

## คำนำ

แผนการจัดการเรียนรู้ วิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย (Thai History) รหัสวิชา ๒๐๐๐๐ - ๑๕๐๒ ท-ป-น (๐-๒-๑) นี้ มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นสำคัญ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดทำได้มีการพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๘ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๑) วิธีการทางประวัติศาสตร์
- ๒) สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
- ๓) ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย
- ๔) ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา
- ๕) ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี
- ๖) ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์
- ๗) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
- ๘) พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

พร้อมทั้ง แบบฝึกหัด ใบงาน แบบทดสอบพร้อมเฉลย และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในสถานการณ์ต่าง ๆ มีทักษะการคิดและแก้ปัญหา และบูรณาการกับการทำงานตามสาขาอาชีพต่าง ๆ ต่อไป

ผู้จัดทำหวังว่าแผนการจัดการเรียนรู้เล่มนี้คงจะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อเสนอแนะประการใด ผู้จัดทำยินดีน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงในโอกาสต่อไป

(นางสาวสุชาดา บุญคำ)  
ครูผู้สอน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ลักษณะรายวิชา	ง
ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้	จ
ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้	ญ
หน่วยการเรียนรู้	ฉ
หน่วยที่ ๑ วิธีการทางประวัติศาสตร์	๑
แผนการจัดการเรียนรู้	๑
ใบความรู้	๔
ใบกิจกรรม	๑๑
ใบงาน	๑๓
หน่วยที่ ๒ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย	๑๕
แผนการจัดการเรียนรู้	๑๕
ใบความรู้	๑๘
ใบงาน	๒๒
หน่วยที่ ๓ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย	๒๔
แผนการจัดการเรียนรู้	๒๔
ใบความรู้	๒๗
ใบกิจกรรม	๓๘
ใบงาน	๔๐
หน่วยที่ ๔ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา	๔๒
แผนการจัดการเรียนรู้	๔๒
ใบความรู้	๔๕
ใบกิจกรรม	๕๖
ใบงาน	๕๘
หน่วยที่ ๕ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	๖๐
แผนการจัดการเรียนรู้	๖๐
ใบความรู้	๖๓
ใบกิจกรรม	๗๓
ใบงาน	๗๕
หน่วยที่ ๖ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์	๗๗
แผนการจัดการเรียนรู้	๗๗
ใบความรู้	๘๐
ใบกิจกรรม	๙๔
ใบงาน	๙๖

หน่วยที่ ๗	ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	๙๘
	แผนการจัดการเรียนรู้	๙๘
	ใบความรู้	๑๐๑
	ใบกิจกรรม	๑๐๙
	ใบงาน	๑๑๑
หน่วยที่ ๘	พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	๑๑๓
	แผนการจัดการเรียนรู้	๑๑๓
	ใบความรู้	๑๑๖
	ใบกิจกรรม	๑๓๑
	ใบงาน	๑๓๓
บรรณานุกรม		๑๓๕
ภาคผนวก		๑๓๖

## ลักษณะรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช ๒๕๖๗

ประเภทวิชา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว กลุ่มอาชีพ การโรงแรม สาขาวิชา การโรงแรม

วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ เวลาเรียน ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๒ หน่วยกิต

.....

### อ้างอิงมาตรฐาน

-

### ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย ด้วยความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

๑. เข้าใจขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมแต่ละยุคสมัย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

๒. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทย ด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมแต่ละยุคสมัยอิทธิพลของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ

๓. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย

๔. สามารถประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยและน้อมนำพระบรมราโชบายสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### สมรรถนะรายวิชา

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมแต่ละยุคสมัย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ชาติไทยและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

๓. เปรียบเทียบพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมแต่ละยุคสมัย

๔. ประยุกต์ใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

### คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมแต่ละยุคสมัย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

## ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย ด้วยความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐานอาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
๑.วิธีการทาง ประวัติศาสตร์	๑. ความสำคัญของ ประวัติศาสตร์ ๒. วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ๓.หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	-	๑. อธิบายเกี่ยวกับ ความหมายและ ความสำคัญของ ประวัติศาสตร์ ๒. อธิบายเกี่ยวกับ ขั้นตอนของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ๓. อธิบายเครื่องมือใน การจัดระเบียบทาง สังคม ๓.อธิบายเกี่ยวกับ หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	๑.ปฏิบัติการ เขียนสรุป แผนผังความคิดแสดง ขั้นตอนของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ได้ ๒.ประยุกต์ใช้ความรู้ เกี่ยวกับวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ใน การศึกษาพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ชาติไทย
๒.สมัยก่อน ประวัติศาสตร์ใน ดินแดนไทย	๑.พัฒนาการของ มนุษย์สมัยก่อน ประวัติศาสตร์ใน ดินแดนไทย		๑.อธิบายเกี่ยวกับ พัฒนาการของมนุษย์ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย	๑.ปฏิบัติการ เขียนสรุป แผนผังความคิดเกี่ยวกับ พัฒนาการสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ในดินแดน ไทย ๒.ประยุกต์ใช้ความรู้ เกี่ยวกับขั้นตอนทาง ประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษา พัฒนาการสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ในดินแดน ไทยด้วยความภูมิใจใน ความเป็นไทย

## ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย ด้วยความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐานอาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
๓.ประวัติศาสตร์ ชาติไทย สมัยสุโขทัย	๑. การสถาปนา อาณาจักรสุโขทัย ๒. พัฒนาการทาง การเมืองการ ปกครองสมัย สุโขทัย ๓. เศรษฐกิจของ อาณาจักรสุโขทัย ๔. ลักษณะทาง สังคมไทยสมัย สุโขทัย ๕. ปัจจัยของความ เสื่อมและการ สูญเสอำนาจของ สุโขทัย	-	๑.อธิบายการสถาปนา อาณาจักรสุโขทัย ๒.อธิบายพัฒนาการทาง การเมืองการปกครอง สมัยสุโขทัย ๓. อธิบายเศรษฐกิจของ อาณาจักรสุโขทัย ๔.อธิบายลักษณะทาง สังคมไทยสมัยสุโขทัย ๕.อธิบายปัจจัยของ ความเสื่อมและการ สูญเสอำนาจของ สุโขทัย	๑.ปฏิบัติการ เขียนสรุป แผนผังความคิดเกี่ยวกับ สมัยสุโขทัย ๒.ประยุกต์ใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ในการ ศึกษาพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัยด้วยความ ภาคภูมิใจในความเป็น ไทย
๔.ประวัติศาสตร์ ชาติไทยสมัย อยุธยา	๑.การสถาปนา อาณาจักรอยุธยา ๒.พัฒนาการทาง การเมืองการ ปกครองสมัย อยุธยา ๓.เศรษฐกิจสมัย อยุธยา ๔.สังคมสมัยอยุธยา ๕.การสิ้นสุดของ อาณาจักรอยุธยา	-	๑.อธิบายการสถาปนา อาณาจักรอยุธยา ๒.อธิบายพัฒนาการทาง การเมืองการปกครอง สมัยอยุธยา ๓.อธิบายเศรษฐกิจสมัย อยุธยา ๔.อธิบายสังคมสมัย อยุธยา ๕.อธิบายการสิ้นสุดของ อาณาจักรอยุธยา	๑.ปฏิบัติการ เขียนสรุป แผนผังความคิดเกี่ยวกับ สมัยอยุธยา ๒.ประยุกต์ใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ในการ ศึกษาพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยอยุธยาด้วยความ ภาคภูมิใจในความเป็น ไทย

## ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย ด้วยความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐานอาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
๕.ประวัติศาสตร์ ชาติไทยสมัยธนบุรี	๑. พระมหากษัตริย์ สมัยธนบุรี ๒. การเมืองการ ปกครองสมัยธนบุรี ๓. เศรษฐกิจและ สังคมสมัยธนบุรี ๔. การสิ้นสุดสมัย ธนบุรี	-	๑.อธิบายเกี่ยวกับ พระมหากษัตริย์สมัย ธนบุรี ๒.อธิบายเกี่ยวกับ การเมืองการปกครอง สมัยธนบุรี ๓.อธิบายเกี่ยวกับ เศรษฐกิจและสังคมสมัย ธนบุรี ๔.อธิบายเกี่ยวกับการ สิ้นสุดสมัยธนบุรี	๑.ปฏิบัติการ เขียนสรุป แผนผังความคิดเกี่ยวกับ สมัยธนบุรี ๒.ประยุกต์ใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ใน การศึกษาพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยธนบุรีด้วยความ ภาคภูมิใจในความเป็น ไทย
๖.ประวัติศาสตร์ ชาติไทยสมัย รัตนโกสินทร์	๑. รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราช ๒. รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย ๓. รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ นั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว ๔. รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ จอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ๕. รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ	-	๑. อธิบายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช ๒. อธิบายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย ๓. อธิบายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่ง เกล้าเจ้าอยู่หัว ๔. อธิบายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอม เกล้าเจ้าอยู่หัว ๕. อธิบายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๖. อธิบายรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑.ปฏิบัติการ เขียนสรุป แผนผังความคิดเกี่ยวกับ สมัยรัตนโกสินทร์ ๒.ประยุกต์ใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ในการ ศึกษาพัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยรัตนโกสินทร์ด้วย ความภาคภูมิใจในความเป็น ไทย

พระจุลจอมเกล้า  
 เจ้าอยู่หัว  
 ๖. รัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 พระมงกุฎเกล้า  
 เจ้าอยู่หัว  
 ๗. รัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 พระปกเกล้า  
 เจ้าอยู่หัว  
 ๘. รัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 พระเจ้าอยู่หัว  
 อานันทมหิดล  
 ๙. รัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 พระบรมชนกาธิเบ  
 ศร มหาภูมิพลอ  
 ดุลยเดชมหาราช  
 บรมนาถบพิตร  
 ๑๐. รัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 พระปรเมนทร  
 รามาธิบดีศรีสินท  
 รมหาวชิราลงกรณ  
 พระวชิรเกล้า  
 เจ้าอยู่หัว  
 ๑๑. พัฒนาการทาง  
 การเมืองการ  
 ปกครองสมัย  
 รัตนโกสินทร์  
 ๑๒. สมัยปฏิรูป  
 บ้านเมืองให้  
 ทันสมัยแบบ  
 ตะวันตก  
 ๑๓. สมัย  
 ประชาธิปไตย

๗. อธิบายรัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว  
 ๘. อธิบายรัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 เจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล  
 ๙. อธิบายรัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระบรม  
 ชนกาธิเบศร มหาภูมิ  
 พลอดุลยเดชมหาราช  
 บรมนาถบพิตร  
 ๑๐. อธิบายรัชสมัย  
 พระบาทสมเด็จพระ  
 ประเมนทรามาธิบดีศรีสิ  
 นทรมหาวชิราลงกรณ  
 พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว  
 ๑๑. อธิบายพัฒนาการ  
 ทางการเมืองการ  
 ปกครองสมัย  
 รัตนโกสินทร์  
 ๑๒. อธิบายสมัยปฏิรูป  
 บ้านเมืองให้ทันสมัยแบบ  
 ตะวันตก  
 ๑๓. อธิบายสมัย  
 ประชาธิปไตย

## ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย ด้วยความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างภาคภูมิใจในความเป็นไทย

งานหลัก (Duty)	งานย่อย (Task)	สมรรถนะย่อย (มาตรฐานอาชีพ)	ความรู้ ในการปฏิบัติงาน	ทักษะ ในการปฏิบัติงาน
๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่น และไทย	๑. ลักษณะของภูมิปัญญาไทย ๒. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ๓. ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ๔. ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย ๕. แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ๖. ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	-	๑. อธิบายลักษณะของภูมิปัญญาไทย ๒. อธิบายความสำคัญของภูมิปัญญาไทย ๓. อธิบายตัวอย่างภูมิปัญญาไทย ๔. อธิบายภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย ๕. อธิบายแนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย ๖. อธิบายศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ปฏิบัติการ วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ๒. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ
๘. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	๑. พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย	-	๑. อธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย	๑. ปฏิบัติการ วิเคราะห์รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระมหากษัตริย์ไทย ๒. ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำพระบรมราโชบายสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบการอาชีพ

ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้  
วิชา ประวัติศาสตร์ชาติไทย รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒  
ทฤษฎี ๐ ชั่วโมง/สัปดาห์ ปฏิบัติ ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑ หน่วยกิต

หน่วยการเรียนรู้	ความสามารถที่คาดหวัง									รวม	จำนวน ชั่วโมง ท/ ป
	พุทธิพิสัย						ทักษะพิสัย	จิตพิสัย	ประยุกต์ใช้		
	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์					
๑. วิธีการทางประวัติศาสตร์	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๒	๑	๑	๑๐	๐/๔
๒. สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย	๑	๑	๑	๑			๒	๑		๗	๐/๒
๓. ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย	๑	๑	๑	๑	๑		๒	๑		๘	๐/๔
๔. ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา	๑	๑	๑	๑	๑		๒	๑		๘	๐/๔
๕. ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	๑	๑	๑	๑	๑		๒	๑		๘	๐/๔
๖. ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยรัตนโกสินทร์	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๑	๒	๑๗	๐/๖
๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๒	๑	๒	๑๑	๐/๖
๘. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๒	๑	๒	๑๑	๐/๔
รวม	๙	๙	๙	๙	๘	๕	๑๖	๘	๗	๘๐	๐/๓๔
ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา										๒๐	๐/๒
รวมทั้งรายวิชา										๑๐๐	๐/๓๖

หน่วยการเรียนรู้  
รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย  
ทฤษฎี ๐ ชั่วโมง/สัปดาห์ ปฏิบัติ ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ จำนวน ๑ หน่วยกิต

หน่วยที่	หน่วยการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง		
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๑	<b>วิธีการทางประวัติศาสตร์</b> ๑. ความสำคัญของประวัติศาสตร์ ๒. วิธีการทางประวัติศาสตร์ ๓. หลักฐานทางประวัติศาสตร์	๐	๔	๔
๒	<b>สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย</b> ๑. พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย	๐	๒	๒
๓	<b>.ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย</b> ๑. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย ๓. เศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย ๔. ลักษณะทางสังคมไทยสมัยสุโขทัย ๕. ปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียนางของสุโขทัย	๐	๔	๔
๔	<b>ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา</b> ๑. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา ๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา ๓. เศรษฐกิจสมัยอยุธยา ๔. สังคมสมัยอยุธยา ๕. การสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา	๐	๔	๔
๕	<b>ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี</b> ๑. พระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี ๒. การเมืองการปกครองสมัยธนบุรี ๓. เศรษฐกิจและสังคมสมัยธนบุรี ๔. การสิ้นสุดสมัยธนบุรี	๐	๔	๔

หน่วยที่	หน่วยการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง		
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
๖	<b>ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์</b> ๑. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ๒. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ๓. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ๔. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๕. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๖. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ๗. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ๘. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ๙. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ๑๐. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ๑๑. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์ ๑๒. สมัยปฏิรูปบ้านเมืองให้ทันสมัยแบบตะวันตก ๑๓. สมัยประชาธิปไตย	๐	๖	๖
๗	<b>ภูมิปัญญาไทย</b> ๑. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ๒. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ๓. ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ๔. ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย ๕. แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	๐	๖	๖
๘	<b>พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย</b> พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	๐	๔	๔
	<b>วัดประเมินผลปลายภาคเรียน</b>	๐	๒	๒
	<b>ประเมินผลลัพท์การเรียนรู้ระดับรายวิชา</b>	๐	๓๖	๓๖
	<b>รวม</b>	๐	๓๖	๓๖

### กิจกรรมการเรียนการสอน

๑. ค้นคว้า,การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
๒. บรรยาย
๓. กิจกรรมกลุ่ม
๔. คู่มือที่ค้น

## การวัดผลประเมินผล/ระดับคะแนน

### รายละเอียดการวัดผล

การระหว่างหน่วยการเรียนรู้	.....๓๐.....คะแนน
การสอบกลางภาค	.....๒๐.....คะแนน
การสอบปลายภาค	.....๓๐.....คะแนน
บูรณาการคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	.....๒๐.....คะแนน
งานมอบหมาย/ รายงาน/กิจกรรม	.....คะแนน
อื่น ๆ	.....คะแนน
รวม	.....๑๐๐.....คะแนน

### ระดับคะแนน

คะแนน ๘๐ - ๑๐๐	ระดับผลการเรียนระดับ	๔
คะแนน ๗๕ - ๗๙	ระดับผลการเรียนระดับ	๓
คะแนน ๖๕ - ๖๙	ระดับผลการเรียนระดับ	๒.๕
คะแนน ๖๐ - ๖๔	ระดับผลการเรียนระดับ	๒
คะแนน ๕๕ - ๕๙	ระดับผลการเรียนระดับ	๑.๕
คะแนน ๕๐ - ๕๔	ระดับผลการเรียนระดับ	๑
คะแนน ๐ - ๔๙	ระดับผลการเรียนระดับ	๐


### สื่อการเรียนการสอน/หนังสือเรียน/หนังสือประกอบ

- หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗
- โปรแกรม powerpoint โปรแกรม canva

### แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย

หมายเหตุ ในกรณีที่นักเรียนขาดเรียนเกิน ๓ ครั้ง ต่อภาคเรียน นักเรียนจะมีเวลาเรียนต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ นักเรียนจะได้รับการประเมินผลเป็น ขร. นั่นคือ ไม่มีสิทธิเข้ารับการประเมินสรุปผลการเรียน

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๑
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑-๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน วิธีการทางประวัติศาสตร์		

**๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้**

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย

**๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ**

-

**๓. สมรรถนะประจำบทเรียน**

แสดงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

**๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม**

**ด้านความรู้ (Knowledge)**

๑. อธิบายเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ได้
๒. อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้
๓. อธิบายเครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคมได้
๔. อธิบายหลักฐานทางประวัติศาสตร์

**ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)**

- ๑) เขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)**

- ๑) ตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์

**ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)**

๑) ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม และสถาบันทางสังคมตามหลักการ มาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคดิจิทัล

**๕. สารการเรียนรู้**

๑. ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์
๒. ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์
๓. เครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคม
๔. หลักฐานทางประวัติศาสตร์

## ผู้สอน

๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการ เรียนรู้
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๑
๓. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียน เรื่อง ความหมายและความสำคัญของ ประวัติศาสตร์ตามความเข้าใจของผู้เรียน
๔. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เรื่อง ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์
๕. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับวิถีทางประวัติศาสตร์ จากหนังสือเรียน ประวัติศาสตร์ชาติไทย (Thai History) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิธีการทางประวัติศาสตร์
๖. ผู้สอนใช้คำถามเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน จากการได้ศึกษาค้นคว้าโดยให้นักเรียนบอกความหมาย วิธีการทางประวัติศาสตร์ ตามความเข้าใจของตนเอง
๗. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันอธิบายขั้นตอน ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยวิธีการใดบ้าง พร้อมอธิบายรายละเอียดแต่ละขั้นตอน
๘. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษา เพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดง ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์
๙. ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่ามีประโยชน์ อย่างไรบ้าง
๑๐. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน บทที่ ๑
๑๑. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ความหมายและความสำคัญของ ประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์
๑๒. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)ของแนวคิด ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่ โคกหนองนาโมเดลและดอยตุงโมเดล

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

## ผู้เรียน

- ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการ เรียนรู้
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ผู้เรียนตอบความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ ตามความเข้าใจของผู้เรียนเองว่ามีความหมายว่าอย่างไร
- ผู้เรียนร่วมกันสรุป เรื่อง ความหมายและความสำคัญของ ประวัติศาสตร์
- ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับวิถีทางประวัติศาสตร์ จากหนังสือเรียน ประวัติศาสตร์ชาติไทย (Thai History) หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง วิธีการทางประวัติศาสตร์
- ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับความหมายวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ตามความเข้าใจของตนเอง
- ผู้เรียนอธิบายขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยวิธีการใดบ้าง พร้อมอธิบายรายละเอียดแต่ละ ขั้นตอน
- ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงขั้นตอนของวิธีการ ทางประวัติศาสตร์
- ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของ วิธีการทางประวัติศาสตร์ว่ามีประโยชน์อย่างไรบ้าง
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ วิธีการ ทางประวัติศาสตร์
- ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอด แนวคิด ศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนเกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่ โคกหนองนาโมเดล และดอยตุงโมเดล

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้


- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโปรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอที่ค้นสื่อเสริมการเรียนรู้

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

- ๘.๑ หลักฐานความรู้
  - ๑) เอกสารประกอบการเรียน
- ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน
  - ใบเช็คชื่อ
  - แบบทดสอบประจำบทเรียน
  - กิจกรรมประจำบทเรียน
  - ใบงานประจำบทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

- ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน
  - ๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที
  - ๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐
  - ๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
  - ๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
- ๙.๒ วิธีประเมิน
  - ๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน
  - ๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
  - ๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน
  - ๔)ประเมินผลการเรียนรู้
- ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล
  - ๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน
  - ๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
  - ๓)ใบงาน
  - ๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๑
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑-๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/ งาน วิธีการทางประวัติศาสตร์		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

แสดงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

๑. อธิบายเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ได้
๒. อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้
๓. อธิบายเครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคมได้
๔. อธิบายหลักฐานทางประวัติศาสตร์

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

- ๑) เขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

- ๑) ตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

๑) ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม และสถาบันทางสังคมตามหลักการ มาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคดิจิทัล

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์
๒. ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์
๓. เครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคม
๔. หลักฐานทางประวัติศาสตร์

#### ๕.๑ ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยพฤติกรรมหรือเรื่องราวของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต ร่องรอยที่คนในอดีตสร้างเอาไว้ เป้าหมายของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือ การเข้าใจสังคมในอดีตให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อนำมาเสริมสร้างความเข้าใจในสังคมปัจจุบัน

ความสำคัญของประวัติศาสตร์ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ประวัติศาสตร์ช่วยให้มนุษย์รู้จักตัวเอง กล่าวคือ ทำให้รู้บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับขอบเขตของตนเอง ขณะเดียวกันก็รู้เกี่ยวกับขอบเขตของคนอื่น

๒. ประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดความเข้าใจในมรดก วัฒนธรรมของมนุษยชาติ ความรู้ ความคิดอ่าน กว้างขวาง ทันเหตุการณ์ ทันสมัย ทันคน และสามารถเข้าใจคุณค่าสิ่งต่างๆ ในสมัยของตนได้

๓. ประวัติศาสตร์ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความระมัดระวัง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกฝนความอดทน ความสุขุมรอบคอบ ความสามารถในการวินิจฉัย และมีความละเอียดเพียงพอที่จะเข้าใจปัญหาซับซ้อน

๔. ประวัติศาสตร์เป็นเหตุการณ์ในอดีตที่มนุษย์สามารถนำมาเป็นบทเรียน และประยุกต์ใช้ใน กระบวนการแก้ไขปัญหา และวิกฤตการณ์ต่างๆ ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม คุณธรรม ทั้งนี้เพื่อสันติสุขและ พัฒนาการของสังคมมนุษย์เอง

#### ๕. ๒. ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการสืบค้นเรื่องราวในอดีต โดยการพิจารณาหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง ประกอบกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลเพื่อให้สามารถนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบได้อย่างแม่นยำมากที่สุด

วิธีการทางประวัติศาสตร์แบ่งได้เป็น ๕ ขั้นตอนดังนี้

##### ๑. การกำหนดหัวเรื่องที่จะศึกษา

เริ่มจากกำหนดเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยอาจจะกำหนดประเด็นไว้กว้างๆ ก่อน แล้วจึงค่อยจำกัดประเด็นให้ แคบลงภายหลัง การกำหนดเรื่องอาจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเจริญและความเสื่อมของอาณาจักรต่างๆ หรือเรื่องราว ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่มีชีวิตอยู่ในอดีตในช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งยังมีหลักฐานหลงเหลือในค้นคว้าอยู่

##### ๒. การรวบรวมหลักฐาน

เมื่อกำหนดเรื่องที่ต้องการศึกษาได้แล้วก็จะทำการรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักฐานทางประวัติศาสตร์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

##### (๑) หลักฐานชั้นต้น

เป็นหลักฐานร่วมสมัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง ประกอบด้วยหลักฐานทางราชการทั้งที่เป็น เอกสารลับ เอกสารที่เปิดเผย กฎหมาย ประกาศ สุนทรพจน์ การรายงานข่าวของผู้รู้ ผู้เห็นเหตุการณ์ วัสดุทัศน ภาพยนตร์ ภาพถ่ายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

##### (๒) หลักฐานชั้นรอง

เป็นหลักฐานที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักฐานชั้นต้น หรือโดยบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่ได้รับรู้โดยผ่านบุคคลอื่น ประกอบด้วยผลงานของนักประวัติศาสตร์หรือหนังสือประวัติศาสตร์ รายงาน ของสื่อมวลชนที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง

##### ๓. การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นคว้ามาได้นี้ ต้องผ่านการประเมินคุณค่าที่เรียกว่า “วิพากษ์วิธีทาง ประวัติศาสตร์” ซึ่งมีอยู่ ๒ วิธี ดังนี้

##### (๑) วิพากษ์วิธีภายนอก

คือการประเมินคุณค่าของหลักฐานจากลักษณะภายนอกของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิธีนี้ทำเพื่อ ประเมินหลักฐานว่าเป็นของแท้หรือไม่ โดยพิจารณาได้จากสิ่งที่ปรากฏภายนอก

##### (๒) วิพากษ์วิธีภายใน

คือการประเมินคุณค่าของหลักฐานจากข้อมูลภายในหลักฐานนั้น เป็นต้นว่า มีชื่อบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ในช่วงเวลาที่หลักฐานนั้นทำขึ้นหรือไม่

##### ๔. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

เมื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แล้ว ก็จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลในหลักฐานนั้นว่า ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อะไรบ้าง มีความสมบูรณ์เพียงใดหรือมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นอย่างไร เมื่อได้ข้อมูลเป็น

ประเด็นแล้ว ก็จะต้องหาความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ และตีความข้อมูลว่ามีข้อเท็จจริงใดที่ซ่อนเร้นอำพรางอยู่บ้าง ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาต้องมีความละเอียดรอบคอบ วางตัวเป็นกลาง มีจินตนาการ และควรมีความรู้ในด้านอื่นๆ ประกอบด้วย

#### ๕. การเรียบเรียงหรือการนำเสนอ

เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ออกมาได้ในขั้นที่แล้ว ก็ให้นำข้อมูลทั้งหมดมาเรียบเรียง หรือนำเสนอให้ตรงกับประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ตั้งไว้ในขั้นตอนแรก ควรอธิบายเหตุการณ์อย่างเป็นระบบ สอดคล้องต่อเนื่อง เป็นเหตุเป็นผลกัน มีการโต้แย้งหรือสนับสนุนผลการศึกษาของเก่าโดยให้ข้อมูลสนับสนุนอย่างมีน้ำหนัก และต้องเป็นกลาง

ความสำคัญของการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตก็คือ การขจัดอคติ อันจะทำให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์นั้นถูกบิดเบือนเพื่อจุดประสงค์อย่างอื่น ดังนั้น ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จึงต้องวางตัวเป็นกลาง ซื่อสัตย์ต่อข้อมูลตามหลักฐานที่ค้นคว้ามาได้

วิธีการทางประวัติศาสตร์ก็เหมือนกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่อาศัยหลักฐานและความเป็นเหตุเป็นผลที่ชัดเจน จะแตกต่างกันก็เพียงตรงที่วิธีการทางวิทยาศาสตร์สามารถทดลองซ้ำได้เรื่อยๆ จนเกิดความแน่ใจในผลการทดลอง แต่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นใหม่ได้อีกเท่านั้น ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ที่ดีจึงเป็นผู้ที่ในอดีตหรือจำลองอดีตให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อที่จะได้เกิดความเข้าใจอดีตได้เที่ยงตรง อันจะนำมาสู่ความเข้าใจในปัจจุบันได้อย่างถ่องแท้

#### ๕. ๓. เครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคม

เครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง สิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย เป็นไปตามแบบแผน ค่านิยม และวัฒนธรรมของสังคม

เครื่องมือหลักในการจัดระเบียบทางสังคมมี ๔ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

##### ๑. ประเพณี (Tradition)

คือ แบบแผนการปฏิบัติที่สังคมยึดถือสืบต่อกันมา เช่น การเคารพผู้ใหญ่ การทำบุญตักบาตร มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคมโดยไม่ต้องใช้กฎหมายบังคับ

##### ๒. ศีลธรรม (Morality)

คือ หลักของความดีงามที่กำหนดว่าพฤติกรรมใด “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกและความเชื่อทางศาสนา

##### ๓. จารีต (Custom)

คือ แบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติที่ทำกันมาจนกลายเป็นบรรทัดฐานของสังคม หากฝ่าฝืนอาจถูกตำหนิหรือรังเกียจจากคนรอบข้าง

##### ๔. กฎหมาย (Law)

คือ ข้อบังคับที่รัฐกำหนดขึ้นโดยมีโทษทางกฎหมายสำหรับผู้ฝ่าฝืน เป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมที่มีผลบังคับอย่างเป็นทางการ

#### ๕.๔. หลักฐานทางประวัติศาสตร์

แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยแต่ละยุคสมัยอาจจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ หลักฐานที่เป็นตัวหนังสือโดยมนุษย์ได้ทั้งร่องรอยขีดเขียนเป็นตัวหนังสือประเภทต่างๆ ในรูปของการจารึกในศิลาจารึกและการจารึกบนแผ่นโลหะ นอกจากนี้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรประเภทอื่น เช่น พงศาวดาร จดหมายเหตุ ตำนาน และกฎหมาย

๒. หลักฐานที่เป็นวัตถุ ได้แก่ วัตถุที่มนุษย์แต่ละยุคแต่ละสมัยได้สร้างขึ้น และตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน เช่น โบราณสถาน ประกอบด้วย วัด เจดีย์ มณฑป และโบราณวัตถุ ประกอบด้วย พระพุทธรูป ถ้วยชามสังคโลก

การแบ่งลำดับความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. หลักฐานขั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิ เป็นหลักฐานที่มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นจริงๆ โดยมีการบันทึกของผู้ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์โดยตรง หรือผู้ที่รู้เหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง ดังนั้นหลักฐานช่วงต้น จึงเป็นหลักฐานที่มีความสำคัญและน่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะบันทึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือผู้อยู่ในเหตุการณ์บันทึกไว้ เช่น จดหมายเหตุ คำสัมภาษณ์ เอกสารทางราชการ บันทึกความทรงจำ กฎหมาย หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ สไลด์ วิทยุทัศน์ แถบบันทึกเสียง โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ

๒. หลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ เป็นหลักฐานที่เขียนขึ้นโดยบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง โดยมีการเรียบเรียงขึ้นภายหลังจากเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของบทความทางวิชาการและหนังสือต่างๆ เช่น พงศาวดาร ตำนาน บันทึกคำบอกเล่า ผลงานทางการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ สำหรับหลักฐานชั้นรองนั้นมีข้อดี คือ มีความสะดวกและง่ายในการศึกษาทำความเข้าใจ เนื่องจากเป็นข้อมูลได้ผ่านการศึกษาค้นคว้า ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์เหตุการณ์และอธิบายไว้อย่างเป็นระบบ โดยนักประวัติศาสตร์มาแล้ว

ลักษณะสำคัญของหลักฐาน

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเทศไทย มีอยู่หลายลักษณะ อาจแบ่งลักษณะสำคัญของหลักฐานออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. หลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษร ได้แก่

๑.๑ โบราณสถาน หมายถึง สิ่งก่อสร้างโดยฝีมือมนุษย์ขนาดต่างๆกัน อยู่ติดกับ พื้นดินไม่อาจนำเคลื่อนที่ไปได้ เช่น กำแพงเมือง คูเมือง วัง วัด ตลอดจนสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในวัด และวัง เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และที่อยู่อาศัย การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโบราณสถาน จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานที่ตั้งของโบราณสถานนั้นๆ

๑.๒ โบราณวัตถุ หมายถึง สิ่งของโบราณที่มีลักษณะต่าง ๆกัน สามารถนำติดตัว เคลื่อนย้ายได้ ไม่ว่าสิ่งของนั้นๆ จะเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น หรือเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน และสิ่งของที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเหล่านี้เกิดขึ้นในสมัยประวัติศาสตร์ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป รูปเคารพต่าง ๆ เครื่องประดับ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโบราณวัตถุ ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานที่ทางประวัติศาสตร์เสมอไป และสามารถไปศึกษาได้จากแหล่งรวบรวมทั้งของราชการ เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

๒. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่

๒.๑ จารึก ในแง่ของภาษาแล้วมีคำอยู่ ๒ คำที่คล้ายคลึงและเกี่ยวกับข้องกัน คือ

คำว่า จาร และจารึก

คำว่า จาร แปลว่า เขียนอักษรด้วยเหล็กแหลมลงบนใบลาน

คำว่า จารึก แปลว่า เขียนเป็นรอยลึกลงบนแผ่นศิลาหรือโลหะ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ คำว่า จารึก หมายถึง หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งใช้วิธีเขียนเป็นรอยลึก ถ้าเขียนเป็นรอยลึกลงบนแผ่นหิน เรียกว่า ศิลาจารึก เช่น ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ จารึกพ่อขุนรามคำแหง ถ้าเขียนลงบนวัสดุอื่นๆ เช่น แผ่นอิฐ เรียกว่า จารึกบนแผ่นอิฐ แผ่นดินบุก เรียกว่า จารึกบนแผ่นดินบุก และการจารึกบนใบลาน

๒.๒ เอกสารพื้นเมือง เอกสารพื้นเมืองนับได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สำคัญของประเทศไทย มักปรากฏในรูปหนังสือสมุดไทย และเรียกชื่อแตกต่างกันออกไป เช่น ตำนาน พงศาวดาร จดหมายเหตุ

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๑

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อพัฒนาการสติปัญญาอย่างไร
๒. เพราะเหตุใดจึงกล่าวว่า ประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในชาติของตนเอง และเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นไทยต่อไป
๓. ซินกาลมณีปกรณ์เป็นหลักฐานประเภทใด และมีความสำคัญต่อการศึกษาวงศ์วานอย่างไร
๔. การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์สำคัญอย่างไรต่อการสืบค้นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ไทย
๕. How can we find historical Sources?

### ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. ข้อใดเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่น ๆ
  - ก. ปัจจัยทางกายภาพที่มีผลต่อการสถาปนาอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา
  - ข. กฎหมายสิบสองโตะกับการจัดระเบียบของโรมัน
  - ค. ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง
  - ง. ทุกข้อที่กล่าวมา
๒. ถ้าต้องการศึกษาหลักฐานชั้นรองของประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาต้องศึกษาจากหลักฐานใด
  - ก. พระเจดีย์ศรีสุริโยทัย
  - ข. วัดไชยวัฒนาราม
  - ค. พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
  - ง. อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา
๓. ข้อใดเป็นประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่ความรู้สึกร่วมอันนำไปสู่ความรักในท้องถิ่น
  - ก. หนูนิดภาคภูมิใจที่ต้นตระกูลของตนเคยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑
  - ข. ชาวบ้านช่วยกันบริจาคเงินเพื่อบูรณะพื้นที่ที่รัชกาลที่ ๕ เคยเสด็จมาประทับเมื่อคราวเสด็จประพาสต้น
  - ค. ไหมตรีขยายผลนำความรู้ทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการค้นหาความจริงเรื่องต่าง ๆ
  - ง. พิษชาจัดกิจกรรมงานขายขนมไทยสมัยโบราณ
๔. เรื่องราวใดที่อาจพบได้ใน “ตำนาน”
  - ก. เรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา
  - ข. เรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างบ้านแปลงเมือง
  - ค. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ
  - ง. ทุกข้อที่กล่าวมา
๕. ข้อใดจัดเป็นหลักฐานในประเภทที่แตกต่างจากข้ออื่น ๆ มากที่สุด
  - ก. เพลงพื้นบ้าน
  - ข. จดหมาย
  - ค. พระราชพงศาวดาร
  - ง. ศิลจารึก
๖. การทำความเข้าใจว่าหลักฐานนั้นบ่งบอกข้อเท็จจริงอะไรบ้าง หมายถึงข้อใด



๔. การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์สำคัญอย่างไรต่อการสืบค้นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ไทย

การวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ หรือการวิเคราะห์หลักฐาน เป็นการตรวจสอบข้อมูล การประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน พิจารณาถึงความสอดคล้องหรือแตกต่างจากหลักฐานอื่น ๆ ประกอบการวิเคราะห์ตีความเพื่อพยายามทำความเข้าใจข้อเท็จจริงและอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุผล

๕. How can we find historical Sources?


According to the topic under study, historical Sources can be found in related places such as the National Museum or the National Archives of Thailand.

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	จ	ข้อ ๖	ค
ข้อ ๒	ค	ข้อ ๗	จ
ข้อ ๓	ข	ข้อ ๘	ก
ข้อ ๔	จ	ข้อ ๙	ก
ข้อ ๕	ก	ข้อ ๑๐	ข

๗. เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ การพัฒนาอย่างยั่งยืน สำนักพิมพ์เอ็มพินธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรม ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๑
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑-๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/ งาน วิธีการทางประวัติศาสตร์		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

แสดงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

๑. อธิบายเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ได้
๒. อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้
๓. อธิบายเครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคมได้
๔. อธิบายหลักฐานทางประวัติศาสตร์

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

- ๑) เขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

- ๑) ตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

๑) ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม และสถาบันทางสังคมตามหลักการ มาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคดิจิทัล

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรูป
- ๕.๔ ปากกาตราหมา
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แบ่งตามลำดับความสำคัญ โดยผู้เรียนวิเคราะห์ลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนดของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

๑. หลักฐานขั้นต้น
๒. หลักฐานชนรอง

**๗. สรุปและอภิปราย**


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

**๘. การประเมินผล**

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

**๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม**

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงาน ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๑
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑-๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ วิธีการทางประวัติศาสตร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/ งานวิธีการทางประวัติศาสตร์		

#### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทย

#### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

#### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

แสดงความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

#### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

##### ด้านความรู้ (Knowledge)

๑. อธิบายเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ได้
๒. อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้
๓. อธิบายเครื่องมือในการจัดระเบียบทางสังคมได้
๔. อธิบายหลักฐานทางประวัติศาสตร์

##### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

- ๑) เขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้

##### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

- ๑) ตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์

##### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

๑) ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับการจัดระเบียบทางสังคม และสถาบันทางสังคมตามหลักการ มาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคดิจิทัล

#### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรูป
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

#### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง สสำรวจชุมชน สืบค้นที่มา ตามวิธีทางประวัติศาสตร์

### จุดประสงค์

๑. สสำรวจชุมชน สืบค้นที่มา
๒. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

### วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษบุรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

### ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูล สสำรวจชุมชน สืบค้นที่มาตามวิธีทางประวัติศาสตร์
๒. สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล
๓. แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้ง ออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์
๔. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย


ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

## ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๒
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๓
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๒ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในดินแดนไทย		

**๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้**

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

**๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ**

-

**๓. สมรรถนะประจำบทเรียน**

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

**๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม**

**ด้านความรู้ (Knowledge)**

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้

**ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)**

๑. จำแนกเครื่องมือเครื่องใช้และหลักฐานของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ได้อย่างถูกต้อง

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)**

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้

**ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)**

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยด้วยความภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถจำแนกเครื่องมือเครื่องใช้และหลักฐานของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้อย่างถูกต้อง

**๕. สารการเรียนรู้**

พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

## ผู้สอน

๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ และสมรรถนะ  
ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒  
สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๒
๓. ผู้เรียนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์  
คืออะไร ให้ผู้เรียนตอบตามความเข้าใจของผู้เรียน
๔. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สมัยก่อน  
ประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย (สแกนคิวอาร์โค้ด  
<https://eqrco.de/a/E๒aNwu>)
๖. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียน เรื่อง พัฒนาการของมนุษย์  
สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยจากการดูคลิปวิดีโอว่า  
ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง ตามความเข้าใจของ  
ผู้เรียน
๗. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า  
เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ใน  
ดินแดนไทย
๘. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันวิเคราะห์  
พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
๙. ผู้สอนให้ผู้เรียนตอบคำถามท้ายหน่วย  
การเรียนรู้ที่ ๒
๑๐. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)พัฒนาการของ  
มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโปรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอทัศน์สื่อเสริมการเรียนรู้

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

- ๘.๑ หลักฐานความรู้
  - ๑) เอกสารประกอบการเรียน
- ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน
  - ใบเช็คชื่อ
  - แบบทดสอบประจำบทเรียน
  - กิจกรรมประจำบทเรียน

## ผู้เรียน

- ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้  
และสมรรถนะประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒  
สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์คืออะไร  
ตามความเข้าใจของผู้เรียน
- ผู้เรียนดูวิดีโอ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ สมัยก่อนประวัติศาสตร์  
ในดินแดนไทย (สแกนคิวอาร์โค้ด  
<https://eqrco.de/a/E๒aNwu>)
- ผู้เรียนตอบความรู้ที่ได้จากการดูคลิปวิดีโอเรื่อง พัฒนาการ  
ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์
- ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า  
เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ใน  
ดินแดนไทย
- ผู้เรียนวิเคราะห์พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อน  
ประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
- ผู้เรียนตอบคำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ ๒
- ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอด  
พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

-ใบงานประจำบทเรียน

#### ๙. การวัดและประเมินผล

##### ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน


- ๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที
- ๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐
- ๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
- ๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

##### ๙.๒ วิธีการประเมิน

- ๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน
- ๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- ๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน
- ๔)ประเมินผลการเรียนรู้

##### ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล

- ๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน
- ๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
- ๓)ใบงาน
- ๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๒
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๓
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๒ ชม.
ชื่อเรื่อง/ งาน สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. จำแนกเครื่องมือเครื่องใช้และหลักฐานของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยด้วยความภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถจำแนกเครื่องมือเครื่องใช้และหลักฐานของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้อย่างถูกต้อง

### ๕. สารการเรียนรู้

พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

การแบ่งยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย แบบ “วิถีการดำรงชีวิต”

การแบ่งยุคจากวิถีการดำรงชีวิต ให้ความสำคัญกับแบบแผนการดำรงชีวิตและลักษณะของสังคมเป็นหลัก โดยอ้างอิงจากวิถีการหาอาหารและการดำรงชีวิต ในยุคแรกเริ่มที่มนุษย์ได้กำเนิดขึ้นมาได้มีวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายก่อนที่จะพัฒนาให้มีความซับซ้อนขึ้นมีเทคนิควิธีในการผลิตอาหารได้ดียิ่งขึ้นตามแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งมีพัฒนาการของวิถีการดำรงชีวิตตามลำดับได้ ดังนี้

๑. สมัยหาของป่า-ล่าสัตว์ (Hunter – Gatherer) ในบริบทพื้นที่ประเทศไทยกำหนดอายุราว ๕๐๐,๐๐๐ – ๔,๕๐๐ ปีมาแล้ว ในสมัยนี้มนุษย์ดำรงชีวิตด้วยการหาของป่าและล่าสัตว์ อาศัยอยู่ตามถ้ำ เพิงผา อยู่รวมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัยไปเรื่อย ๆ ตามแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ เมื่อแหล่งที่อยู่เดิมขาดแคลนอาหารก็ย้ายที่อยู่อาศัยเร่ร่อนไปเรื่อย ๆ ไปหาแหล่งที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ แหล่งโบราณคดีที่สำคัญในสมัยชุมชนหาของป่า-ล่าสัตว์

เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านผีแมน อำเภอเมืองฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน, แหล่งโบราณคดี ถ้ำองบะ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี, แหล่งโบราณคดีถ้ำปุงสูง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น

๒. สมัยหมู่บ้านเกษตรกรรม (Agricultural village) กำหนดอายุราว ๔,๕๐๐ – ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว ในสมัยนี้ผู้คนเริ่มทำการเพาะปลูกพืชได้แล้ว จึงเริ่มย้ายถิ่นฐานลงมาจากเพิงผาและถ้ำ เพื่อมาทำเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ราบ เกิดการตั้งถิ่นฐานถาวรเพื่อรอการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการเกษตรกรรม สมัยหมู่บ้านเกษตรกรรมการดำรงชีวิตจึงเป็นแบบการตั้งถิ่นฐานถาวร มีแหล่งอาหารมาจากการทำเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก อย่างไรก็ตามยังคงมีการล่าสัตว์และเก็บของป่าอยู่แต่ไม่ใช่วิถีการหลักอีกต่อไปแล้ว

เนื่องจากมนุษย์มีการตั้งถิ่นฐานถาวรขึ้นจึงมีการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้เป็นจำนวนมาก เช่น ภาชนะดินเผา เครื่องมือทำเกษตรกรรม เครื่องประดับ เป็นต้น รวมทั้งเกิดการแบ่งงานมีช่างฝีมือเฉพาะทางเกิดขึ้น เช่น ช่างทอผ้า ช่างโลหะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการติดต่อกันระหว่างชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าที่ไม่สามารถผลิตหรือเข้าถึงทรัพยากรได้ แหล่งโบราณคดีสมัยหมู่บ้านเกษตรกรรมที่สำคัญ เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี, แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี, แหล่งโบราณคดีบ้านโนนวัด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา, แหล่งโบราณคดีโนนป่าหวาย อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี, แหล่งโบราณคดีพุน้อย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

๓. สมัยสังคมเมือง (Urban society) กำหนดอายุราว ๒,๕๐๐ – ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว สมัยนี้จะอยู่ในช่วงยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายเรื่อยมาจนถึงยุคประวัติศาสตร์จนมาเป็นสังคมในระดับรัฐต่อไป พัฒนาการในสมัยสังคมเมืองหมู่บ้านเล็กๆ มีการขยายตัวกลายเป็นชุมชนเมืองที่มีขนาดใหญ่ขึ้น มีลักษณะสังคมที่ซับซ้อน มีการจัดแบ่งสถานะภาพทางสังคม และชนชั้นทางสังคม ปรากฏการจัดพื้นที่ของการฝังศพ

วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมีการปรับแต่งภูมิประเทศก่อสร้างคันดินและขุดคูเมือง เพื่อจัดการน้ำในการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งยังใช้ในการทำเกษตรกรรมที่มีความเข้มข้นมากขึ้น เพื่อรองรับกับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย นอกจากทำการเกษตรแล้ว ยังเริ่มมีการผลิตในระดับอุตสาหกรรมอีกด้วย เช่น การถลุงโลหะ การทำภาชนะ ดินเผา การผลิตเกลือ เป็นต้น

การติดต่อและค้าขายระหว่างชุมชนพัฒนาขึ้นเป็นอันมาก มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนสินค้าทางไกลไปจนถึงตะวันออกกลาง ทำให้ปรากฏหลักฐานของสินค้าที่ไม่สามารถประดิษฐ์ขึ้นในท้องถิ่น เช่น ตะเกียงสำริดโรมัน ลูกปัดหินคาร์เนเลียน ลูกปัดหินอาเกต ตุ่มหูแบบลิง-ลิง-โอ เป็นต้น รวมทั้งปรากฏหลักฐานของการเผยแพร่พิธีกรรม ความเชื่อ ศาสนา และตัวอักษรเข้ามาในพื้นที่ประเทศไทย ไปจนถึงมีระบบสังคมที่ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย องค์ประกอบเหล่านี้จะนำไปสู่รากฐานการก่อเกิดสังคมรัฐในเวลาต่อมา แหล่งโบราณคดีสำคัญในสมัยสังคมเมือง เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านดอนตาเพชร อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี, แหล่งโบราณคดีเนินอุโลก อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา, แหล่งโบราณคดีบ้านท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นต้น

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๒

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. อธิบายวิถีชีวิตของมนุษย์ในยุคหินเก่า และระบุเครื่องมือที่ใช้ในยุคนี้
๒. เปรียบเทียบความแตกต่างของเครื่องมือเครื่องใช้ระหว่างยุคหินกลางและยุคหินใหม่
๓. อธิบายการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์จากยุคหินเก่าสู่ยุคหินใหม่
๔. ยุคโลหะมีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์อย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง
๕. จงอธิบายพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ในยุคเหล็ก ในยุคเหล็ก



## ๘. ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

### เฉลยแบบฝึกหัด

#### ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้


๑. อธิบายวิถีชีวิตของมนุษย์ในยุคหินเก่า และระบุเครื่องมือที่ใช้ในยุคนี้  
มนุษย์ในยุคหินเก่าอยู่รวมกันเป็นครอบครัวขนาดเล็ก เร่ร่อนตามล่าสัตว์ เก็บพืชตาม ธรรมชาติ ยังไม่รู้จักสร้างที่อยู่อาศัย มักอาศัยอยู่ในถ้ำหรือเพิงผา เครื่องมือที่ใช้ในยุคนี้ทำจากหิน กรวดแม่น้ำ กะเทาะหยาบๆ เพียงบางส่วน และใช้อาวุธทำจากกิ่งไม้อย่างง่ายๆ เป็นเครื่องมือหิน และสับตัด
๒. เปรียบเทียบความแตกต่างของเครื่องมือเครื่องใช้ระหว่างยุคหินกลางและยุคหินใหม่  
ยุคหินกลาง: เครื่องมือมีขนาดเล็กกลอง มีหลายรูปแบบ และใช้งานเฉพาะด้าน เรียกว่า "เครื่องมือแบบหัวขวาน" มีการใช้เครื่องปั้นดินเผาอย่างง่าย ยุคหินใหม่: เครื่องมือมีหลายแบบ เช่น ขวานหินขัด ขวานหินเจาะ ขวานหากลึง สิว ผึ่ง (เครื่องมือสำหรับขุดไม้) มีการทำเครื่องจักสาน และทอผ้า เครื่องปั้นดินเผามีการพัฒนาขึ้น และมีเครื่องมือล่าสัตว์ เช่น เบ็ดตกปลา
๓. อธิบายการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์จากยุคหินเก่าสู่ยุคหินใหม่  
ยุคหินเก่า มนุษย์เร่ร่อนล่าสัตว์และเก็บของป่า อาศัยในถ้ำหรือเพิงผา ยุคหินใหม่ มนุษย์เริ่ม ตั้งถิ่นฐานถาวรใกล้แหล่งน้ำ มีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องปั้นดินเผาที่หลากหลายรูปแบบ มีการแลกเปลี่ยนสินค้า มีการแบ่งงานกันทำ และเริ่มมีชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น
๔. ยุคโลหะมีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์อย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง  
ยุคโลหะทำให้มนุษย์มีเครื่องมือที่แข็งแรงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้การเกษตร และการก่อสร้างพัฒนาขึ้น มีการสร้างเครื่องประดับจากโลหะ เช่น ทองแดงและสำริด ทำให้เกิด การค้าขายแลกเปลี่ยนมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ซับซ้อนขึ้น มีการสร้าง เมืองและระบบชลประทาน เกิดชนชั้นในสังคม และมีการพัฒนาด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่ซับซ้อน มากขึ้น
๕. จงอธิบายพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ในยุคเหล็ก ในยุคเหล็ก  
มนุษย์อยู่รวมกันเป็นเมืองที่มีการขุดคูน้ำ คันดินล้อมรอบ มีระบบการปกครอง ที่พัฒนาขึ้น มีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ เช่น พิธีขอฝน มีการค้าขายแลกเปลี่ยนกับชุมชน อื่นๆ ทั้งใกล้และไกล มีการใช้เหล็กในการทำเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธ ทำให้มีการขยายอาณา เขตและครอบครองชุมชนอื่นๆ เกิดเป็นอาณาจักรโบราณขึ้น

### เฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	ค	ข้อ ๖	ค
ข้อ ๒	ง	ข้อ ๗	ก
ข้อ ๓	ข	ข้อ ๘	ข
ข้อ ๔	ค	ข้อ ๙	ข
ข้อ ๕	ง	ข้อ ๑๐	ง

### ๗. เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ การพัฒนาอย่างยั่งยืน สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบงาน ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๒
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๓
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๒ ชม.
ชื่อเรื่อง/ งาน สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย		

**๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้**

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

**๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ**

-

**๓. สมรรถนะประจำบทเรียน**

สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

**๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม**

**ด้านความรู้ (Knowledge)**

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้

**ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)**

๑. จำแนกเครื่องมือเครื่องใช้และหลักฐานของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

ได้อย่างถูกต้อง

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)**

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้

**ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)**

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยด้วยความภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถจำแนกเครื่องมือเครื่องใช้และหลักฐานของสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยได้อย่างถูกต้อง

**๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์**

๕.๑ คอมพิวเตอร์

๕.๒ โปรเจ็คเตอร์

๕.๓ กระดาษบุรูป

๕.๔ ปากกาตราหมา

๕.๕ สีไม้

**๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง**

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย

### จุดประสงค์

๑. สืบค้น วิเคราะห์
  - ๑.๑ พัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย สามารถแบ่งเป็นยุคสมัยมีอะไรบ้าง
  - ๑.๒ มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคใด วิธีการดำเนินชีวิตมักอาศัยอยู่ในถ้ำหรือเพิงผา
  - ๑.๓ เครื่องมือล่าสัตว์ เช่น เบ็ดตกปลา จาก กระดูกสัตว์ เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในยุคใด
  - ๑.๔ ยุคสำริดมีเครื่องมือเครื่องใช้ใดบ้าง
  - ๑.๕ มนุษย์ยุคหินใหม่มีวิธีการดำเนินชีวิตอย่างไร
- ๒.สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

### วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

### ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๑.ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน และจับฉลากเลือกหัวข้อ กลุ่มละ ๑ ข้อ ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูลพัฒนาการของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย
- ๒.สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล
- ๓.แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้งออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์
- ๔.ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย


ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

## ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๓
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๔-๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยที่คงอยู่ในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครองและ เศรษฐกิจได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้องและเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย
๓. เศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย
๔. ลักษณะทางสังคมไทยสมัยสุโขทัย
๕. ปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียนาจอของสุโขทัย

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอน	ผู้เรียน
๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้	ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๓	ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๓. ผู้เรียนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย โดยตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนว่ากษัตริย์ที่ผู้เรียน รู้จักในอาณาจักรสุโขทัยว่ามีใครบ้าง	ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับผู้เรียนว่ากษัตริย์ ที่ผู้เรียนรู้จักในอาณาจักรสุโขทัยว่ามีใครบ้าง
๔. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย	ผู้เรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
๕. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ทุฒนาการทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สมัยสุโขทัย	ผู้เรียนดูวิดีโอ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ทุฒนาการทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สมัยสุโขทัย
๕. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ทุฒนาการทางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ ปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียอำนาจ ของอาณาจักรสุโขทัย	ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย ทุฒนาการทางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียอำนาจ ของอาณาจักรสุโขทัย
๖. ผู้สอนใช้คำถามเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน จากการได้ศึกษาค้นคว้าโดยให้นักเรียนอธิบาย ลักษณะของอาณาจักรสุโขทัย ตามความเข้าใจของตนเอง	ผู้เรียน จากการได้ศึกษาค้นคว้าโดยให้นักเรียนอธิบาย ลักษณะของอาณาจักรสุโขทัย ตามความเข้าใจของตนเอง
๗. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันอธิบายลักษณะอาณาจักรสุโขทัย	ผู้เรียนอธิบายลักษณะอาณาจักรสุโขทัย
๘. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดง ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์	ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์
๙. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย	ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย
๑๐. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย	ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย
๑๑. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)อาณาจักรสุโขทัย	ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอด อาณาจักรสุโขทัย

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโปรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอที่สนสื่อเสริมการเรียนรู้

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

### ๘.๑ หลักฐานความรู้

๑) เอกสารประกอบการเรียน

### ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน

-ใบเช็คชื่อ

-แบบทดสอบประจำบทเรียน

-กิจกรรมประจำบทเรียน

-ใบงานประจำบทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

### ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน

๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที

๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐

๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

### ๙.๒ วิธีการประเมิน

๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน

๔)ประเมินผลการเรียนรู้


### ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล

๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ใบงาน

๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๓
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๔-๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยที่คงอยู่ในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครองและ เศรษฐกิจได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิริยาที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย
๓. เศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย
๔. ลักษณะทางสังคมไทยสมัยสุโขทัย
๕. ปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียบ้านของสุโขทัย

### ๕.๑. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัยเป็นอาณาจักรของคนไทยที่ได้รับการสถาปนาขึ้นใน พ.ศ. ๑๗๙๒ ก่อนหน้าที่จะมีการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้นมานั้น สุโขทัยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน จากการตีความในศิลาจารึกหลักที่ ๒ (วัดศรีชุม) พอจะสรุปความได้ว่า เมืองสุโขทัยแต่เดิมมีผู้นำคนไทยชื่อ พ่อขุนศรีนาวนำถม เป็นเจ้าเมืองปกครองอยู่ เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ ขอมสบาดโขลญลำพง ขุนนางขอมได้นำกำลังเข้ายึดกรุงสุโขทัยไว้ได้ เมื่อพวกขอมเริ่มเสื่อมอำนาจลง ในปี พ.ศ. ๑๗๘๐ ได้มีผู้นำ ๒ ท่าน คือ พ่อขุนบางกลางหาว และพ่อขุนผาเมือง ซึ่งเป็นผู้นำคนไทยได้ร่วมมือกันรวบรวมกำลังเข้าขับไล่ขอมออกจากดินแดนแถบนี้และตั้งตนเป็นอิสระ พร้อมกับสถาปนารุงสุโขทัยเป็นราชธานีของอาณาจักรไทย และได้สถาปนาพ่อขุนบางกลางหาวขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงสุโขทัยทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ นับเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์สุโขทัยหรือราชวงศ์พระร่วง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๑๗๙๒ เป็นต้นมา

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยเป็นราชธานี มีดังนี้

๑. ปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีขวัญและกำลังใจดีของประชาชนเนื่องจากมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีความสามารถ การมีนิสัยรักอิสระ ไม่ชอบให้ผู้ใดมาดขี่ข่มเหง บังคับและบ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์

๒. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเสื่อมอำนาจของขอม หลังจากที่พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ สิ้นพระชนม์ลง กษัตริย์องค์ต่อมาไม่สามารถรักษาอำนาจของตนในดินแดนที่ยึดครองมาได้ ทำให้หัวเมืองต่าง ๆ พากันตั้งตนเป็นอิสระ

ระยะเริ่มต้นของการสถาปนารุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยเฉพาะในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ บ้านเมืองยังไม่มั่นคงมากนัก คนไทยยังอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย บางเมืองยังคงมีอิสระในการปกครองตนเอง ไม่มีการรวมอำนาจไว้ ณ ศูนย์กลางเมืองใดเมืองหนึ่งโดยตรง บางครั้งจึงมีการทำสงครามกันเพื่อแย่งชิงอำนาจและขยายอาณาเขตของเมือง เช่น ขุนสามชนเจ้าเมืองฉอดได้ยกทัพมาตีเมืองตาก

เมื่อสิ้นรัชสมัยของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระราชโอรสองค์ใหญ่ คือ พ่อขุนบานเมือง ได้ขึ้นครองราชย์สมัยนี้สุโขทัยได้ขยายอำนาจทางการเมืองด้วยการทำสงครามกับหัวเมืองต่าง ๆ โดยมีพระอนุชา คือ พระรามคำแหง เป็นกำลังสำคัญ ซึ่งต่อมาพระองค์ได้ขึ้นครองราชย์สืบต่อจากพ่อขุนบานเมือง

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง พระองค์ทรงเป็นแม่ทัพไปปราบเมืองต่าง ๆ จนเป็นที่เกรงขามของอาณาจักรอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อพระองค์ขึ้นครองราชย์จึงมีหลายเมืองที่ยอมอ่อนน้อมเข้าร่วมอยู่กับอาณาจักรสุโขทัย โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชมิได้ส่งกองทัพไปรบ ได้แก่ เมืองหงสาวดี เมืองสุพรรณบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองราชบุรี เมืองหลวงพระบาง เมืองเวียงจันทน์ และเมืองนครศรีธรรมราช ทำให้อาณาจักรสุโขทัยมีอาณาเขตแผ่ขยายออกไปกว้างขวางมาก ดังปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ดังนี้

ทิศเหนือ            ครอบคลุมเมืองแพร์ น่าน พลับ จนถึงเมืองหลวงพระบาง

ทิศใต้                ครอบคลุมเมืองคนตี (กำแพงเพชร) พระบาง (นครสวรรค์) แพรก (ชัยนาท) สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี นครศรีธรรมราช จนถึงแหลมมลายู

ทิศตะวันออก        ครอบคลุมเมืองสระหลวงสองแคว (พิษณุโลก) ลุมบาจาย (หล่มเก่า) สระคา และข้ามฝั่งแม่น้ำโขงไปถึงเมืองเวียงจันทน์และเวียงคำ

ทิศตะวันตก        ครอบคลุมเมืองฉอด หงสาวดี จนถึงชายฝั่งทะเลด้านอ่าวเบงกอล

ขณะเดียวกันพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงใช้หลักธรรมในการปกครองเพื่อให้ประชาชนได้อยู่เย็นเป็นสุข ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เจ้าเมืองต่าง ๆ เหล่านี้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ทำให้สุโขทัยปราศจากข้าศึกศัตรูในทุกทิศ นับได้ว่าในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นช่วงสมัยที่อาณาจักรสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองสูงสุด

หลังจากสิ้นรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีกษัตริย์ขึ้นครองราชย์อีก ๒ พระองค์ คือ พญาเลอไทย และพญาจ้วนนำถม แต่อาณาจักรสุโขทัยก็เริ่มเสื่อมอำนาจลง บรรดาเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของสุโขทัย ได้แยกตัวเป็นอิสระและเมืองประเทศราชที่มีกำลังเข้มแข็งต่างพากันแยกตัวไม่ขึ้นต่อกรุงสุโขทัย เช่น เมืองพงสาวดี เมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น นอกจากนี้ในตอนปลายรัชสมัยพญาจ้วนนำถมยังเกิดจลาจลขึ้นอีก เนื่องจากมีการแย่งชิงราชสมบัติจนพญาสิทธิไทยเจ้าเมืองศรีสขนาลัยต้องยกกำลังมาปราบ ทำให้บ้านเมืองสงบลง

หลังทรงปราบจลาจลในกรุงสุโขทัยได้สำเร็จ พญาสิทธิไทยได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ครองราชสมบัติ ทรงพระนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ ๑ พระองค์ทรงพยายามสร้างอำนาจทางการเมือง เพื่อพัฒนาบ้านเมืองให้เข้มแข็งมาใหม่ อย่างไรก็ตามอาณาเขตของอาณาจักรสุโขทัยในรัชสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ ก็ได้ลดลงไปมากกว่าครึ่งเมื่อเทียบกับสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ต่อมาเมื่อสิ้นรัชสมัยของพระมหาธรรมราชาที่ ๑ แล้ว มีพระมหากษัตริย์ขึ้นครองราชย์สืบต่อมาอีก ๓ พระองค์ คือ พระมหาธรรมราชาที่ ๒ พระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ไสลือไทย) และพระมหาธรรมราชาที่ ๔ (บรมपाल) แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวอาณาจักรสุโขทัยเริ่มเสื่อมอำนาจ กรุงสุโขทัย มีกษัตริย์ปกครอง ๙ พระองค์ ดังนี้

- |                                       |   |
|---------------------------------------|---|
| ๑. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์               | ๒. พ่อขุนบานเมือง                       |
| ๓. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช               | ๔. พญาเลอไทย                            |
| ๕. พญาจ้วนนำถม                        | ๖. สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลีไทย)    |
| ๗. สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๒          | ๘. สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ไสลือไทย) |
| ๙. สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๔ (บรมपाल) |   |

## ๕.๒ พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย

### การเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย

อาณาจักรสุโขทัยเมื่อแรกตั้งยังมีอาณาเขตไม่กว้างขวาง มีจำนวนพลเมืองยังไม่มากและอยู่ในระหว่างการก่อร่างสร้างตัว การปกครองในระยะแรกจึงยังเป็นการปกครองระบบแบบครอบครัว ผู้นำของอาณาจักรทำตัวเหมือนบิดาของประชาชนมีฐานะเป็นพ่อขุน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน ต่อมาหลังสมัยพ่อขุนรามคำแหง สถานการณ์ของบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป จึงเริ่มใช้การปกครองที่เป็นแบบแผนมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับประชาชนแตกต่างไปจากเดิม ความพยายามที่จะเพิ่มพูนอำนาจของกษัตริย์ให้สูงทรงมีฐานะเป็นธรรมราชา และทรงใช้หลักธรรมมาเป็นแนวทางในการปกครอง

### ลักษณะการปกครองในสมัยสุโขทัย

การปกครองในสมัยสุโขทัยแบ่งเป็น ๒ ระยะคือ

๑. สมัยสุโขทัยตอนต้น เริ่มตั้งแต่สมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ไปถึงสิ้นสมัยของพ่อขุนรามคำแหง
๒. สมัยสุโขทัยตอนปลายตั้งแต่สมัยพระยาเลอไทยไปถึงสมัยสุโขทัยหมดอำนาจ

### การปกครองสมัยสุโขทัยตอนต้น ( พ.ศ. ๑๗๙๒ -๑๘๔๑ )

หลังจากที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ได้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้นมาแล้วได้พยายามขจัดอิทธิพลของขอมให้หมดไปจึงได้จัดระบบการปกครองใหม่เป็นการปกครองแบบไทย ๆ ที่ถือว่าประชาชนทุกคนเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นหัวหน้าครอบครัว คือ พระมหากษัตริย์ได้ปกครองประชาชนในฐานะบิดาปกครองบุตร หรือที่เรียกว่าการปกครองแบบปิตุราชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

๑. รูปแบบการปกครองเป็นแบบราชาธิปไตย คือพระมหากษัตริย์ทรงมีฐานะเป็นผู้ปกครองสูงสุด ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

๒. พระมหากษัตริย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนเปรียบเสมือนบิดากับบุตร ทำตัวเปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัว พระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยตอนต้นจึงมีพระนามนำหน้าว่า พ่อขุน

๓. ลักษณะการปกครองระบบครอบครัวลดหลั่นกันเป็นชั้น ๆ นอกจากพระมหากษัตริย์ทำตัวเปรียบเสมือนบิดาของราษฎรแล้ว ยังมีการจัดระบบการปกครอง ดังนี้

-ให้ครัวเรือนหลายครัวเรือนรวมตัวกันเป็น บ้าน อยู่ในความดูแลของ พ่อบ้าน ผู้อยู่ภายใต้การปกครองเรียกว่า ลูกบ้าน

-หลายบ้านรวมกันเป็น เมือง ผู้ปกครองเรียกว่า ขุน

-เมืองหลายเมืองรวมกันเป็น อาณาจักร อยู่ในปกครองของ พ่อขุน

แสดงให้เห็นว่านอกจากพ่อขุนผู้เป็นประมุขสูงสุดแล้ว ยังมีผู้ปกครองที่ได้รับมอบหมายจากพ่อขุนทำหน้าที่เป็นกลไกในการปกครองด้วย

๔. พระมหากษัตริย์ทรงยึดหลักธรรมทางศาสนาในการบริหารบ้านเมือง และทรงชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติธรรม

เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ในสมัยสุโขทัยตอนต้นยังมีการปกครองแบบทหารแบบแฝงอยู่ด้วยเนื่องจากในระยะแรกตั้งสุโขทัยมีอาณาเขตแคบ ๆ ประชาชนยังมีน้อยดังนั้นทุกคนจึงต้องมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศเท่าๆกันจึงกำหนดว่า เวลาบ้านเมืองปกติประชาชนต่างทำมาหากินแต่เวลาเกิดศึกสงครามชายฉกรรจ์ทุกคนต้องเป็นทหาร โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพ

การปกครองในสมัยสุโขทัยตอนปลาย (พ.ศ. ๑๘๔๑-๑๘๘๑ )

หลังจากที่พ่อขุนรามคำแหงสวรรคตในพ.ศ. ๑๘๔๑แล้วอาณาจักรสุโขทัยเริ่มระส่ำระสายพระมหากษัตริย์รัชกาลต่อมาเริ่มอ่อนแอ ไม่สามารถรักษาความมั่นคงของอาณาจักรไว้ได้ เมืองหลายเมืองแยกตัวออกไปเป็นอิสระสภาพการเมืองภายในเกิดปัญหาการสืบราชสมบัติ รูปแบบการปกครองแบบบิดาปกครองบุตรเริ่มเสื่อมสลายลง เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่มั่นคงเพียงพอ จนกระทั่งสมัยพระยาลิไทย ซึ่งขณะนั้นปกครองอยู่ที่เมืองศรีสัชชนาลัยได้ยกกำลังเข้ายึดเมืองสุโขทัยและปราบศัตรูจนราบคาบบ้านเมืองจึงสงบลง เมื่อพระมหาธรรมราชาที่ ๑ ( ลีไทย ) ขึ้นครองราชย์สมบัติในปี ๑๘๕๐ ทรงตระหนักถึงความไม่มั่นคงภายใน ประกอบกับเวลานั้นกรุงศรีอยุธยาที่ตั้งขึ้นมาใหม่กำลังแผ่ขยายอำนาจจนน่ากลัวจะเกิดอันตรายกับสุโขทัย พระมหาธรรมราชาที่ ๑ ( ลีไทย ) ทรงเห็นว่าการแก้ปัญหาทางการเมืองด้วยการใช้อำนาจทางทหารอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำได้ เพราะอำนาจทางการทหารในสมัยของพระองค์นั้นไม่เข้มแข็งพอ จึงทรงดำเนินพระราชกุศโลบาย โดยทรงทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ทรงเป็นผู้ปฏิบัติธรรมเป็นตัวอย่าง และได้ทรงสร้างถาวรวัตถุทางพระพุทธศาสนาไว้ทั่วไปเพื่อเป็นที่เคารพบูชาของประชาชนให้เกิดเลื่อมใสศรัทธายึดหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สร้างความสามัคคีกลมเกลียวกันในแผ่นดิน การปกครองที่อาศัยพระพุทธศาสนานี้เรียกว่าการปกครองแบบธรรมราชาพระมหากษัตริย์จะทรงตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม การปกครองแบบธรรมราชานี้ถูกนำมาใช้จนกระทั่งสิ้นสุดสมัยสุโขทัย

การปกครองแบบกระจายอำนาจ

เนื่องจากในสมัยพ่อขุนรามคำแหงอาณาจักรสุโขทัยมีอาณาเขตกว้างขวางมากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการปกครองแบบกระจายอำนาจโดยแบ่งหัวเมืองออกเป็น ชั้น ๆ เพื่อกระจายอำนาจในการปกครองออกไปให้ทั่วถึงเมืองต่าง ๆ ในสมัยสุโขทัยแบ่งออกเป็น ๔ ชั้น แต่ละชั้นพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจในการปกครองดังนี้

๑. เมืองหลวง หรือเมืองราชธานี อาณาจักรสุโขทัยมีเมืองสุโขทัยเป็นราชธานี เมืองหลวงหรือเมืองราชธานีมีพระมหากษัตริย์ปกครองเอง เมืองราชธานี เป็นศูนย์กลางทางการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนาวัฒนธรรม ประเพณี

๒ เมืองลูกหลวง หรือเมืองหน้าด่าน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าหัวเมืองชั้นใน ตั้งอยู่รายรอบราชธานีทั้ง ๔ ทิศ ห่างจากเมืองหลวงมีระยะทางเดินเท้า ๒ วัน เมืองลูกหลวงมีดังนี้

ทิศเหนือ ได้แก่ เมืองศรีสัชชนาลัย

ทิศตะวันออก	ได้แก่	เมืองสองแคว ( พิษณุโลก )
ทิศใต้	ได้แก่	เมืองสระหลวง ( เมืองพิจิตรเก่า )
ทิศตะวันตก	ได้แก่	เมืองนครชุม ( กำแพงเพชร )

เมืองลูกหลวงมีความสำคัญรองมาจากเมืองหลวง ผู้ที่ถูกส่งไปปกครองคือเจ้านายเชื้อพระวงศ์

๓. เมืองพระยามหานคร เป็นหัวเมืองชั้นนอก ห่างจากเมืองราชธานีออกไปมากกว่าเมืองลูกหลวง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งขุนนางชั้นผู้ใหญ่หรือผู้ที่เหมาะสมและมีความสามารถไปปกครองดูแลเมืองเหล่านี้โดยขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ มีวิธีการปกครองเช่นเดียวกับหัวเมืองชั้นใน เมืองพระยามหานครในสมัยสุโขทัย เช่น เมืองพระบาง ( นครสวรรค์ ) เมืองเชียงทอง ( อยู่ในเขตจังหวัดตาก ) เมืองบางพาน ( อยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ) เป็นต้น

๔. เมืองประเทศราช ได้แก่เมืองที่อยู่นอกอาณาจักร ชาวเมืองเป็นชาวต่างชาติต่างภาษา พระมหากษัตริย์ทรงดำเนินนโยบายในการปกครองคือให้เจ้านายพื้นเมืองเดิมเป็นเจ้าเมืองปกครองกันเอง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการปกครองภายใน ยกเว้นกรณีที่ทำเป็นเท่านั้น ยามปกติเมืองประเทศราชต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาถวายพระมหากษัตริย์สุโขทัยทุก ๓ ปี ยามสงครามต้องส่งกองทัพและเสบียงอาหารมาช่วย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมีเมืองประเทศราชหลายเมืองดังต่อไปนี้คือ

ทิศเหนือ	ได้แก่	เมืองแพร่ เมืองน่าน
ทิศตะวันตก	ได้แก่	เมืองทะวาย เมืองเมาะตะมะ เมืองหงสาวดี
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	ได้แก่	เมืองเซ่า ( หลวงพระบาง ) เมืองเวียงจันทน์
ทิศใต้	ได้แก่	เมืองนครศรีธรรมราช เมืองมะละกา เมืองยะโฮร์

#### ๕. ๓. เศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย

จากหลักฐานศิลาจารึกหลักที่ ๑ ทำให้เราทราบว่า เศรษฐกิจในสมัยสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรือง ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้สุโขทัยสามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า มีหลายประเภท ดังนี้

๑. ภูมิประเทศ สุโขทัยตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบเชิงเขาซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และจับสัตว์น้ำ
๒. ทรัพยากรธรรมชาติ สุโขทัยมีพืชพรรณธรรมชาติต่าง ๆ อย่างอุดมสมบูรณ์ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า และแร่ธาตุต่าง ๆ
๓. ความสามารถของผู้นำ กษัตริย์ซึ่งเป็นผู้ปกครองกรุงสุโขทัยทรงมีพระปรีชาสามารถในการคิดริเริ่ม และดัดแปลงสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของราษฎร เช่น สร้างทำนบกั้นน้ำไว้เพื่อเก็บกักน้ำที่เรียกว่า ทำนบพระร่วง ส่งน้ำไปตามคูคลองสู่คูเมือง เพื่อระยายน้ำสู่พื้นที่เกษตรกรรม จึงทำให้ประชาชนมีน้ำใช้สอยอย่างเพียงพอ

#### พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของสุโขทัย

ขึ้นอยู่กับอาชีพหลักของประชาชน ๓ อาชีพ ได้แก่ เกษตรกรรม หัตถกรรม และค้าขาย

##### ๑. เกษตรกรรม

สังคมสุโขทัยเป็นสังคมเกษตรกรรม อาชีพหลักของประชาชน คือ การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูกจะมีทั้งการทำนา ทำไร่ และทำสวน พืชที่ปลูกกันมาก เช่น ข้าว มะม่วง หนากพลู เป็นต้น บริเวณที่ใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก ได้แก่ ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน

เนื่องจากสภาพทางธรรมชาติของบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำดังกล่าวนี้ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก เพราะมีน้ำน้อยในหน้าแล้ง และเมื่อถึงฤดูน้ำจะมีน้ำปริมาณมากไหลบ่ามาท่วมขังเป็นเวลานาน ทำ

ให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้น สุโขทัยจึงรู้จักการสร้างที่เก็บกักน้ำ แล้วค่อท่อน้ำจากคูเมืองไปสู่  
สระต่าง ๆ เพื่อระบายน้ำไปสู่พื้นที่เกษตรกรรม ทำให้สามารถผลิตผลผลิตได้อุดมสมบูรณ์

## ๒. หัตถกรรม

หัตถกรรมที่สำคัญของสุโขทัยส่วนใหญ่เป็นการผลิต เครื่องสังคโลก หรือเครื่องปั้นดินเผา เครื่องสังคโลกของสุโขทัยที่ผลิตได้ คือ จาน ชาม และถ้วยต่าง ๆ นอกจากนั้นยังนิยมผลิตเครื่องสังคโลกใน  
รูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้ซื้อ เช่น แจกัน เขยือก โถน้ำ โอ่ง ไห เป็นต้น

จากหลักฐานการขุดพบซากเตาเผาเครื่องสังคโลก หรือเตาทุเรียงเป็นจำนวนมาก ทำให้  
สันนิษฐานได้ว่า แหล่งที่ผลิตเครื่องสังคโลกที่สำคัญมีอยู่ ๒ แห่ง คือ กรุงสุโขทัย และเมืองศรีสัชชนาลัย

และจากการพบซากเตาเผาเครื่องสังคโลกขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ทำให้สันนิษฐานได้ว่า  
เครื่องสังคโลกของสุโขทัยน่าจะเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมจากดินแดนต่าง ๆ ในสมัยนั้น

## ๓. การค้าขาย

การค้าขายในสมัยสุโขทัยเป็นการค้าแบบเสรี ทุกคนมีอิสระในการค้าขาย รัฐไม่จำกัดชนิด  
สินค้าและไม่เก็บภาษีผ่านด่าน ที่เรียกว่า จกอบ ผู้ใดอยากค้าขายอะไรก็ไม่มีห้าม มีการค้าสัตว์ชนิดต่าง ๆ  
เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น ตลอดจนการค้าขายแร่เงินและแร่ทอง

นอกจากจะมีการค้าขายภายในราชอาณาจักรแล้ว ยังมีการค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้ากับอาณาจักรต่าง  
ๆ ที่อยู่ภายนอกอาณาจักรสุโขทัยอีกด้วย เช่น เมืองหงสาวดี ตะนาวศรี ล้านนา กัมพูชา มะละกา ชวา และ  
จีน เป็นต้น สินค้าออกที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องสังคโลก พริกไทย น้ำตาล งาช้าง หนังสัตว์ นอแรด เป็นต้น  
ส่วนสินค้าส่วนใหญ่เป็นพวกผ้าไหม ผ้าทอ อัญมณี เป็นต้น

## ๕. ๔ ลักษณะทางสังคมไทยสมัยสุโขทัย

การใช้ชีวิตของผู้คนในสมัยสุโขทัยมีความอิสระเสรี มีเสรีภาพอย่างมากเนื่องจากผู้ปกครองรัฐให้อิสระแก่  
ไพร่ฟ้า และปกครองแบบพ่อปกครอง ดังปรากฏหลักฐานในศิลาจารึก[๘] ว่า "...ด้วยเสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื่อน  
เสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื่อน เลื่อน..."

ด้านความเชื่อและศาสนา สังคมยุคสุโขทัยประชาชนมีความเชื่อทั้งเรื่องวิญญูณนิยม ไสยศาสตร์ ศาสนา  
พราหมณ์ฮินดู และพุทธศาสนา ดังปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ด้านที่ ๕ ว่า "...เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้  
มีกุฎิวินัยปุครุอยู่ มีสิริตพงส์ มีป่าพร้าว ป่าลาง ป่าม่วง ป่าขาม มีน้ำโคก มีพระขระพุงผี เทพยาดาในเขอันนั้นเป็น  
ใหญ่กว่าทุกผีในเมืองนี้ ขุนผู้ใดถือเมืองสุโขทัยนี้แล้ว ไหว้ดีพลีลูก เมืองนี้เที่ยว เมืองนี้ดี ผีไหวบ่ดี พลีปลุก ผีในเขอัน  
นั้นบ่คุ้มบ่เกรง เมืองนี้หาย..."

ส่วนด้านศาสนา ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์จากนครศรีธรรมราช ในวันพระ  
จะมีภิกษุเทศนาสั่งสอน ณ ลานธรรมในสวนตาล โดยใช้พระแท่นมณีคศิลาอาสน์ เป็นอาสนะสงฆ์ ในการบรรยาย  
ธรรมให้ประชาชนฟัง ยังผลให้ประชาชนในยุคนี้นิยมปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม มีการถือศีล โอยทานกันเป็นปกติวิสัย  
ทำให้สังคมโดยรวมมีความสงบสุขร่มเย็น

## ๕. ๕. ปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียดำนาจของสุโขทัย

ความเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัยเกิดขึ้นเพราะความอ่อนแอของระบบการเมืองการปกครอง แคว้นต่างๆ  
ที่เคยอยู่ในอำนาจตั้งตนเป็นอิสระ ส่งผลให้อาณาจักรหมดอำนาจลงไปในที่สุด

เมื่อสิ้นรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ประมาณ พ.ศ. ๑๘๔๑ อาณาจักรสุโขทัยก็เริ่มอ่อนแอลงความอ่อนแอหรือความเสื่อมของสุโขทัยนี้ น่าจะเกิดจากสาเหตุ ๔ ประการ คือ

- ความเห็นห่างระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎร
- ความย่อหย่อนในด้านการทหาร
- การถูกตัดเส้นทางเศรษฐกิจ
- การแตกแยกภายใน

#### ๑. ความเห็นห่างระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎร

เมื่อสิ้นรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงแล้ว ระบบการปกครองแบบบิดากับบุตร ที่เรียกว่าระบบปีตุราชา เริ่มลดความสำคัญลง ทั้งนี้ เนื่องจากมีปัญหาความกระด้างกระเดื่องของเมืองเล็กเมืองน้อยที่ขึ้นอยู่กับอาณาจักรสุโขทัย จึงเริ่มใช้วิธีการปกครองที่เป็นแบบแผนมากขึ้น นำพระพุทธศาสนาและระบบธรรมราชา มาเป็นเครื่องช่วยในการปกครอง ฐานะของกษัตริย์เปลี่ยนจาก พ่อขุน เป็น พระยา (พญา) และต่อมาเป็น พระมหาธรรมราชา มีความพยายามที่จะเพิ่มพูนพระราชอำนาจให้สูงส่งยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรจึงเห็นห่างกัน ความผูกพันฉันบิดากับบุตรที่มีอยู่เดิมจึงเสื่อมคลายลง ความร่วมมือที่เคยมีอย่างใกล้ชิด และความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันถดถอยลงไปด้วย

#### ๒. ความย่อหย่อนทางด้านการทหาร

รัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นช่วงเวลาสร้างบ้านสร้างเมือง บรรดาพระราชราษฎรจึงผูกพันใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์ ทำให้ไพร่พลมีกำลังเข้มแข็งสามารถขยายอาณาจักรออกไปได้กว้างขวาง ทั้งโดยการรบ และโดยการสวามิภักดิ์ด้วยความยำเกรงแสนยานุภาพ ครั้นเมื่อบ้านเมืองสงบราบคาบเป็นปกติสุขว่างเว้นจากศึกสงคราม ประชากรราษฎรก็หันมาสร้างสรรค์ชีวิตความเป็นอยู่ให้สุขสบายดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการศาสนานั้นนับว่าเจริญรุ่งเรืองมาก เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงเลื่อมใสศรัทธา และทรงสนับสนุนให้มีการสร้างวัดและศาสนสถานต่างๆ มากมาย ส่งผลให้เกิดความงอกงามทางศิลปวัฒนธรรมมีการแสดงการละเล่นต่างๆ ที่สร้างความรื่นรมย์ให้แก่ชีวิตมากขึ้น จนเป็นรากฐานวัฒนธรรมไทยมาจนปัจจุบันนี้ แต่การฝึกไฟในพระศาสนาและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างมากมายนี้ได้ทำให้ภาวะย่อหย่อนทางการทหารเกิดขึ้น บรรดาประเทศราชและหัวเมืองต่างๆ จึงถือโอกาสแข็งเมืองตั้งตนเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อสุโขทัย เช่น ประเทศราชมอญทางตะวันตก หัวเมืองทางภาคใต้ตลอดจนถึงแหลมมลายู และแคว้นต่างๆ ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น แคว้นสุพรรณภูมิ ทางฝั่งตะวันตก และแคว้นอโยธยาทางฝั่งตะวันออก เป็นต้น ภายหลังเมื่อพระเจ้าอู่ทองตั้งอาณาจักรอยุธยาขึ้น สุโขทัยก็เสื่อมลงอย่างชัดเจนจนในที่สุดต้องตกอยู่ในอำนาจของอยุธยา

#### ๓. การถูกตัดเส้นทางเศรษฐกิจ

ขณะที่สุโขทัยรุ่งเรืองในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้น เศรษฐกิจของสุโขทัยได้เจริญสูงสุดจนถึงขั้นมีการติดต่อค้าขายกับอาณาจักรจีนทางทะเล สร้างความมั่นคงให้แก่สุโขทัยเป็นอย่างมาก เส้นทางลำเลียงสินค้าที่สุโขทัยใช้นั้นคือเส้นทางแม่น้ำ โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยา ครั้นเมื่อแคว้นต่างๆ ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งตนเป็นอิสระ เส้นทางขนส่งสินค้าจึงถูกตัดขาดไปโดยปริยาย การค้าขายของสุโขทัยตอนปลายจึงเป็นเพียงการค้าโดยอาศัยเส้นทางบก ซึ่งทำได้ไม่กว้างขวาง และเมืองที่ทำการค้าด้วยก็เป็นเพียงเมืองเล็กๆ ทำให้เศรษฐกิจของสุโขทัยเสื่อมลง การทำมาหากินของราษฎรเริ่มฝืดเคือง เมื่อเศรษฐกิจอ่อนแอลงความอ่อนแอด้านอื่นๆ ก็ตามมา

#### ๔. การแตกแยกภายใน

การแตกแยกภายในจากการแย่งชิงอำนาจระหว่างเชื้อพระวงศ์ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สุโขทัยเสื่อมอำนาจลง ปัญหาแย่งชิงอำนาจกันเองเกิดขึ้นครั้งแรกประมาณ พ.ศ. ๑๘๘๐ พระยาลิไทยยกทัพจากเมืองศรีสัชชนาลัยมาปราบจลาจลที่กรุงสุโขทัย แล้วปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ทรงพระนามว่า พระมหาธรรมราชาที่ ๑ เป็นเวลาเดียวกับที่พระเจ้าอู่ทองตั้งกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จ และต่อมาอยุธยาเริ่มมีอำนาจมากขึ้น ทำให้

สุโขทัยไม่ปลอดภัย พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย) จึงต้องทรงย้ายเมืองหลวงจากสุโขทัยไปที่พิษณุโลกเพื่อให้พ้นจากการแย่งอำนาจของอยุธยา แต่ไม่นานนัก ใน พ.ศ. ๑๙๒๑ อาณาจักรสุโขทัย ซึ่งมีเมืองหลวงอยู่ที่พิษณุโลกก็ตกเป็นประเทศราชของอยุธยา และเป็นประเทศราชอยู่นานถึง ๑๐ ปี จึงสามารถเป็นอิสระอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. ๑๙๓๑

แม้อาณาจักรสุโขทัยจะเป็นอิสระได้อีกครั้งหนึ่ง แต่การเมืองภายในราชสำนักก็ได้ราบรื่น มีการแก่งแย่งชิงอำนาจกันอีกจนเกิดจลาจลในตอนปลายรัชกาลที่ ๗ ทำให้พระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ไสลือไทย) ต้องทรงใช้กำลังทัพเข้าปราบปรามและปราบดาภิเษกขึ้นครองเมืองพิษณุโลก เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๘ แห่งอาณาจักรสุโขทัย เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๙๔๒

แต่การแตกแยกก็ยังไม่จบสิ้น พระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ไสลือไทย) เสด็จสวรรคตโดยมิได้ตั้งรัชทายาททำให้เกิดการแตกแยกในพระราชวงศ์อย่างรุนแรง พระราชโอรสของพระองค์ คือ พระยาบาลเมืองเป็นกษัตริย์ครองเมืองพิษณุโลก ซึ่งเป็นเมืองหลวงของสุโขทัย ทรงพระนามว่า พระเจ้าสุริยวงศ์บรมपालมหาธรรมราชา เป็นพระมหาธรรมราชาที่ ๔ (บรมपाल) แห่งอาณาจักรสุโขทัย และให้พระยารามครองเมืองสุโขทัย (ซึ่งเป็นเมืองเอก) พร้อมกับทูลขอพระนางสาขา พระราชธิดาของพระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ไสลือไทย) อภิเษกสมรสกับเจ้าสามพระยา ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพระองค์ ภายหลังเจ้าสามพระยาเสด็จขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์กรุงศรีอยุธยา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒

เมื่อพระมหาธรรมราชาที่ ๔ (บรมपाल) สิ้นพระชนม์ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ จึงผนวกอาณาจักรสุโขทัยเข้าไว้ในอาณาจักรอยุธยา โดยส่งพระรามศวร พระราชโอรสของพระองค์ ซึ่งประสูติโดยพระนางสาขา พระราชธิดาของพระมหาธรรมราชาที่ ๓ (ไสลือไทย) ไปครองเมืองพิษณุโลกใน พ.ศ. ๑๙๘๑ อาณาจักรสุโขทัยจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา นับเป็นการสิ้นสุดของอาณาจักรสุโขทัยแต่บัดนั้น

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๓

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. การปกครองสมัยสุโขทัยมีรูปแบบใดบ้าง
๒. ปัจจัยที่ส่งผลให้อาณาจักรสุโขทัยสถาปนาได้อย่างมั่นคงและมีพัฒนาการเจริญรุ่งเรือง ประกอบด้วยอะไรบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ
๓. ตลาดปสานคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไรในสมัยสุโขทัย
๔. เราสามารถแบ่งกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัยอย่างกว้างเป็นกลุ่มใดบ้าง
๕. จงยกตัวอย่างการกระทำในการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของผู้ปกครองสมัยสุโขทัย
๖. ทำนบพระร่วงคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อการทำการเกษตรสมัยสุโขทัย
๗. เครื่องสังคโลกเป็นภูมิปัญญาของไทยสมัยสุโขทัยหรือไม่ เพราะเหตุใด
๘. เพราะเหตุใดหลังสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช อาณาจักรสุโขทัยจึงเสื่อมอำนาจลง
- ๙ Who was the first king of Sukhothai Kingdom?

## ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. ปฐมกษัตริย์ผู้สถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีคือใคร
  - ก. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
  - ข. พ่อขุนบานเมือง
  - ค. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
  - ง. พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย)
๒. ข้อใดไม่ใช่พระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
  - ก. ทรงขยายบ้านเมืองและสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคง
  - ข. ทรงวางระบบการร้องทุกข์แก่ราษฎรเพื่อผดุงความยุติธรรม
  - ค. ทรงนิพนธ์วรรณกรรมไตรภูมิพระร่วง
  - ง. ทรงประดิษฐ์อักษรไทยที่เรียกว่า “ลายสือไทย”
๓. การปกครองระบอบปิตุราชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไร
  - ก. ผู้นำมีอำนาจเด็ดขาดและปกครองประชาชนแบบพ่อกบฏ
  - ข. อำนาจการปกครองอยู่ที่สภาขุนนางที่มาจากการเลือกตั้ง
  - ค. ผู้นำเสมือนพ่อใช้อำนาจ สร้างความชอบธรรมให้กษัตริย์
  - ง. สถาบันสงฆ์มีอำนาจสูงสุด สร้างความชอบธรรมให้กษัตริย์
๔. ระบบการร้องทุกข์เริ่มต้นในสมัยใด
  - ก. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
  - ข. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
  - ค. พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (ลิไทย)
  - ง. พระยารัษฎานุคาม
๕. การเปลี่ยนค่านำหน้ากษัตริย์สุโขทัยแสดงถึงอิทธิพลของสิ่งใด
  - ก. ลัทธิสมมติเทพจากเขมร
  - ข. ลัทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์จากอยุธยา
  - ค. ลัทธิธรรมราชาจากรัตนโกสินทร์
  - ง. ลัทธิประชาธิปไตยจากตะวันตก
๖. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างล้านนาและสุโขทัย
  - ก. พึ่งพาอาศัยกัน
  - ข. ทำสงครามกัน
  - ค. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
  - ง. เป็นเครือญาติกัน
๗. ความสัมพันธ์ระหว่างสุโขทัยกับลังกาเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเป็นหลัก
  - ก. ลัทธิเทวราช
  - ข. ระบบบรรณาการ
  - ค. พระพุทธศาสนา
  - ง. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
๘. สัญญาสัมพันธไมตรี พ.ศ. ๑๘๓๐ ที่สุโขทัย ล้านนา และพะเยา ได้ตกลงร่วมกันเพื่อป้องกันการรุกรานจากประเทศใด
  - ก. อินเดีย
  - ข. ลังกา
  - ค. เวียดนาม
  - ง. จีน
๙. ข้อใดเป็นเมืองราชธานีของอาณาจักรสุโขทัย ในช่วงเวลาประมาณ ๒๐๐ ปี
  - ก. นครสุโขทัย สองแคว
  - ข. ชากังราว ศรีสัชชาลัย
  - ค. ปากยม เมืองแพรก
  - ง. เมืองขวา เมืองฉอด
๑๐. สุโขทัยถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับอยุธยาในสมัยใด
  - ก. พระบรมราชาที่ ๑
  - ข. พระราม
  - ค. พระบรมपाल
  - ง. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

## ๗. เอกสารอ้างอิง

สังจาวุฒิ รอดสำราญ . สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

## ๘. ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

### เฉลยแบบฝึกหัด

#### ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

##### ๑. การปกครองสมัยสุโขทัยมีรูปแบบใดบ้าง

การปกครองสมัยสุโขทัย มี ๒ รูปแบบ โดยในระยะแรกอาณาจักรสุโขทัยปกครองด้วยระบอบ  
 ปิตุราชาธิปไตย หรือแบบพ่อปกครองลูก พระมหากษัตริย์จึงมีค่านำหน้าพระนามว่า “พ่อขุน” ในสมัยต่อมาพระนาม  
 ของพระกษัตริย์ได้เปลี่ยนเป็น “พระยา” และ “พระมหาธรรมราชา” จึงเข้าใจ ว่าลักษณะการปกครองที่มีแนวคิด  
 เรื่องสมมติเทพ ซึ่งรับมาจากเขมร ผสมผสานกับหลักธรรมและ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เข้ากับสังคม  
 สุโขทัย เป็นการปกครองแบบธรรมราชา

๒. ปัจจัยที่ส่งผลให้อาณาจักรสุโขทัยสถาปนาได้อย่างมั่นคงและมีพัฒนาการเจริญรุ่งเรือง ประกอบด้วย  
 อะไรบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

ปัจจัยที่ส่งผลให้อาณาจักรสุโขทัยสถาปนาได้อย่างมั่นคง และมีพัฒนาการเจริญรุ่งเรือง ประกอบด้วย

- ปัจจัยภายนอก เช่น ความเสื่อมของอาณาจักรเขมร
- ปัจจัยภายใน เช่น ความสามารถของผู้นำทั้งทางด้านการรบ และการทำนุบำรุงบ้านเมือง

##### ๓. ตลาดปสานคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไรในสมัยสุโขทัย

ตลาดปสาน มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสุโขทัย ในฐานะแหล่งรวมสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ผ้า  
 เครื่องถ้วยชาม เครื่องจักรสาน มีด ซึ่งประชาชนสามารถนำผลิตผลของตนมาขายที่ตลาด ได้ ดังข้อความในศิลา  
 จารึกหลักที่ ๑ ว่า “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ ลู่ทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้า ไปขาย ใครจะใคร่ค้าช้างค้า ใครจะใคร่  
 ค้าม้าค้า ใครจะใคร่ค้าเงินค้าทองคำ”

##### ๔. เราสามารถแบ่งกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัยอย่างกว้างเป็นกลุ่มใดบ้าง

สังคมสมัยสุโขทัย แบ่งกลุ่มคนออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ชนชั้นปกครอง ได้แก่ พระมหากษัตริย์ เจ้านาย  
 ขุนนาง และชนชั้นผู้ถูกปกครอง ได้แก่ ไพร่หรือไพร่ฟ้า ข้าไทหรือราษฎร สามัญชนมีอิสระในการดำเนินชีวิตของ  
 ตนเอง แต่ต้องถูกเกณฑ์แรงงานให้ทางราชการตามกำหนด

##### ๕. จงยกตัวอย่างการกระทำในการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของผู้ปกครองสมัยสุโขทัย

สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงนิมนต์พระมหาเถรสังฆราชและคณะสงฆ์จากเมืองนครศรีธรรมราชมา  
 เผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สุโขทัย พร้อมทั้งได้นิมนต์พระสงฆ์ให้ช่วยอบรมสั่งสอนประชาชนทุกวันพระ

##### ๖. ทำนบพระร่วงคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อการทำการเกษตรสมัยสุโขทัย

ทำนบพระร่วง หรือสรีดภงส์ คือ คันดินกั้นน้ำขนาดใหญ่ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้กักน้ำและชักน้ำไปตาม  
 คลอง สำหรับอุปโภคบริโภคภายในเมือง

๗. เครื่องสังคโลกเป็นภูมิปัญญาของไทยสมัยสุโขทัยหรือไม่ เพราะเหตุใด

เครื่องสังคโลกถือเป็นภูมิปัญญาของไทยในสมัยสุโขทัย เนื่องจากเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และแสดงถึงความก้าวหน้าทางศิลปะและเทคนิคการผลิตในยุคนั้น เครื่องสังคโลกของสุโขทัยมีลักษณะเด่นคือการเคลือบสีเขียวอมเทาและการวาดลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ลายดอกไม้และสัตว์ อีกทั้งยังใช้เทคนิคการเผาที่มีความซับซ้อนซึ่งแสดงถึงความชำนาญและความประณีตในงานฝีมือ นอกจากนี้ การผลิตเครื่องสังคโลกยังสะท้อนถึงความสามารถในการพัฒนาวัสดุและเทคนิค การเคลือบซึ่งมีคุณภาพสูง ทำให้เครื่องสังคโลกได้รับความนิยมทั้งในและนอกประเทศ ถือเป็นสินค้า ส่งออกที่สำคัญในยุคนั้นแสดงถึงความสามารถในการค้าขายและการติดต่อระหว่างประเทศของสุโขทัย

๘. เพราะเหตุใดหลังสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช อาณาจักรสุโขทัยจึงเสื่อมอำนาจลง

ความเสื่อมของสุโขทัยเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความอ่อนแอทางด้านทหาร ซึ่งเกิดจากการแย่งชิงอำนาจภายในระหว่างเชื้อพระวงศ์ของสุโขทัยจนเกิดความแตกแยก

๙. Who was the first king of Sukhothai Kingdom?


The first king of the Sukhothai Kingdom was Pho Khun Si Inthrahit.

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	ก	ข้อ ๖	ข
ข้อ ๒	ค	ข้อ ๗	ค
ข้อ ๓	ก	ข้อ ๘	ง
ข้อ ๔	ข	ข้อ ๙	ก
ข้อ ๕	ก	ข้อ ๑๐	ง

๗. เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรม ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๓
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๔-๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย		

#### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

#### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยที่คงอยู่ในปัจจุบันไทย

#### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

##### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้

##### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครองและ เศรษฐกิจได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

##### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

##### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

ได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

#### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรูป
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

#### ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัย ดังนี้

๑. การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย
๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย

๓. เศรษฐกิจของอาณาจักรสุโขทัย

**๗. สรุปและอภิปราย**


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

**๘. การประเมินผล**

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

**๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม**

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงาน ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๓
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๔-๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/ งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทย สมัยสุโขทัย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัย ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยสุโขทัยที่คงอยู่ในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครองและ เศรษฐกิจได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบรูฟ
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง อาณาจักรสุโขทัย

จุดประสงค์

๑. สืบค้นลักษณะทางสังคม และปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียบ้านของอาณาจักรสุโขทัย
๒. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูลลักษณะทางสังคม และปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียบ้านของอาณาจักรสุโขทัย
๒. สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล
๓. แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้งออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์
๔. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย


ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

## ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๔
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๖-๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยอยุธยาในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สาระการเรียนรู้

๑. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
๓. เศรษฐกิจสมัยอยุธยา
๔. สังคมสมัยอยุธยา
๕. การสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา

## ผู้สอน

๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการ เรียนรู้
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๔
๓. ผู้เรียนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับการสถาปนา พัฒนาการ ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัยอยุธยา และการสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา
๔. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การสถาปนา พัฒนาการ ทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัยอยุธยา และการสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา
๕. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
๖. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการสถาปนา พัฒนาการทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัยอยุธยา และการสิ้นสุดของ อาณาจักรอยุธยา
๗. ผู้สอนใช้คำถามเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน จากการได้ศึกษาค้นคว้าโดยให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยา ตามความเข้าใจของตนเอง
๘. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันอธิบายลักษณะ อาณาจักรสุโขทัย
๙. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษา เพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับ อาณาจักรอยุธยา
๑๐. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
๑๑. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ ที่ ๔ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา
๑๒. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)อาณาจักร อยุธยา

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

## ผู้เรียน

- ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการ เรียนรู้
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับการสถาปนา พัฒนาการทาง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัยอยุธยา และการสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา
- ผู้เรียนร่วมกันสรุป เรื่อง การสถาปนา พัฒนาการทาง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัย อยุธยา และการสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา
- ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
- ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ การสถาปนา พัฒนาการทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสมัยอยุธยา สังคมสมัยอยุธยา และการสิ้นสุด ของอาณาจักรอยุธยา
- ผู้เรียน จากการได้ศึกษาค้นคว้าโดยให้นักเรียนอธิบาย เกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยา ตามความเข้าใจของตนเอง
- ผู้เรียนอธิบายลักษณะอาณาจักรสุโขทัย
- ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับ อาณาจักรอยุธยา
- ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง อาณาจักรอยุธยา
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา
- ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอด อาณาจักรอยุธยา

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้


- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโพรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอทัศน์สื่อเสริมการเรียนรู้

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

- ๘.๑ หลักฐานความรู้
  - ๑) เอกสารประกอบการเรียน
- ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน
  - ใบเช็คชื่อ
  - แบบทดสอบประจำบทเรียน
  - กิจกรรมประจำบทเรียน
  - ใบงานประจำบทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

- ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน
  - ๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที
  - ๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐
  - ๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
  - ๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
- ๙.๒ วิธีการประเมิน
  - ๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน
  - ๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
  - ๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน
  - ๔)ประเมินผลการเรียนรู้
- ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล
  - ๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน
  - ๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
  - ๓)ใบงาน
  - ๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๔</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๖-๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยอยุธยาในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
๓. เศรษฐกิจสมัยอยุธยา
๔. สังคมสมัยอยุธยา
๕. การสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา

#### ๕.๑. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

##### การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

ก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ดินแดนบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา มีคนไทยตั้งบ้านเมืองมาก่อน อยุธยาเกิดจากความร่วมมือของ ๒ แคว้น คือ แคว้นละโว้ กับ แคว้นสุพรรณบุรี ซึ่งสมัยนั้นเป็น ๒ แคว้นเป็นศูนย์รวมอำนาจทางการเมือง สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานีของไทย ในพ.ศ. ๑๘๙๓ “กรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา” ตั้งอยู่บริเวณ หนองโสน (บึงพระราม) บนเกาะเมือง

อยุธยา ซึ่งมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน ๓ สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก โดยมีเมืองละโว้ เมืองสุพรรณบุรี เมืองอโยธยา ร่วมมือสร้างความเจริญรุ่งเรือง ทั้งด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และความสัมพันธ์กับต่างประเทศ กรุงศรีอยุธยา สถาปนา พ.ศ. ๑๘๙๓ ถึง ๒๓๑๐ รวมเวลา ๔๑๗ ปี ปัจจุบันกรุงศรีอยุธยา คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเป็นมรดกโลก

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีอยู่เป็นระยะเวลาถึง ๔๑๗ ปี มีกษัตริย์ปกครองถึง ๕ ราชวงศ์ ๓๓ พระองค์ ดังนี้

๑. ราชวงศ์อู่ทอง (พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๑๙๑๓ และ พ.ศ. ๑๙๓๑ - ๑๙๕๒)
๒. ราชวงศ์สุพรรณภูมิ (พ.ศ. ๑๙๑๓ - ๑๙๓๑ และ พ.ศ. ๑๙๕๒ - ๒๑๑๒)
๓. ราชวงศ์สุโขทัย (พ.ศ. ๒๑๑๒ - ๒๑๗๒)
๔. ราชวงศ์ปราสาททอง (พ.ศ. ๒๑๗๒ - ๒๒๓๑)
๕. ราชวงศ์บ้านพลูหลวง (พ.ศ. ๒๒๓๑ - ๒๓๑๐)

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสถาปนาอยุธยา สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงเลือกตั้งกรุงศรีอยุธยา มีปัจจัยดังต่อไปนี้

บริเวณนี้ความอุดมสมบูรณ์ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำ ๓ สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม การประมง การคมนาคม และการค้าขาย

เป็นศูนย์กลางคมนาคมทางน้ำ เดินทางไปยังหัวเมืองภาคเหนือ ใช้แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน และแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นทางออกสู่ทะเล เพื่อค้าขายและติดต่อกับต่างประเทศ

ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ คือ การป้องกันการบุกรุกของข้าศึก ซึ่งสภาพพื้นที่เป็นเกาะมีแม่น้ำและลำคลองล้อมรอบ ในฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมภายนอกข้าศึกไม่สามารถตั้งทัพต่อไปได้

การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ในขณะนั้นอาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจ และอาณาจักรขอมพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ สวรรคต

พระมหากษัตริย์มีพระปรีชาสามารถ และมีกองกำลังทหารที่ดี ประชาชนอาศัยในบริเวณพระนครจำนวนมาก เมื่อเกิดสงครามสามารถเรียกเกณฑ์ไพร่พลได้ทันที กรุงศรีอยุธยามีทรัพยากรมาก ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ และแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ เมืองสุพรรณบุรี เมืองละโว้ ร่วมมือสนับสนุนรวมกันเป็นอาณาจักรที่มีอำนาจเข้มแข็งได้

พระมหากษัตริย์ที่สำคัญมีความสำคัญต่อกรุงศรีอยุธยา

๑. พระเจ้าอู่ทอง สถาปนากรุงศรีอยุธยา
๒. ขุนหลวงพะงั่ว ขยายอำนาจไปสู่เขมรและสุโขทัยเป็นผลสำเร็จ
๓. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ รวมกรุงสุโขทัยกับกรุงอยุธยาเป็นผลสำเร็จ
๔. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ติดต่อกับโปรตุเกส ชาวยุโรป
๕. สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม คั้นพบรอบพระพุทธรูปบาท
๖. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช กอบกู้เอกราชจากพม่า
๗. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสและยุคทองของวรรณคดี
๘. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ยุคทองของวรรณคดี

## ๕.๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

ระบอบการปกครองในสมัยอยุธยาเป็น แบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

กษัตริย์มีพระราชอำนาจสูงสุดในการปกครอง เป็นจอมทัพ เป็นเจ้าแผ่นดิน เป็นเจ้าชีวิตรวมทั้งเป็นเจ้าของศักดิ์นาทั้งปวง รูปแบบการปกครองแบบ "เทวสิทธิ์" หรือ "เทวราชา" เชื่อว่ากษัตริย์ทรงเป็นสมมติเทพ หมายถึงพระนารายณ์หรือพระอิศวรมาเกิดพระผู้เป็นเจ้ามาช่วยให้ยอมรับ

ในอำนาจของผู้ปกครอง (รับอิทธิพลมาจากขอมและอินเดีย) กษัตริย์มีคุณลักษณะและความเป็นอยู่เหนือความผู้คนทั้งปวง เช่น ต้องมีการใช้คำราชาศัพท์ที่ใช้เฉพาะกับพระมหากษัตริย์ ในราชพิธีต่าง ๆ และสิ่งสำคัญพระมหากษัตริย์ต้องปฏิบัติพระองค์ตามหลักทศพิธราชธรรม และ จักรวรรดิวัตร ในพระพุทธศาสนา "ธรรมราชา"

### การจัดรูปแบบการปกครองสมัยอยุธยา

สมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ.๑๘๙๓-๑๙๙๑)

เริ่มตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (อู่ทอง) จนถึงสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ (เจ้าสามพระยา) เป็นสมัยที่อยุธยาได้รับอิทธิพลของรูปแบบการปกครองแบบเขมรมาผสมผสานกับรูปแบบการปกครองในสมัยสุโขทัย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมราชาและได้รับการยกย่องเป็นสมมติเทพและมีการจัดรูปแบบการปกครองอาณาจักรดังนี้

### การบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง

โดยมีกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ขณะที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสูงสุด บริหารราชอาณาจักรโดยประทับอยู่ที่อยุธยาธานีซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองทั้งหมดของอาณาจักร

มีการกำหนดให้มีเมืองหน้าด่านทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่

ลพบุรี (ทิศเหนือ)

นครนายก (ทิศตะวันออก)

พระประแดง (ทิศใต้)

สุพรรณบุรี (ทิศตะวันตก)

### แผนผังแสดงเมืองหน้าด่านในสมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ. ๑๘๙๓-๑๙๙๑)

เมืองหน้าด่านทั้งทิศนี้ใช้เวลาในการเดินทางมาถึงราชธานีภายใน ๒ วันบางเมืองยังมีฐานะเป็น *เมืองลูกหลวง* สำหรับให้เชื้อพระวงศ์ขึ้นสูงไปปกครองอีกด้วย

นอกจากนี้ในกรุงศรีอยุธยาสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (อู่ทอง) ยังทรงแต่งตั้งเสนาบดี ๔ ตำแหน่งที่เรียกว่า " **จตุสดมภ์** " แยกกันรับผิดชอบดูแลการบริหารราชการแผ่นดินตามพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์

จตุสดมภ์แบ่งออกเป็น ๔ หน่วยงานดังนี้

**กรมเวียง** (เมือง) = รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลทุกข์สุขของราษฎร ปราบปรามโจรผู้ร้ายลงโทษผู้กระทำความผิด

มีเสนาบดีตำแหน่ง **ขุนเวียงหรือขุนเมือง** เป็นผู้รับผิดชอบ

**กรมวัง** = รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาคดีความต่าง ๆ และจัดระเบียบเกี่ยวกับราชสำนัก

มีเสนาบดีตำแหน่ง **ขุนวัง** เป็นผู้รับผิดชอบ

**กรมคลัง** = รับผิดชอบเกี่ยวกับการหารายได้และการรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน

มีเสนาบดีตำแหน่ง **ขุนคลัง** เป็นผู้รับผิดชอบ

**กรมนา** = รับผิดชอบเกี่ยวกับการทำมาหากินของราษฎร เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน มีหน้าที่ออกกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินและ

เก็บภาษีค่านา ที่เรียกว่า "หางข้าว"

มีเสนาบดีตำแหน่ง **ขุนนา** เป็นผู้รับผิดชอบ

## สมัยอยุธยาตอนกลาง (การปฏิรูปครั้งสำคัญ พ.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๓๑)

เริ่มตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๓๑) เป็นต้นมาจนถึงสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ พ.ศ. ๒๐๓๔-๒๐๗๒ นับเป็นช่วงที่มีการปฏิรูปการปกครองราชอาณาจักรให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น

ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของอาณาจักรอยุธยาที่ขยายกว้างออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่อาณาจักรสุโขทัยถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยาเมื่อพ.ศ. ๒๐๐๖

ในการปรับปรุงการปกครองครั้งแรกที่เกิดขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พระองค์ทรงปรับปรุงการปกครองให้เป็นระเบียบแบบแผนดังนี้

### ๑) การบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง

ในการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางนั้น สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดให้มีการแบ่งส่วนราชการที่มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินและควบคุมกำลังคนออกเป็น ๒ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน โดยมีอัครมหาเสนาบดีเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบดังนี้

สมุหพระกลาโหม มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาและตรวจราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการฝ่ายทหารทั่วราชอาณาจักร เช่น มีหน้าที่วางแผนการรบในยามสงคราม ฝึกซ้อมกำลังพล ในยามปกติและจัดหาอาวุธกำลังคนสำหรับการทำสงคราม เป็นต้น

สำหรับสมุหพระกลาโหมมียศและราชทินนามว่า **เจ้าพระยามหาเสนาบดี**

สมุหนายก มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชาและตรวจราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายพลเรือนทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งควบคุมดูแลจตุสดมภ์ทั้ง ๔

ในสมัยนี้ยังคงมีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดิม แต่มีการเปลี่ยนยศและราชทินนามของเสนาบดีจตุสดมภ์ต่างไปจากเดิม ดังนี้

กรมเวียง (เมือง) เปลี่ยนเป็น พระนครบาล

กรมวัง เปลี่ยนเป็น พระธรรมาภิกรณ์

กรมคลัง เปลี่ยนเป็น พระโกษาธิบดี

กรมนา เปลี่ยนเป็น พระเกษตราธิบดี

### ๒) การบริหารราชการแผ่นดินส่วนหัวเมือง

ในการบริหารราชการแผ่นดินส่วนหัวเมืองนั้น สืบเนื่องมาจากในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอาณาจักรสุโขทัยได้ถูกผนวกรวมเข้ากับอาณาจักรอยุธยาในพ.ศ. ๒๐๐๖

ดังนั้นอาณาจักรอยุธยาจึงมีหัวเมืองต่างๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม มีจำนวนพลเมืองมากขึ้นจึงจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารราชการแผ่นดินหัวเมืองใหม่ เพื่อให้เกิดความสำคัญทัดเทียมกันระหว่างบรรดาหัวเมืองในอาณาจักรอยุธยาแต่เดิมกับหัวเมืองในอาณาจักรสุโขทัย

สมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ. ๒๐๗๒-๒๓๑๐)

ใน “พระธรรมนุญ” ว่าด้วยการใช้ตราประจำตำแหน่งพ.ศ. ๒๕๗๖ ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองได้แสดงให้เห็นว่า สมุหพระกลาโหมมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชากิจการทหารและพลเรือนในหัวเมืองฝ่ายใต้สมุหนายกมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชากิจการทหารและพลเรือนในหัวเมืองฝ่ายเหนือ ส่วนเสนาบดีกรมคลังมีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชากิจการทหารและพลเรือนในหัวเมืองชายทะเลตะวันออก

ต่อมาไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าในรัชกาลใด สมุหพระกลาโหมทำความผิดพระมหากษัตริย์จึงทรงยกหัวเมืองภายใต้การปกครองของสมุหพระกลาโหมมาขึ้นกับกรมคลัง สำหรับจตุสดมภ์ในสมัยอยุธยาตอนปลาย มีบางกรมเปลี่ยนชื่อเรียก ส่วนเสนาบดีเลื่อนยศสูงขึ้นและเปลี่ยนราชทินนามเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ พระยามหาราช (กรมนครบาล)

พระยาธรรมาธิบดี (กรมวัง)

พระยาศรีธรรมราชหรือโกษาธิบดี (กรมคลัง)

พระยาพลเทพ (กรมนา)

### **การบริหารราชการแผ่นดินส่วนหัวเมือง**

เป็นการปกครองหัวเมืองที่อยู่ภายนอกเขตราชอาณาจักร และมีหัวเมืองหน้าด่านและเมืองลูกหลวง ทางราชอาณาจักร เปิดโอกาสให้หัวเมืองภายนอกเขตราชอาณาจักรปกครองตนเองได้ แต่ต้องสวามิภักดิ์ต่อพระมหากษัตริย์

แผนผังแสดงเมืองหน้าด่านในสมัยอยุธยาตอนต้น

### **๕.๓. เศรษฐกิจสมัยอยุธยา**

#### **พัฒนาการด้านเศรษฐกิจและสังคม ในสมัยอาณาจักรอยุธยา**

ลักษณะทำเลที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ ส่งผลให้อาณาจักรอยุธยา มีพื้นฐานเศรษฐกิจอยู่ที่การเกษตร (เกษตรกรรม) และการค้าขาย (พาณิชย์กรรม) ซึ่งมีทั้งการค้าขายภายในและการค้าระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง โดยราชสำนักอยุธยาส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้า ซึ่งส่งผลให้ เศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยามีความมั่งคั่งและเจริญรุ่งเรือง

#### **ด้านการเกษตรกรรม**

การที่อาณาจักรอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างที่เกิดจากการทับถมของดิน ตะกอน

ทำให้ดินบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมเป็นอย่างมากโดยเฉพาะ การปลูกข้าว พืช สำคัญที่ปลูกกันมากรองลงมาได้แก่ พริกไทย ฝ้าย หมาก มะพร้าว ไม้ผลต่างๆ การเกษตร ของอาณาจักรอยุธยามี วัตถุประสงค์เพื่อบริโภคภายในอาณาจักรเป็นสำคัญและมีลักษณะเป็นการเกษตร แบบพอเลี้ยงชีพ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ข้าว ทั้งยังมีผลผลิตจากป่า เช่น ไม้ฝาง งาช้าง นอแรด หนังสัตว์ ยางสน ไม้กฤษณา น้ำมันสน เป็นต้น ผลผลิตจากป่าเหล่านี้เป็นที่ต้องการของชาวต่างชาติ สินค้าพื้นเมืองที่ขายตามตลาดส่วนใหญ่เป็นสินค้า หัตถกรรม เช่น หม้อ เสื้อ เครื่องดนตรี พริก หมอน มุ้ง กระบุง ตะกร้า รวมทั้งอาหาร เช่น ขนมขบเคี้ยว ของแห้ง ต่างๆ

#### **ด้านการค้าระหว่างประเทศ**

การค้าระหว่างประเทศนี้มีวิวัฒนาการตั้งแต่ก่อนสถาปนาอาณาจักรอยุธยา เมื่อกรุงศรีอยุธยาสถาปนาขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๑๘๙๓ ราชสำนักอยุธยาประกอบด้วยพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์หรือเจ้านาย หรือขุนนางร่วมกับชาว จีนได้ทำการค้าเรือสำเภากับจีน อินเดีย ลังกา ญี่ปุ่น คาบสมุท และหมู่เกาะต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ ในพุทธศตวรรษที่ ๒๑ การค้า ระหว่างประเทศขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพราะได้ติดต่อค้าขายกับชาวตะวันตก โดย โปรตุเกสเป็นชาติแรก (พ.ศ. ๒๐๕๔) ที่เข้ามาติดต่อค้าขาย หลังจากนั้น มี ฮอลันดา (พ.ศ. ๒๑๔๗) อังกฤษ (พ.ศ. ๒๑๕๕) และฝรั่งเศส (พ.ศ. ๒๒๑๖) ตามลำดับ ลักษณะการค้าของอาณาจักรอยุธยา การค้ากับต่างประเทศในสมัย อยุธยาตอนต้นเป็นการค้า กึ่งผูกขาดเป็นการค้าสำเภากับชาติต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้า ที่ดำเนินการ โดยพระมหากษัตริย์ เจ้านาย และขุนนาง แต่สามารถติดต่อค้าขายกับราษฎรและพ่อค้าชาติอื่นที่อยู่ใน กรุงศรีอยุธยาได้โดยตรง ต่อมาเมื่อค้าขายกับชาติตะวันตกสินค้าที่นำมาขายคืออาวูป็น ซึ่งถือเป็น สินค้าต้องห้าม ส่วนสินค้าที่ชาวต่างชาติต้องการส่วนใหญ่เป็นสินค้าของป่า ทำให้มีการจัดตั้งพระคลังสินค้า เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกทางการค้าโดยรวมสินค้าเหล่านี้ส่งต่อไปพ่อค้าต่างชาติ ซึ่งทำกำไรให้แก่พระคลังสินค้าอย่าง มหาศาลเมื่อการค้าขยายตัวและทวีความสำคัญขึ้นทำให้เกิดการผูกขาดทาง การค้า ต่อมาขยายขอบเขตไปถึงสินค้า ต่างแดนชนิดอื่นๆ ด้วย โดยออกกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าต้องห้ามซึ่งเป็นสินค้าที่ราชสำนักโดยพระคลังสินค้าจะเป็นผู้

ผูกขาดซื้อขาย แต่ผู้เดียว หรือจะต้องซื้อจากพระคลังสินค้าเท่านั้น สินค้าต้องห้ามที่เป็นสินค้านำเข้า เช่น ปืนไฟ กระสุนดินดำ และกำมะถัน สินค้าออก เช่น ดิบุก ตะกั่ว ดินประสิว นอแรด งาช้างไม้กฤษณา ไม้จันทน์ ไม้หอม และ ไม้ฝาง

**กรมท่า** เป็นผู้ดูแลเกี่ยวกับการค้าของอาณาจักร โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

**กรมท่าขวา** ซึ่งจะควบคุมการค้ากับชาติตะวันตก เช่น อังกฤษ ชาว

**กรมท่าซ้าย** จะควบคุมดูแลการค้ากับจีนและฮอลันดา

หน้าที่หลักของกรมท่า คือ การผูกขาดสินค้า กำหนดชนิดของสินค้าต้องห้ามและเก็บค่าธรรมเนียมการค้า การค้าต่างประเทศของอาณาจักร

**ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและเงินตรา**

ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ

๑. การเกษตร ชาวอยุธยาทำนาเป็นอาชีพหลัก มีลักษณะการเกษตรแบบยังชีพ คือ เพียงพอแก่การบริโภค ภายใน

อาณาจักร หากเหลือจะส่งไปขายต่างแดน

๒. หัตถกรรม ช่างฝีมือจะรวมกันอยู่เป็นหมู่บ้าน เพื่อผลิตงานฝีมือออกสู่ตลาด

๓. การค้า การค้าอยุธยาแบ่งได้ ๒ ระดับ คือ

๑) การค้าภายใน ส่วนใหญ่เป็นการค้าพืชผลทางการเกษตร

๒) การค้าระหว่างประเทศ มีลักษณะที่เสรี พ่อค้าต่างชาติสามารถติดต่อค้าขายกับชาวอยุธยาได้โดยตรง มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ

กรมท่าซ้าย มีโชฎีกราชเศรษฐีเป็นเจ้ากรม ข้าราชการส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ดูแลกิจการค้าสำเภากับดินแดน ตะวันออก

กรมท่าขวา มีจุฬาราชมนตรีเป็นเจ้ากรม ดูแลกิจการค้าสำเภากับดินแดนตะวันตก

**เงินตรา**

๑. พดด้วง ทำจากโลหะเงิน มีตราประทับหลายแบบ

๒. เบี้ย นำเปลือกหอยทะเลมาใช้เป็นเงิน

๓. ไพและกล้า ทำจากโลหะที่ไม่ใช่เงิน

๔. ประกำ ทำจากดินเผาตีตราประทับ ใช้แทนเบี้ยที่ขาดแคลน

**รายได้และรายจ่ายของอาณาจักรอยุธยา**

รายได้ของอาณาจักร

๑. จังกอบ มี ๒ แบบ ได้แก่ จังกอบสินค้า และจังกอบปากเรือ

๒. อากร คือ ภาษีที่เก็บจากราษฎร มีดังนี้ อากรค่านา อากรสมพัตสร อากรศุลกากร อากรสวน อากรตลาด อากรค่าน้ำ อากรบ่อนเบี้ย อากรสุรา

ในสมัยพระนารายณ์มหาราชได้เปลี่ยนจากเก็บผลผลิตเป็นเงินแทน

๓. ฤชา คือ ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากราษฎรในกิจการที่ทางราชการจัดการให้

๔. ส่วย คือ เงินหรือสิ่งของที่ส่งให้ราชสำนัก เช่น ส่วยแรงงาน บรรณาการ

รายจ่ายของอาณาจักร เรียกอีกอย่างว่า รายจ่ายราชทรัพย์ เพราะในสมัยอยุธยารายได้ของอาณาจักรถือว่าเป็นรายได้ของพระมหากษัตริย์ มี ๔ ประเภท ได้แก่

๑. รายจ่ายเป็นเบี้ยหวัด ให้กับเจ้านายและขุนนาง

๒. รายจ่ายในการทหาร เพื่อบำรุงกิจการของกองทัพให้เข้มแข็ง

๓. รายจ่ายในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น การสร้างและปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม

๔. รายจ่ายอื่น ๆ เช่น รายจ่ายในพระราชพิธีต่าง ๆ รายจ่ายในการสงเคราะห์คนอนาถา

#### ๕.๔. สังคมสมัยอยุธยา

ในสมัยอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา มีการใช้ระบบศักดินา คือ การจำแนกสถานะตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด โดยกำหนดความรับผิดชอบและสิทธิต่าง ๆ ที่บุคคลในแต่ละระดับต้องปฏิบัติตามการถือศักดินาไม่ได้หมายความว่าต้องถือครองที่นาตามนั้นจริง แต่เป็นเพียงเครื่องแสดงฐานะทางสังคมเท่านั้น จนถึงสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจึงตรากฎหมาย พระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน และพระไอยการตำแหน่งนายทหารหัวเมือง ใน พ.ศ. ๑๙๙๘

องค์ประกอบของสังคมอยุธยาและการเลื่อนฐานะทางสังคม

ชนชั้นปกครอง ประกอบด้วยพระมหากษัตริย์ เจ้านาย และขุนนาง

๑) พระมหากษัตริย์ มีฐานะเป็นสมมติเทพ

๒) เชื้อพระวงศ์หรือเจ้านาย หมายถึง เชื้อพระวงศ์ของพระมหากษัตริย์ ยศของเจ้านายมี ๒ ประเภท คือ

(๑) สกุลยศ ได้รับมาตั้งแต่กำเนิด

(๒) อีสริยยศ เป็นยศที่ได้รับจากพระมหากษัตริย์

๓) ขุนนาง จะใกล้ชิดพระมหากษัตริย์ ขุนนางแต่ละระดับจะพิจารณาจากยศหรือบรรดาศักดิ์ ราชทินนาม ตำแหน่ง และศักดินา ดังนี้

(๑) ยศ แสดงถึงลำดับชั้นขุนนาง

(๒) ราชทินนาม เป็นนามที่ได้พระราชทาน แสดงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ

(๓) ตำแหน่ง หน้าที่ในราชการ

(๔) ศักดินา เครื่องกำหนดฐานะทางสังคม

ชนชั้นใต้ปกครอง ประกอบด้วยไพร่และทาส

๔) ไพร่ คือ มี ๒ ประเภท คือ

๔.๑ ไพร่หลวง คือ ไพร่ที่ขึ้นทะเบียนสังกัดพระมหากษัตริย์โดยตรง ส่งส่วยมาแทนการรับราชการก็ได้ ส่วนผู้หญิงไม่ต้องถูกเกณฑ์แรงงาน

๔.๒ ไพร่สม คือ ไพร่ที่สังกัดมูลนาย มูลนายจะมีไพร่ในสังกัดมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับยศ ตำแหน่ง และศักดินา

๔.๓ ไพร่ส่วย คือ ไพร่ที่จ่ายสิ่งของแทนการเกณฑ์แรงงานไพร่หลวง

๕) ทาส เป็นชนชั้นต่ำสุด และถือเป็นสมบัติของนายทาส มี ๗ ประเภท

(๑) ทาสสินไถ่

(๒) ทาสในเรือนเบี้ย

(๓) ทาสที่ได้จากบิดามารดา

(๔) ทาสมีผู้ให้

(๕) ทาสที่ช่วยเหลือจากทนต์โทษ

(๖) ทาสอันได้เลี้ยงไว้ในยามที่เกิดทุกข์ภัย

(๗) ทาสเชลย

ทาสเป็นอิสระได้หลายวิธี ได้แก่ การบวช ทาสที่ไปรบและถูกจับมาเป็นเชลยกลับมาเป็นอิสระ ทาสที่แต่งงานกับนายทาสหรือญาติพี่น้องของทาส และทาสที่ฟ้องว่านายทาส

ชนชั้นพิเศษ พระสงฆ์ ทุกชนชั้นต่างให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ และชนชั้นต่าง ๆ สามารถบวชได้ เมื่อบวชแล้วทุกคนจะมีฐานะเท่าเทียมกัน

พระพุทธศาสนาและการศึกษาในสังคมอยุธยา

พระพุทธศาสนากับสังคมอยุธยาทุกชนชั้นในสังคมต่างเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะวิถีชีวิตของชาวอยุธยาเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต และยังเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างศิลปะ การศึกษาในสังคมอยุธยา

๑. บ้าน เป็นการถ่ายทอดความรู้ในวงศ์ตระกูล
๒. วัด เป็นสถานที่ศึกษาสำหรับเด็กชาย และบวชเรียน
๓. วัง เป็นแหล่งรวมราชบัณฑิตและนักปราชญ์ทั้งหลาย

### ๕.๕. การสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา

การเสื่อมอำนาจของกรุงศรีอยุธยา

กรุงศรีอยุธยาเป็นอาณาจักรของคนไทยเป็นระยะเวลายาวนาน ๔๑๗ ปี (พ.ศ.๑๘๙๓-๒๓๑๐)

พระมหากษัตริย์ผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยาคือ พระเจ้าอู่ทอง หรือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ อาณาเขตของกรุงศรีอยุธยาแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวางมากที่สุด ในรัชสมัยของพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ.๒๑๓๓-๒๑๔๘) อาณาจักรกรุงศรีอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม การค้าขายและการเจริญไมตรีกับต่างประเทศ ในรัชสมัยของพระนารายณ์มหาราช(พ.ศ.๒๑๔๙-๒๒๓๑) ความเสื่อมของอยุธยา กรุงศรีอยุธยาเสียเอกราชให้แก่พม่า ๒ ครั้ง ครั้งแรก ในสมัยสมเด็จพระนันทราชาธิราชเมื่อพ.ศ.๒๑๑๒ ครั้งที่ ๒ ในรัชสมัย สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ) เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๐ ปัจจัยที่ทำให้กรุงศรีอยุธยาเสื่อมอำนาจ มีสาเหตุสำคัญดังนี้

#### ปัจจัยภายใน

ความเสื่อมของสถาบันกษัตริย์ อาณาจักรอยุธยามีการแย่งชิงอำนาจทางการเมือง เพื่อชิงราชสมบัติกันหลายครั้ง ระหว่างพระราชวงศ์กับรัชทายาทที่เรียกว่า วังหน้าหรือกรมพระราชวังบวรและระหว่างขุนนางกับพระราชวงศ์ การช่วงชิงอำนาจทางการเมืองนำมาซึ่งความสูญเสียกำลังไพร่พลและขุนนางที่มีความสามารถ เพราะบางครั้งการชิงราชสมบัติเป็นไปอย่างรุนแรง ฝ่ายพ่ายแพ้ก็จะถูกกำจัดการควบคุมกำลังไพร่พลก็เสื่อมประสิทธิภาพ ความเสื่อมอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นผลให้บ้านเมืองไม่มีความมั่นคง และล่มสลายในที่สุด ความอ่อนแอของผู้นำสมัยอยุธยาตอนปลาย เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศสิ้นพระชนม์พระราชโอรสของพระองค์ได้ชิงราชสมบัติกันคือ พระเจ้าเอกทัศซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศไม่ได้ทรงเลือกให้เป็นรัชทายาทเพราะไม่มีความสามารถเพียงพอแต่พระเจ้าเอกทัศทรงต้องการเป็นกษัตริย์ ทำให้พระเจ้าอู่ทุมพรผู้เป็นพระอนุชาสละราชสมบัติให้แล้วไปผนวช ณ วัดประดู่ แต่เมื่อเกิดศึกสงคราม พระองค์ไม่สามารถที่จะป้องกันอาณาจักรได้ต้องไปเชิญพระเจ้าอู่ทุมพรให้สืบทอดมาทำการรบ การที่ผู้นำขาดความสามารถเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาราจักรอยุธยาล่มสลายลง

ความอ่อนแอทางการคลังทหาร หลังสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บ้านเมืองมีความสงบไม่มีศัตรูมารุกราน กองทัพอาณาจักรอยุธยาห่างเหินจากการศึกสงคราม ทหารจึงขาดการฝึกฝนการรบและอาวุธ ทั้งการเกณฑ์ไพร่พลก็ไร้ประสิทธิภาพ เพราะทั้งเจ้านาย ขุนนางภายในราชธานี และเจ้าเมืองต่างๆสะสมไพร่พลเป็นของตนเอง จะเห็นว่าเมื่อเกิดกบฏขึ้นในปลายสมัยอยุธยา กองทัพจากราชสำนักไม่สามารถที่จะปราบกบฏได้ ต้องอาศัยกำลังไพร่พลจากหัวเมืองมาช่วย ดังนั้นเมื่อกองทัพพม่าล้อมกรุงศรีอยุธยากำลังไพร่พลภายในราชธานีจึงไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ภายในเมืองได้ ทั้งหัวเมืองต่างๆ ก็ตั้งกองกำลังของตนเองเพื่อป้องกันภัยจากพม่า เช่น ค่ายบางระจัน เมืองพิษณุโลก เมืองนครราชสีมาโดยมีได้ร่วมมือกันต่างกลุ่มต่างต่อสู้เป็นอิสระ ในที่สุดแต่ละกลุ่มก็ถูกปราบปรามลง รวมทั้งราชธานีที่กรุงศรีอยุธยาก็ไม่สามารถต้านทานกองทัพพม่าได้เช่นกัน

#### ปัจจัยภายนอก

ความเข้มแข็งของพม่าในราชวงศ์อลองพญา ที่สามารถปราบมอญได้เป็นผลสำเร็จ จึงได้ยกทัพมารุกรานดินแดนไทย อันเป็นสงครามต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๐๓ เมื่อพระเจ้าอลองพญายกทัพเข้ามายึดมะริดและตะนาวศรี

ในครั้งนั้นพระเจ้าอลองพญาทรงพระประชวรและสวรรคตระหว่างทางเสียดก่อน ใน พ.ศ. ๒๓๐๓ พระเจ้ามังระ พระราชโอรสของพระเจ้าอลองพญา จึงยกทัพเข้ามาโจมตีอาณาจักรอยุธยาอีกครั้ง เริ่มจากเข้ายึดทวาย มะริด และตะนาวศรีก่อน จากนั้นยกทัพเข้ามาตีเมืองตามรายทางที่กองทัพผ่านคือ เชียงใหม่ลำพูน และหัวเมืองฝ่ายเหนือของอาณาจักรอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๔ พม่าก็ยกทัพเข้าล้อมกรุงศรีอยุธยา และด้วยปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ตามที่ได้กล่าวมานำมาซึ่งความไม่พร้อมในการรบ ทำให้อาณาจักรอยุธยาพ่ายแพ้สงครามแก่พม่าใน พ.ศ. ๒๓๑๐ สามารถเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาณาจักรอยุธยาล่มสลายลง

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๓

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. อาณาจักรอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ทั้งหมดกี่พระองค์ แล้วมีราชวงศ์ที่ผลัดเปลี่ยนกันปกครองกี่
๒. จุดสุดมภ์มีหน้าที่และความสำคัญอย่างไร
๓. การปฏิรูปการปกครองครั้งสำคัญในสมัยอยุธยาเกิดขึ้นในสมัยใด มีการดำเนินการอย่างไร
๔. ระบบเศรษฐกิจพื้นฐานของกรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นเช่นไร
๕. Give at least one example of factors that led to the collapse of the Ayutthaya Kingdom.

### ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรอยุธยาคือข้อใด
  - ก. พระเจ้าอู่ทอง
  - ข. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
  - ค. พ่อขุนมั่งราย
  - ง. พระยาจำเมือง
๒. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งเสริมการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
  - ก. กรุงศรีอยุธยาอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การทำการเกษตร
  - ข. กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำเหมาะแก่การค้าขาย
  - ค. กรุงศรีอยุธยามีแม่น้ำล้อมรอบ ๓ สาย เป็นคูเมืองธรรมชาติป้องกันศัตรูรุกราน
  - ง. กรุงศรีอยุธยามีปฐมกษัตริย์ที่เป็นชาวสุโขทัยทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่าย
๓. ข้อใดเป็นแม่น้ำที่ล้อมรอบกรุงศรีอยุธยาทั้งหมด
  - ก. แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง
  - ข. แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี
  - ค. แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำป่าสัก
  - ง. แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำลพบุรี
๔. การที่กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่บริเวณ “ปากแม่น้ำ” จัดเป็นความเหมาะสมด้านใด
  - ก. ชัยภูมิการสู้รบ
  - ข. การค้าขาย
  - ค. การปกครอง
  - ง. การส่งเสริมวัฒนธรรม
๕. ปัจจัยภายนอกในข้อใดที่ไม่ใช่แรงผลักดันให้มีการสถาปนากรุงศรีอยุธยา
  - ก. อาณาจักรเขมรกำลังเสื่อมอำนาจ
  - ข. อาณาจักรสุโขทัยและล้านนากำลังมีภาวะด้านกิจการภายใน
  - ค. แคว้นสุพรรณบุรีและละโว้ให้การส่งเสริม
  - ง. การเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของชาติจีน

๖. ข้อใดเรียงลำดับราชวงศ์ของอาณาจักรอยุธยาได้ถูกต้อง
- อู่ทอง สุพรรณภูมิ บ้านพลูหลวง ปราสาททอง สุโขทัย
  - สุโขทัย อู่ทอง สุพรรณภูมิ ปราสาททอง บ้านพลูหลวง
  - สุโขทัย สุพรรณภูมิ อู่ทอง บ้านพลูหลวง ปราสาททอง
  - อู่ทอง สุพรรณภูมิ สุโขทัย ปราสาททอง บ้านพลูหลวง
๗. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์ใด
- อู่ทอง
  - สุพรรณภูมิ
  - สุโขทัย
  - ปราสาททอง
๘. ในด้านการเมืองการปกครองจะมีการเปลี่ยนราชวงศ์เมื่อใด
- เมื่อพระมหากษัตริย์สวรรคต
  - เมื่อผู้ที่ครองราชสมบัติพระองค์ต่อมามีไข้หนักเนื้อของกษัตริย์พระองค์ก่อน
  - เมื่อมีการเสียเอกราช
  - เมื่อเป็นการขึ้นครองราชย์ด้วยการชิงราชสมบัติ
๙. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นสมมติเทพของกษัตริย์สมัยอยุธยา
- อยู่ในพระราชวังโอ้อ่าใหญ่โต
  - ได้รับศติความเชื่อจากศาสนาฮินดู
  - มีการใช้คำราชาศัพท์
  - มีพระชนมายุยาวนาน
๑๐. แม้กษัตริย์ในสมัยอยุธยาจะมีอำนาจล้นพ้นแต่ก็อาจถูกจำกัดพระราชอำนาจด้วยสิ่งใด
- ขุนนาง
  - หลักธรรมในพระพุทธศาสนา
  - อาณาจักรข้างเคียง
  - พระบรมวงศานุวงศ์

## ๗. เอกสารอ้างอิง

สังจาวุฒิ รอดสำราญ . สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

## ๘. ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

### เฉลยแบบฝึกหัด

#### ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. อาณาจักรอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ทั้งหมดกี่พระองค์ แล้วมีราชวงศ์ที่ผลัดเปลี่ยนกันปกครองก็ราชวงศ์ อะไรบ้าง

อาณาจักรอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ทั้งหมด ๓๓ พระองค์ ๕ ราชวงศ์ ประกอบด้วย ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง

๒. จตุสดมภ์มีหน้าที่และความสำคัญอย่างไร

จตุสดมภ์ แปลว่า หลักทั้ง ๔ มีหน้าที่ในการดูแลกิจการด้านต่าง ๆ ของบ้านเมือง แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ

- กรมเวียงหรือเมือง มีอำนาจหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาไพร่พลเมืองที่อยู่ในเขตราชธานี รักษาความสงบเรียบร้อยและพิจารณาคดีภายในเขตเมืองหลวง
- กรมวัง มีอำนาจหน้าที่ในราชสำนัก รักษาพระราชวังชั้นนอกและชั้นใน บังคับบัญชา

ข้าราชการในราชสำนักและข้าราชการฝ่ายใน จัดการพระราชพิธีต่าง ๆ มีอำนาจตั้งศาลชำระความเกี่ยวกับกรณีทั่วไปในราชสำนัก

- กรมคลัง มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ เงินผลประโยชน์ของแผ่นดินเข้าสู่ท้องพระคลัง จัดเบิกจ่ายพระราชทรัพย์ทั้งส่วนพระองค์และส่วนราชการทั่วไป และบังคับบัญชาศาลที่เกี่ยวข้องกับพระราชทรัพย์และภาษีอากรต่าง ๆ

- กรมนา มีอำนาจหน้าที่บริหารราชการเกี่ยวกับไร่นา ตระเตรียมสะสมเสบียงอาหารไว้เพื่อการสงคราม เก็บภาษีอากรค่านาจากราษฎรเป็นข้าว ที่เรียกว่า หางข้าว ไว้ในฉางหลวงเพื่อใช้ในราชการ มีอำนาจจัดตั้งศาลพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับที่นา โค กระบือ

๓. การปฏิรูปการปกครองครั้งสำคัญในสมัยอยุธยาเกิดขึ้นในสมัยใด มีการดำเนินการอย่างไร

การปฏิรูปการปกครองครั้งสำคัญในสมัยอยุธยาเกิดขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิรูปการปกครองส่วนกลาง โดยแยกเป็นฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ให้มีศักดินา เป็นเครื่องกำหนดฐานะของบุคคลในสังคมตั้งแต่เจ้านาย ขุนนาง ตลอดจนไพร่ ทาส ทั้งในด้าน อำนาจ สิทธิ และหน้าที่ตามลำดับ การบังคับบัญชา เพิ่มกรมขึ้นมาอีก ๒ กรมจากจตุสดมภ์แบบเดิม กรมที่เพิ่มขึ้นคือ กรมพระกลาโหม และกรมมหาดไทย ในส่วนของการปกครองหัวเมือง แบ่งออกเป็น หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอกหรือเมืองพระยามหานคร และประเทศราช

๔. ระบบเศรษฐกิจพื้นฐานของกรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นเช่นไร

ระบบเศรษฐกิจพื้นฐานของกรุงศรีอยุธยามีลักษณะเป็นการเกษตรแบบพอยังชีพ ใช้เทคนิคการผลิตแบบดั้งเดิมที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ โดยผู้แรงงานคนและสัตว์เป็นสำคัญ และการค้าขาย ซึ่งมีทั้ง การค้าขายภายในและการค้าระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

๕. Give at least one example of factors that led to the collapse of the Ayutthaya Kingdom.


The Ayutthaya Kingdom experienced various conflicts over the throne, leading to diminished military prowess and skilled noblewomen.

ฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	ก	ข้อ ๖	ง
ข้อ ๒	ง	ข้อ ๗	ค
ข้อ ๓	ข	ข้อ ๘	ข
ข้อ ๔	ข	ข้อ ๙	ง
ข้อ ๕	ง	ข้อ ๑๐	ข

๗. เอกสารอ้างอิง

สังจาวุฒิ รอดสำราญ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรมที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๔</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๖-๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยอยุธยาในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรุษ
- ๕.๔ ปากกาตราหมา
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัย ดังนี้

๑. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
๒. พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

๓. เศรษฐกิจสมัยอยุธยา

**๗. สรุปและอภิปราย**


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

**๘. การประเมินผล**

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

**๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม**

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงานที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๔</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๖-๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยอยุธยาในปัจจุบันไทย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยาด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยอยุธยา ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรูป
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

### ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง สังคมสมัยอยุธยาและการสิ้นสุดของอาณาจักรอยุธยา

#### จุดประสงค์

๑. สืบค้นลักษณะทางสังคม และปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียอำนาจของสมัยอยุธยา

๒.สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

### วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

### ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ๑.ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูล ลักษณะทางสังคม และปัจจัยของความเสื่อมและการสูญเสียอำนาจของสมัยอยุธยา
- ๒.สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล
- ๓.แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้ง ออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์
- ๔.ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

### ๘. สรุปและอภิปราย


ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

### ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

### ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๕
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๘-๙
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรธนบุรีในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยธนบุรีที่คงอยู่ในปัจจุบัน

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

๑. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. พระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี
๒. การเมืองการปกครองสมัยธนบุรี
๓. เศรษฐกิจและสังคมสมัยธนบุรี
๔. การสิ้นสุดสมัยธนบุรี

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอน	ผู้เรียน
๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้	ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๕	ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๓. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน โดยใช้คำถามว่าพระมหากษัตริย์สมัยธนบุรีคือใคร	ผู้เรียนตอบคำถามว่าพระมหากษัตริย์สมัยธนบุรีคือใคร
๔. ผู้เรียนสนทนากันกับผู้เรียนเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม และ การสิ้นสุดสมัยธนบุรี	ผู้เรียนช่วยกันตอบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม และ การสิ้นสุดสมัยธนบุรี
๕. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม และ การสิ้นสุดสมัยธนบุรี	ผู้เรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม และ การสิ้นสุดสมัยธนบุรี
๖. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง สมัยธนบุรี	ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง สมัยธนบุรี
๗. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาด้านการรวบรวมบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและ การสิ้นสุดสมัยธนบุรี	ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม กรณีศึกษาด้านการรวบรวมบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และการสิ้นสุดสมัยธนบุรี
๘. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันอธิบายลักษณะสมัยธนบุรี	ผู้เรียนอธิบายลักษณะสมัยธนบุรี
๙. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับสมัยธนบุรี	ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับสมัยธนบุรี
๑๐. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง สมัยธนบุรี	ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง สมัยธนบุรี
๑๑. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี
๑๒. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)สมัยธนบุรี	ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอด สมัยธนบุรี

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโพรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอที่สนับสนุนสื่อเสริมการเรียนรู้

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

### ๘.๑ หลักฐานความรู้

๑) เอกสารประกอบการเรียน

### ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน

-ใบเช็คชื่อ

-แบบทดสอบประจำบทเรียน

-กิจกรรมประจำบทเรียน

-ใบงานประจำบทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

### ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน

๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที

๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐

๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

### ๙.๒ วิธีการประเมิน

๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน

๔)ประเมินผลการเรียนรู้


### ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล

๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ใบงาน

๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๕</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๘-๙
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี		

#### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

#### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรธนบุรีในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยธนบุรีที่คงอยู่ในปัจจุบัน

#### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

##### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้

##### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้อย่างถูกต้อง

##### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

๑. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

##### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

#### ๕. สารการเรียนรู้

๑. พระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี
๒. การเมืองการปกครองสมัยธนบุรี
๓. เศรษฐกิจและสังคมสมัยธนบุรี
๔. การสิ้นสุดสมัยธนบุรี

#### ๕. ๑. พระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี

##### สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (สมเด็จพระบรมราชาที่ ๔)

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระนามเดิมว่า สิน ทรงพระราชสมภพ เมื่อปี พ.ศ. ๒๒๓๗ ที่บ้านใกล้กำแพงพระนครศรีอยุธยา พระราชบิดามีบรรดาศักดิ์เป็นขุนพัฒน์ พระราชมารดาชื่อ นกเอี้ยง ต่อมาภายหลังได้รับการสถาปนาเป็นกรมพระเทพามาตย์ เจ้าพระยาจักรี สมุหนายก ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้ขอรับไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี เจ้าพระยาจักรี ได้นำเข้าถวายตัวรับราชการเป็นมหาดเล็ก ทำราชการอยู่

ในบังคับบัญชาของหลวงศักดิ์นายเวร เมื่ออายุได้ ๒๑ ปี เจ้าพระยาจักรี ได้ทำการอุปสมบทให้ในสำนักพระอาจารย์ทองดี วัดโกษาवास (วัดเชิงท่า) อยู่สามพรรษาแล้วลาสิกขาเข้ารับราชการตามเดิม

ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ (สมเด็จพระบรมราชาที่ ๓) ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นข้าหลวงพิเศษเดินทางไปชำระคดีความตามหัวเมืองฝ่ายเหนือ มีความดีความชอบ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ต่อมาเมื่อพระยาตากถึงแก่กรรม ก็ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาตากแทน

เมื่อพม่ายกกำลังเข้าล้อมกรุงศรีอยุธยา ก่อนที่กรุงศรีอยุธยาจะเสียแก่พม่าครั้งที่สอง พระยาตากได้เข้ามาช่วยราชการป้องกันกรุงศรีอยุธยาอย่างเข้มแข็ง แต่ในที่สุดเมื่อเห็นว่าการป้องกันกรุงศรีอยุธยาในครั้งนั้น ไม่น่าจะไหว ปล่อยให้กระทำได้อย่างเต็มที่ และอยู่นอกอำนาจหน้าที่ที่พระองค์จะแก้ไขได้ จึงได้หาทางต่อสู้อีก ด้วยการตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไป ด้วยกำลังเล็กน้อยเพียง ๕๐๐ คน ได้ต่อสู้กับกองทหารพม่าที่บ้านพรานนก ได้ชัยชนะจากนั้นได้นำกำลังไปตั้งมั่นที่เมืองจันทบุรี เพื่อรวบรวมกำลังมาสู้กับกรุงศรีอยุธยาที่เสียแก่พม่า เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ.๒๓๑๐

เมื่อพระองค์ทรงรวบรวมกำลังพลได้ประมาณ ๕,๐๐๐ คน กับเรือรบ ๑๐๐ ลำ ก็ได้ยกกำลังทางเรือเข้ายึดเมืองธนบุรี ได้เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๓๑๑ ในวันต่อมาพระองค์ได้ตีค่ายทหารพม่าที่ค่ายโพธิ์สามต้น และค่ายอื่นๆ แตกทุกค่าย ทำการกู้เอกราชกรุงศรีอยุธยาได้สำเร็จในเวลาเพียงเจ็ดเดือน หลังจากขับไล่พม่าออกไปแล้ว พระองค์ก็ได้ทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๓๑๑ เมื่อพระชนมายุได้ ๓๔ พรรษา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ หรือสมเด็จพระบรมราชาที่ ๔ แต่คนทั่วไปนิยมขนานพระนามพระองค์ว่า สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี หรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ทรงเห็นว่า กรุงศรีอยุธยาที่ถูกฝ่ายพม่าเผาผลาญวอดวาย ทำลายบ้านเมืองไปหมดสิ้น เกินกว่าที่จะบูรณปฏิสังขรณ์ให้กลับเป็นเมืองหลวงได้ จึงทรงเลือกเมืองธนบุรี ที่มีความเหมาะสมกว่าขึ้นเป็นราชธานี

พระราชกรณียกิจของพระองค์ในลำดับต่อมา คือการรวบรวมกำลังไว้ต่อสู้กับพม่าต่อไปคือ ความเป็นปีกแผ่นของพระราชอาณาจักร ซึ่งในเวลานั้นได้มีผู้ตั้งตนเป็นใหญ่ห้าชุมนุมต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชุมเจ้าพระยาพิษณุโลก ชุมชุมพระเจ้าฝาง ชุมชุมเจ้าพิมาย และชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช เมื่อรวมชุมนุมของพระองค์เองที่กรุงธนบุรีแล้วก็มีถึงห้าชุมนุม พระองค์ทรงใช้เวลาในการปราบปรามชุมนุมต่างๆ อยู่สามปีจึงเสร็จ ปราบปรามได้เสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๓๑๓ ทำให้พระราชอาณาจักรเป็นปีกแผ่น ส่วนหัวเมืองมาลาญได้แก่ เมืองปัตตานี เมืองไทรบุรี เมืองกลันตัน และเมืองตรังกานู ซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยามาแต่เดิม และได้แยกตัวเป็นอิสระเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง พระองค์เห็นว่ยังไม่พร้อม และยังไม่มีความสำคัญเร่งด่วน ที่จะไปปราบปรามจึงได้ปล่อยไปก่อน

ในการทำสงครามกับพม่าในระยะต่อมา พระองค์ได้เปลี่ยนหลักนิยมในการยึดพระนครเป็นที่ตั้งรับข้าศึก มาเป็นการยกกำลังไปยับยั้งข้าศึกที่ชายแดน ทำให้ประชาชนพลเมืองไม่ได้รับอันตรายเสียหายเดือดร้อนจากข้าศึก ในรัชสมัยของพระองค์ ได้มีการทำสงครามขยายพระราชอาณาเขต ของกรุงศรีอยุธยาออกไปอย่างกว้างขวาง โดยได้ทำศึกสงครามกับพม่า และอาณาจักรอื่น ๆ รวม ๑๒ ครั้งคือ

- พ.ศ.๒๓๑๐ ศึกพม่าที่บางกุ้ง
- พ.ศ.๒๓๑๒ ศึกเมืองเขมรครั้งที่ ๑
- พ.ศ.๒๓๑๔ ศึกเมืองเชียงใหม่
- พ.ศ.๒๓๑๔ ศึกเมืองเขมรครั้งที่ ๒
- พ.ศ.๒๓๑๕ - ๒๓๑๖ ศึกพม่าตีเมืองพิษัย
- พ.ศ.๒๓๑๗ ศึกเมืองเชียงใหม่
- พ.ศ.๒๓๑๘ ศึกพม่าที่บางแก้ว
- พ.ศ.๒๓๑๘ ศึกอะแซหุ่นกี้ตีเมืองพิษณุโลก

พ.ศ.๒๓๑๙ คีกรเมืองนครจำปาศักดิ์  
 พ.ศ.๒๓๑๙ คีกรพม่าตีเมืองเชียงใหม่  
 พ.ศ.๒๓๒๑ คีกรตีเมืองเวียงจันทน์  
 พ.ศ.๒๓๒๓ คีกรเมืองเขมรครั้งที่ ๓

ในปีพ.ศ.๒๓๒๔ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ ยกทัพไปปราบเขมร แต่ต้องยกทัพกลับเนื่องจากทางกรุงธนบุรีเกิดจลาจล โดยพระยาสุรสีห์ได้ก่อกบฏ ยกกำลังเข้ายึดกรุงธนบุรี แล้วจับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ให้ไปทรงผนวชที่วัดอรุณราชวราราม (วัดแจ้ง) เมื่อสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ยกทัพกลับมาถึงกรุงธนบุรี ได้ปราบปรามกบฏได้สำเร็จ ราษฎรและบรรดามหาอำมาตย์ จึงได้พร้อมใจกันอัญเชิญให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ.๒๓๒๕

ตลอดรัชสมัยของพระองค์ได้ทรงทำศึกสงครามมาโดยตลอดเวลา ๑๕ ปี โดยมีได้หยุดหย่อน ได้ขยายพระราชอาณาเขตของกรุงธนบุรีออกไป จนเกือบเท่ากับสมัยกรุงศรีอยุธยา ก่อนเสียกรุงแก่พม่า พระองค์ได้รับการถวายพระราชสมัญญานามว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

## ๕.๒. การเมืองการปกครองสมัยธนบุรี

การปกครองสมัยกรุงธนบุรี

การปกครองในสมัยกรุงธนบุรียังคงมีรูปแบบเหมือนกับสมัยอยุธยาตอนปลาย พอสรุปได้ดังนี้ การปกครองส่วนกลาง หรือ การปกครองในราชธานี พระมหากษัตริย์เป็นประมุขสูงสุดเปรียบเสมือนสมมุติเทพมีเจ้าฟ้าอินทราพิทักษ์ดำรงตำแหน่งพระมหากษัตริย์ มีตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีฝ่ายทหารหรือสมุหนายก (มหาไทย) มียศเป็นเจ้าพระยามหาเสนา และอัครมหาเสนาบดีฝ่ายพลเรือนหรือสมุหนายก (มหาไทย) มียศเป็นเจ้าพระยาจักรี เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาเสนาบดีจตุสดมภ์ ๔ กรมได้แก่

๑. กรมเมือง (นครบาล) มีพระยายมราชเป็นผู้บังคับบัญชา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองภายในเขตราชธานี การบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎรและการปราบโจรผู้ร้าย
๒. กรมวัง (ธรรมาธิกรณ์) มีพระยาธรรมาเป็นผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจการภายในราชสำนักและพิพาทอาชญากรรมคดี
๓. กรมพระคลัง (โกษาธิปไตย) มีพระยาโกษาธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับจ่ายเงินของแผ่นดินและติดต่อ ทำการค้ากับต่างประเทศ
๔. กรมนา (เกษตรราชการ) มีพระยาพลเทพเป็นผู้บังคับบัญชาทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องสวนไร่นาและเสปียงอาหารตลอดจน ดูแลที่นาหลวง เก็บภาษีค่านา เก็บข้าวขึ้นฉางหลวงและพิจารณาคดีความเกี่ยวกับเรื่องโค กระบือ และที่นา

การปกครองส่วนภูมิภาค หรือ การปกครองหัวเมือง

การปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก หัวเมืองประเทศราช

หัวเมืองชั้นใน จัดเป็นเมืองระดับชั้นจัตวา มีขุนนางชั้นผู้น้อยเป็นผู้ดูแลเมือง ไม่มีเจ้าเมือง ผู้ปกครองเมืองเรียกว่า ผู้รั้ง หรือ จำเมือง อำนาจในการปกครองขึ้นอยู่กับเสนาบดีจตุสดมภ์ หัวเมืองชั้นในสมัยกรุงธนบุรี ได้แก่ พระประแดง นนทบุรี สามโคก(ปทุมธานี)

หัวเมืองชั้นนอก หรือเมืองพระยามหานคร เป็นเมืองที่อยู่นอกเขตราชธานีออกไป กำหนดฐานะเป็นเมืองระดับชั้น เอก โท ตรี จัตวา ตามลำดับ หัวเมืองฝ่ายเหนือขึ้นอยู่กับอัครมหาเสนาบดีฝ่ายสมุหนายก ส่วนหัวเมืองฝ่าย

ได้และหัวเมืองชายทะเลภาคตะวันออก ขึ้นอยู่กับกรมท่า(กรมพระคลัง) ถ้าเป็นเมืองชั้นเอก พระมหากษัตริย์ จะส่งขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ออกไปเป็นเจ้าเมือง ทำหน้าที่ดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ

หัวเมืองชั้นนอก ในสมัยกรุงธนบุรี ระดับเมืองชั้นเอก ได้แก่ พิชณุโลก จันทบูรณ  
หัวเมืองชั้นนอก ในสมัยกรุงธนบุรี ระดับเมืองชั้นโท ได้แก่ สวรรคโลก ระยอง เพชรบูรณ์  
หัวเมืองชั้นนอก ในสมัยกรุงธนบุรี ระดับเมืองชั้นตรี ได้แก่ พิจิตร นครสวรรค์  
หัวเมืองชั้นนอก ในสมัยกรุงธนบุรี ระดับเมืองชั้นจัตวาได้แก่ ไชยบาดาล ชลบุรี

หัวเมืองประเทศราช

เป็นเมืองต่างชาติต่างภาษาที่อยู่ห่างไกลออกไปติดชายแดนประเทศอื่น มีกษัตริย์ปกครอง แต่ต้องได้รับการแต่งตั้งจากกรุงธนบุรี ประเทศเหล่านั้น ประมุขของแต่ละประเทศจัดการปกครองตนเอง แต่ต้องส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทองและเครื่องราชบรรณาการมาให้ตามที่กำหนด

หัวเมืองประเทศราช ในสมัยกรุงธนบุรี ได้แก่ เชียงใหม่ (ล้านนาไทย) ลาว (หลวงพระบาง,เวียงจันทน์, จำปาศักดิ์) กัมพูชา (เขมร) และนครศรีธรรมราช

### ๕.๓. เศรษฐกิจและสังคมสมัยธนบุรี

การเสียกรุงครั้งที่ ๒ ก่อให้เกิดความเสียหายย่อยยับแก่เศรษฐกิจไทย นอกเหนือจากชาวไทยต้องบาดเจ็บล้มตายในสงครามกับพม่าหลายหมื่นคนแล้ว ผู้รอดชีวิตจำนวนมากต้องอพยพหนีตายในสภาพอดอยากยากแค้น บางส่วนอพยพหนีเข้าป่า บางส่วนซัดเซพเนจรหาที่พักพิงใหม่ เมื่อดอยากหนักเข้าจึงใช้วิธีปล้นสะดมฆ่าฟันกันเพื่อความอยู่รอด บ้างก็ล้มตายเพราะขาดอาหาร หรือไม่ก็ตายเพราะโรคระบาด พลเมืองบางส่วนก็หนีไปพึ่งพระบารมีพระเจ้ากรุงธนบุรี หลังจากที่พระเจ้าตากสินได้ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแล้วได้ดำเนินวิธีการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจดังนี้

๑. ทรงสละพระราชทรัพย์ซื้อข้าวสารจากต่างชาตินำมาขาย แล้วนำไปแจกจ่ายให้กับราษฎรเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

๒. ทรงเร่งรัดการทำนา เพื่อให้มีข้าวบริโภคเพียงพอ โดยการสนับสนุนให้ข้าราชการทำนาปรัง

๓. ทรงส่งเสริมการค้าขายกับต่างประเทศ เพื่อนำรายได้มาใช้เกี่ยวกับการทำสงครามและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม รายได้เกี่ยวกับการค้ากับต่างประเทศ ได้แก่ การเก็บภาษีเบิกร่องหรือค่าปากเรือ ภาษีขาเข้า - ภาษีขาออก

๔. ทรงดำเนินนโยบายประหยัด โดยการใช้ของที่เป็นเครื่องอุปโภค บริโภค ให้คุ้มค่ามากที่สุด

แม้ว่าพระเจ้าตากสินจะพยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ แก้ไขปัญหาความอดอยากของประชาชน แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จนัก เป็นเพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

๑.มีสงครามตลอดรัชกาล ทำให้ราษฎรไม่มีเวลาทำมาหากิน

๒.เกิดภัยธรรมชาติ เช่น พ.ศ.๒๓๑๑ - พ.ศ.๒๓๑๒ ฝนแล้งติดต่อกัน ทำนาไม่ได้ผล ที่พอทำได้บ้างก็ถูกหนูกัดกินข้าวในนาและยุ้งฉาง รวมทั้งทรัพย์สินสิ่งของทั้งปวงเสียหาย จึงมีรับสั่งให้ราษฎรดักหนูนามาส่งกรมพระนครบาล ทำให้เหตุการณ์สงบลงไปได้

๓.ผู้คนแยกย้ายกระจัดกระจายกัน ยังไม่มารวมกันเป็นปึกแผ่น

๔.พ่อค้าชาติต่างๆไม่กล้ามาลงทุน เพราะสภาพการณ์บ้านเมืองไม่น่าวางใจนัก อีกประการหนึ่งเกรงจะถูกยึดทรัพย์สินเป็นของหลวง การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจไม่ค่อยได้ผลนัก ทั้งนี้เพราะต้องทำควบคู่ไปกับการทำสงครามด้วย แม้กระนั้นพระเจ้าตากสินก็พยายามส่งเสริมการค้าขายกับต่างประเทศ โดยส่งเสริมการค้าเรือพาณิชย์ อันเป็นผลให้มีหนทางเก็บภาษีเข้าท้องพระคลัง เรือค้าขายจากเมืองจีนมาติดต่อบ่อยครั้ง ใน พ.ศ.๒๓๒๔ คณะทูตจากกรุงธนบุรีเดินทางไปเมืองกวางตุ้ง นำพระราชสาสน์ไปเจริญทางพระราชไมตรีและได้เจรจาเรื่องการค้าด้วย

การปรับปรุงฟื้นฟูประเทศด้านการศึกษาและศาสนาสมัยกรุงธนบุรี

การศึกษาสมัยกรุงธนบุรีมีศูนย์กลางอยู่ที่วัดกษัตริย์ โดยวัดจะเป็นสถานศึกษาสำหรับราษฎรทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กผู้ชายเพราะต้องไปศึกษาและพักอยู่กับพระที่วัด วิชาที่เรียนได้แก่ การอ่าน เขียนภาษาไทยภาษาบาลี - สันสกฤต และวิชาเลข ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนวังเป็นสถานศึกษาสำหรับบุตรของพระบรมวงศานุวงศ์ และขุนนางผู้ใหญ่ วิชาที่เรียนส่วนใหญ่เน้นเรื่องการปกครอง วิชาการป้องกันตัว เพื่อเตรียมรับราชการต่อไปในอนาคต ส่วนวิชาชีพนั่นจะเป็นการศึกษาอยู่กับพ่อแม่ คือ พ่อแม่ประกอบอาชีพอะไร ก็มักจะถ่ายทอดให้ลูกหลานทำต่อ เช่นวิชาแพทย์แผนโบราณ หรือวิชาช่างต่างๆ ส่วนเด็กผู้หญิงจะเรียนเพื่อเตรียมตัวเป็นแม่บ้านแม่เรือนในอนาคต ดังนั้นการเรียนของเด็กผู้หญิงจะเรียนอยู่ที่บ้าน มีแม่เป็นผู้สอน วิชาที่เรียน เช่นการเย็บปักถักร้อย ทำกับข้าว การฝึกอบรมมารยาทของสตรี โดยพ่อแม่ไม่นิยมให้ผู้หญิงเรียนหนังสือ

การปรับปรุงฟื้นฟูประเทศด้านศาสนาสมัยกรุงธนบุรี

พระพุทธศาสนาตกต่ำมากในช่วงการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ เมื่อพระเจ้าตากสินขึ้นครองราชย์พระองค์ทรงตั้งพระทัยจะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น พระราชภารกิจทางด้านศาสนา ได้แก่

๑. นิมนต์พระภิกษุสงฆ์ที่อยู่ตามวัดต่างๆให้มาประชุมกันที่วัดบางหว้าใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) แต่งตั้งเจ้าอาวาสวัดประจำขึ้นเป็นพระสังฆราช และตั้งพระราชาคณะให้ปกครองพระอารามต่างๆในเขตกรุงธนบุรี

๒. ในคราวเสด็จไปปราบชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช พระองค์เสด็จบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระอารามวัดพระศรีมหาธาตุ เมืองนครศรีธรรมราช และให้เชิญพระไตรปิฎกขึ้นมายังกรุงธนบุรี เพื่อคัดลอกจารไว้ทุกหมวดแล้วเชิญกลับไปนครศรีธรรมราชตามเดิม

๓. เมื่อเสด็จหัวเมืองเหนือ พระเจ้าตากสินก็ทรงแต่งตั้งพระราชาคณะตามหัวเมืองต่างๆ และโปรดให้รวบรวมพระไตรปิฎกทางหัวเมืองเหนือมาสอบชำระที่กรุงธนบุรี แล้วให้ส่งกลับไปใช้เป็นฉบับหลวง

๔. ทรงอุปถัมภ์พระภิกษุ สามเณร ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทางศาสนาเป็นประจำ

๕. ปฏิสังขรณ์วัดวาอารามหลายแห่ง เช่น วัดบางยี่เรือใต้ (วัดอินทาราม)อันเป็นพระอารามหลวง และประดิษฐานพระอัฐิสมเด็จพระพันปีหลวงกรมพระเทพามาตย์ นอกจากนี้เมื่อครั้งสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ใน พ.ศ.๒๓๒๑ ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานไว้ในกรุงธนบุรีด้วย

สภาพสังคมไทยสมัยกรุงธนบุรี

สภาพสังคมไทยสมัยกรุงธนบุรี มีลักษณะคล้ายคลึงกับสมัยอยุธยา คือมีการแบ่งชนชั้นออกเป็น

๑. พระมหากษัตริย์ เป็นชนชั้นสูงสุดในสังคม
๒. พระบรมวงศานุวงศ์
๓. ขุนนางข้าราชการ
๔. ไพร่ เป็นชนชั้นที่มีมากที่สุดในสังคม
๕. ทาส เป็นชนชั้นต่ำสุดในสังคม ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายเงินมาก

สังคมไทยสมัยกรุงธนบุรีถูกควบคุมอย่างเข้มงวดมาก ด้วยเป็นเวลาที่บ้านเมืองอยู่ในระหว่างอันตรายเพิ่งกอบกู้เอกราชคืนมาได้ ทั้งประสบความเสียหายอย่างใหญ่หลวง ผู้คนหลบหนีเข้าป่าอย่างมากมาย ถูกกวาดต้อนไปพม่าก็มีมาก นอกนั้นก็พยายามเอาตัวรอดโดยการตั้งเป็นก๊ก เป็นเหล่า ครั้นกักรุงศรีอยุธยาได้ก็ยังคงต้องระมัดระวังภัยจากพม่าที่จะมาโจมตีอีก การควบคุมกำลังคนจึงมีความสำคัญมาก เพราะถ้ามีผู้คนน้อย ก็จะทำให้พ่ายแพ้แก่ข้าศึกศัตรูได้ ผู้คนในกรุงธนบุรีถูกควบคุมโดยการสีกเลก ผู้ที่ถูกสีกเลกทั้งหลายเรียกกันว่าไพร่หลวง ซึ่งมีหน้าที่รับราชการปีละ ๖ เดือน โดยมาทำราชการหนึ่งเดือน และหยุดพักผ่อนไปทำมาหากินหนึ่งเดือนสลับกันไป ซึ่งสมัยก่อนเรียกว่าเข้าเดือนออกเดือน มีไพร่หลวงอีกพวกหนึ่งเรียกว่าไพร่ส่วย คือเป็นไพร่ที่ส่งส่วยเป็นสิ่งของหรือเงิน

แทนการรับใช้แรงงานแก่ทางราชการ ส่วนไพร่สมเป็นไพร่ที่สังกัดมูลนายรับใช้แต่เจ้านายของตนเอง เพราะพวกนี้ถูกแยกเป็นอีกพวกหนึ่งเด็ดขาดไปเลย แต่บางครั้งไพร่สมก็ถูกแปลงมาเป็นไพร่หลวงได้เหมือนกัน การสั๊กเล็กก็เพื่อเป็นการลงโทษเบียนชายฉกรรจ์เป็นไพร่หลวงเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงและหลบหนี

#### ๕.๔. การสิ้นสุดสมัยธนบุรี

การเสื่อมอำนาจของอาณาจักรธนบุรี

การเสื่อมอำนาจของอาณาจักรธนบุรีเกิดจากเหตุการณ์จลาจลในกรุงธนบุรี หรือที่เรียกว่า กบฏพระยาสรรรค์ ใน พ.ศ. ๒๓๒๕ โดยมีชาวกรุงเก่ากลุ่มหนึ่งคิดกบฏ

โดยทำการปล้นจวนผู้รักษากรุงเก่า ผู้รักษากรุงเก่าสู้ไม่ได้จึงหนีมายังกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงมีรับสั่งให้พระยาสรรรค์ไปสืบสวนหาตัวผู้ร้าย

แต่พระยาสรรรค์กลับไปเข้ากับพวกกบฏและคุมกำลังมาตีกรุงธนบุรี จนสามารถปล้นพระราชวังได้ การจลาจลในธนบุรีทำให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกต้องยกทัพ

จากเขมรมาแก้ไขสถานการณ์ในกรุงธนบุรี และทำการไต่สวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด บรรดาขุนนางข้าราชการต่างลงความเห็นว่าควรนำสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชไปสำเร็จโทษ ดังนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงถูกสำเร็จโทษและสวรรคตเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ พระชนมายุได้ ๔๘ พรรษา

การปราบชุมนุมต่างๆ การขจัดอิทธิพลของพม่าออกไปจากดินแดนไทย ตลอดจนการขยายอาณาเขตออกไปยังดินแดนลาวและเขมร แม้ว่าจะทำให้ประเทศชาติมีความเป็นเอกภาพและความมั่นคงก็ตาม แต่การที่สมเด็จพระเจ้าตากสินตั้งทำสงครามตลอดรัชกาลของพระองค์ ซึ่งในช่วงเวลา ๑๕ ปีเกิดศึกสงครามถึง ๑๐ ครั้ง ทำให้พระองค์ต้องตรากตรำจากการทำสงครามต่อเนื่อง ประกอบกับทรงต้องปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการรบการส่งกองทัพไปปราบตามหัวเมืองต่างๆ มาเป็นการตั้งรับในราชธานี อันเป็นผลมาจากการทิ้งเมืองเชียงใหม่ให้ร้างใน พ.ศ. ๒๓๑๙ และสภาพร่วไรของหัวเมืองเหนือหลังเสร็จศึกอะแซหุ่ญก็ จนไม่สามารถใช้เป็นแนวรบได้ดังเช่นในอดีต สร้างความกังวลและความไม่สบายพระทัยให้กับพระองค์เป็นอย่างยิ่ง เพราะการตั้งรับข้าศึกภายในราชธานี ถ้าพ่ายแพ้ก็หมายถึงการล่มสลายของบ้านเมืองดังเช่นที่เกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา แรงกดดันเหล่านี้สร้างความเครียดให้กับพระองค์ จนถึงกับปฏิบัติพระองค์ผิดปกติไปในตอนปลายรัชกาล อันมีผลทำให้เกิดจลาจลในแผ่นดินขึ้นที่สุด

#### ๑. การจลาจลขุนวายในเขมร ๒๓๒๓

พ.ศ. ๒๓๒๓ เกิดการกบฏในเขมร พวกกบฏจับพระรามราชาและพระนารายณ์ราชาปลงพระชนม์ทั้งสองพระองค์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์ไปปราบการจลาจลได้สำเร็จ และโปรดเกล้าฯ ให้นำกองเองซึ่งเป็นโอรสของพระนารายณ์ราชาได้ขึ้นครองราชสมบัติแทน แต่เนื่องจากยังทรงพระเยาว์ จึงมีฟ้าทะละหะ (มู) เป็นผู้สำเร็จราชการแทน เขมรจึงหันไปพึ่งญวนอีกครั้งหนึ่ง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกไปปราบเขมร ขณะที่กองทัพไทยจะรบกับเขมรอยู่นั้น ก็มีข่าวว่าทางกรุงธนบุรีเกิดจลาจลขุนวาย ด้วยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเสียดพระสติ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจึงต้องรีบยกทัพกลับ

#### ๒. ความวุ่นวายภายในกรุงธนบุรี ๒๓๒๔

สัญญาณการบอกเหตุความผิดปกติของพระองค์มีมากมาย เริ่มจากการที่พระองค์สนพระทัยเรื่องปาฏิหาริย์และเชื่อว่าการเจริญกรรมฐานจะทำให้พระองค์มีความสามารถเหนือมนุษย์ทั่วไป ซึ่งบาทหลวงฝรั่งเศสได้บันทึกว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงรับสั่งอยู่เสมอว่าพระองค์สามารถเหาะไปในอากาศได้ ทำให้พระองค์มุ่งมั่นในการเจริญกรรมฐานอย่างหนัก โดยทรงไปปฏิบัติกรรมฐาน ณ พระอุโบสถวัดบางยี่เรือใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๑๙ การคร่ำเคร่งมากเกินไปและการมีจุดประสงค์ในการที่ผิดหลักพระพุทธศาสนา ทำให้พระองค์มีพระสติฟั่นเฟือน โดยสำคัญพระองค์ว่าทรงทรงบรรลู่โสดาบัน จึงตรัสถามพระราชอาคันว่าภิกษุจะไหว้ศฤงษ์ที่เป็นพระโสดาบันได้หรือไม่ เมื่อพระราชอา

คณะทูลว่าไม่ได้ก็ทรงพิโรธ ทรงให้ถอดพระราชอาณัติออกจากสมณศักดิ์ แล้วให้เขียนรวมทั้งพระลูกด้วย ตั้งแต่นั้นมาพระสงฆ์เมื่อเข้าเฝ้าจะต้องถวายบังคมดังเช่นฆราวาสจนสิ้นรัชกาล นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์อื่นๆอีกมากที่แสดงถึงพระสติที่แปรปรวนของพระองค์ ทำให้พระองค์สั่งประหารชีวิตผู้คนโดยไม่มีเหตุผลหลายครั้ง ไม่ยกเว้นแม้กระทั่งพระชายาและเจ้าจอมของพระองค์ สร้างความระส่ำระสายให้กับบ้านเมืองไปทั่วการกระทำของสมเด็จพระเจ้าตากสินตอนปลายรัชกาล ซึ่งขัดต่อขนบประเพณีที่พระมหากษัตริย์พึงปฏิบัติ เช่น บังคับให้ภิกษุกราบไหว้พระองค์ เป็นต้น ทำให้กลุ่มขุนนางที่จงรักภักดีเริ่มเสื่อมศรัทธาในพระองค์และเอาใจออกห่าง ประกอบกับในตอนจะสิ้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินยังทรงกระทำการหลายอย่างที่ทำให้เชื่อว่า พระองค์เสียพระสติมากขึ้น เช่น ทรงสอบถามถึงพุทธลักษณะของพระพุทธเจ้าเพื่อเปรียบเทียบกับพระวรกายของพระองค์ ทรงสอบถามกับพระราชอาณัติ ทรงลงโทษน้ำของเจ้าพระยาจักรี ตลอดจนทรงยกย่องพี่เลี้ยงของพระราชบุตรและพระราชธิดาเป็น "สมศรีสมทรง" (เมียเจ้า)\*๔ เป็นต้น ทำให้บ้านเมืองเกิดความสับสนวุ่นวายจึงเกิดกลุ่มบุคคลต่อต้านพระองค์มากยิ่งขึ้น ในขณะที่อำนาจพระองค์กลับอ่อนแอลงเรื่อยๆ

### ๓. กบฏพระยาสุรศักดิ์ ๒๓๒๔

พ.ศ. ๒๓๒๔ เกิดจลาจลที่กรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าตากสิน ทรงให้พระยาสุรศักดิ์ขุนนางที่พระองค์ไว้วางพระทัยอย่างมาก ขึ้นไปประณามการจลาจล โดยสมเด็จพระเจ้าตากสินไม่ทรงทราบ ว่า หัวหน้าที่ก่อความวุ่นวายคือขุนแก้ว น้องชายของพระยาสุรศักดิ์นั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ นอกจากพระยาสุรศักดิ์จะไม่ปราบพวกก่อความวุ่นวายแล้วยังอาศัยช่วงจังหวะที่กลุ่มขุนนางไม่พอใจพระเจ้าตากสิน และดำเนินการต่อต้านพระเจ้าองค์ ตัดสินใจร่วมมือกับพวกก่อการจลาจล ยกกำลังมาตีกรุงธนบุรี และเข้ายึดอำนาจจากสมเด็จพระเจ้าตากสินได้สำเร็จ พร้อมกับบังคับให้พระองค์ทรงผนวช และจับพระบรมวงศานุวงศ์มาจองจำไว้ในราชวังแล้วตั้งตนเป็นผู้สำเร็จราชการพร้อมกับประกาศจะถวายราชสมบัติให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกปกครองต่อไป ต่อมาพระยาสุรศักดิ์เปลี่ยนใจคิดจะครองราชย์สมบัติเสียเอง จึงเตรียมกองกำลังไว้ต่อสู้กับสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ซึ่งจะกลับจากการทำสงครามในเขมรในระหว่างนี้

### ๔. สงครามกลางเมืองระหว่างพระยาสุรศักดิ์และพระยาสุรียอภัย ๒๓๒๔

พระยาสุรศักดิ์ให้กรมขุนอนุรักษ์สงคราม ยกทัพไปโจมตีค่ายพระยาสุรียอภัย หลานของสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกที่ยกทัพมาจากนครราชสีมา เพื่อมารักษากรุงธนบุรีตามคำสั่งของสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ทั้งสองฝ่ายได้ปะทะกันอย่างหนัก กรมขุนอนุรักษ์สงครามเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และถูกจับได้ พระยาสุรศักดิ์คิดว่าเรื่องที่ตนให้กรมขุนอนุรักษ์สงครามยกทัพไปตีค่ายพระยาสุรียอภัยเป็นความลับ จึงวางตัวนิ่งเฉยอยู่ในวัง พระยาสุรียอภัยซึ่งรู้ความจริงทั้งหมดจากกรมขุนอนุรักษ์สงครามเห็นเช่นนั้น จึงได้ควบคุมสถานการณ์ในวังเอาไว้ แล้วให้สีกสมเด็จพระเจ้าตากสินแล้วนำไปจองจำเอาไว้ เพื่อรอสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกตัดสินความต่อไป

### ๕. การพิจารณาปัญหาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน

สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพมาถึงกรุงธนบุรี เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ พระองค์ได้ประชุมขุนนางและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เพื่อวางแผนฟื้นฟูบ้านเมืองพร้อมกับสอบถามความเห็นว่าจะจัดการกับสมเด็จพระเจ้าตากสินอย่างไร ที่ประชุมเห็นความว่าควรสำเร็จโทษพระเจ้าตากสินเสีย เพื่อไม่ให้เป็นภัยต่อความมั่นคงของแผ่นดินต่อไป ส่วนพระยาสุรศักดิ์ถูกประหารชีวิตในภายหลัง จากนั้นขุนนาง ข้าราชการ และราษฎรได้พร้อมใจกันทูลเชิญสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นกษัตริย์ต่อไปเป็นอันสิ้นสุดยุคธนบุรีพร้อมกับการสถาปนาราชวงศ์ใหม่คือ "ราชวงศ์จักรี" ในพ.ศ. ๒๓๒๕

๖. สรุปการสิ้นสุดของสมัยกรุงธนบุรี กิดเหตุจลาจลในปลายรัชกาลของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช คือ พระยาสุรศักดิ์ได้ตั้งตัวเป็นกบฏ ได้บุกมาแล้วบังคับให้พระองค์ผนวช ขณะนั้น สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกทรงทำศึกอยู่ที่กัมพูชา ทรงทราบข่าวจึงได้เสด็จกลับมาแย่งกรุง ได้ปราบปรามจลาจลแล้ว สืบสวนหาหรือควรสำเร็จโทษสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

มหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และโปรดเกล้าให้ย้ายราชธานีมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา และในต่อมาได้พระราชทานนามใหม่ว่า กรุงรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระมหาอุปราชา เจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์ พระราชโอรส พระองค์โตในสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ถูกสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์เช่นกัน

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๓

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. สมัยธนบุรีมีรูปแบบการปกครองเป็นอย่างไร  
สมัยธนบุรียังคงใช้รูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาตอนปลาย แบ่งออกเป็น การปกครองส่วนกลาง ประกอบด้วย
๒. ราชสำนักแห่งกรุงธนบุรีให้ความสำคัญต่อการค้ากับประเทศใด
๓. การแก้ไขปัญหาภาวะข้าวยากหามาแพงในช่วงแรกของยุคสมัยดำเนินการด้วยวิธีใด
๔. เราสามารถแบ่งกลุ่มคนในสังคมสมัยธนบุรีได้เป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง
๕. Give at least one example of Thai cultural heritage passed down from the Thonburi period.

### ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. ในพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) มีข้อความว่า  
“แล้วจึงตรัสสั่งโยธาหาญทั้งปวงให้หุงอาหารรับพระราชทานแล้ว เหลือนั้นสั่งให้เทเสีย ต่อยหม้อข้าว หม้อแกงให้จิ้งจอก ในเพลากลางคืนวันนี้ดีเอาเมืองจันทบุรีให้ได้ ให้หาข้าวกินเช้า เอาในเมือง ถ้ามิได้ให้ตายเสียด้วยกันเถิด”  
สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะของพระเจ้าตากสินมหาราชในข้อใดมากที่สุด
  - ก. ทรงมีจิตวิทยาสูงในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเหล่าทหาร
  - ข. ทรงมีบุคลิกที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยว
  - ค. ทรงเป็นผู้นำที่มีความอดทน
  - ง. ทรงรักชาติยิ่งกว่าพระชนม์ชีพ
๒. เมืองสุดท้ายที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชยึดเอาเป็นที่มั่นก่อนเข้าโจมตีพม่าที่ธนบุรีคือข้อใด
  - ก. เมืองนครศรีธรรมราช
  - ข. เมืองระยอง
  - ค. เมืองจันทบุรี
  - ง. เมืองนครนายก
๓. เพราะเหตุใดสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงไม่ทรงเลือกเอากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
  - ก. เพราะกรุงศรีอยุธยาอยู่ในสภาพเสียหายย่อยยับเกินกว่าจะบูรณะได้
  - ข. เพราะยังไม่สามารถขับไล่พม่าที่กรุงศรีอยุธยาได้
  - ค. เพราะอยุธยาในเวลานั้นอยู่ในฤดูน้ำหลาก
  - ง. เพราะเป็นเมืองที่พ่ายแพ้สงครามมาแล้ว การนำมาเป็นเมืองหลวงใหม่จะกระทบต่อขวัญและกำลังใจของราษฎร

๔. ข้อใดเป็นความเหมาะสมของกรุงธนบุรีในการเป็นเมืองหลวงในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- กรุงธนบุรีเป็นเมืองหน้าด่านทางน้ำที่ควบคุมการเดินเรือทางทะเลที่เข้าออกในอ่าวไทยกับกรุงศรีอยุธยา
  - กรุงธนบุรีมีป้อมปราการตั้งอยู่สองฟากแม่น้ำ
  - กรุงธนบุรีไม่ถูกระทบกระเทือนจากภัยสงคราม
  - ถูกทุกข้อ
๕. ข้อใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**
- พระเจ้าตากสินมีพระบิดาเป็นชาวจีน
  - พระเจ้าตากสินเกิดในสมัยกรุงศรีอยุธยา
  - ตำแหน่งสุดท้ายก่อนได้สถาปนาเป็นกษัตริย์คือตำแหน่งพระยาตาก เจ้าเมืองตาก
  - พระเจ้าตากสินกอบกู้บ้านเมืองสำเร็จภายในระยะเวลาเพียง ๗ เดือน
๖. ข้อใด**ไม่ใช่**ทหารเอกคู่กายของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก
  - ออกญาเสนาภิมุข
  - เจ้าพระยาสุรสีห์
  - พระยาพิชัย (ดาบหัก)
๗. สงครามครั้ง**สำคัญที่สุด**ในสมัยธนบุรีคือข้อใด
- ศึกพม่าที่ย่างกุ้ง
  - ศึกอะแซหุ่ญี่
  - ศึกตีเมืองจำปาศึกตี
  - ศึกพม่าที่บางแก้ว
๘. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับกรุงธนบุรี
- การปกครองส่วนกลางใช้ระบบจตุสดมภ์
  - สมุหนายกดูแลงานด้านพลเรือนในฝ่ายใต้
  - สมุหกลาโหมดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือ
  - เสนาบดีกรมคลังดูแลเฉพาะกิจการค้าขายกับต่างประเทศ
๙. “ในคราวที่อาหารขาดแคลน สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ซื้อข้าวสารที่พ่อค้าต่างเมืองนำมาขาย และพระราชทานให้แก่ราษฎร” ข้อความข้างต้นเกี่ยวข้องกับหลักทศพิธราชธรรมในข้อใด
- ปริจาคะ
  - อภัย
  - มัทวะ
  - ตปะ
๑๐. ข้อใด**ไม่ใช่**นโยบายแก้ปัญหาการขาดแคลนข้าวในสมัยธนบุรี
- ทรงเร่งให้ขุนนางทำนา
  - โปรดให้ขยายพื้นที่ทำนาบริเวณชานพระนคร
  - ออกโฉนดตราแดงเพื่อเป็นหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้ราษฎร
  - ค้าขายระบบบรรณาการกับจีน

## ๗. เอกสารอ้างอิง

สังจาวุฒิ รอดสำราญ . สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

## ๘. ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

## เฉลยแบบฝึกหัด

### ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

#### ๑. สมัยธนบุรีมีรูปแบบการปกครองเป็นอย่างไร

สมัยธนบุรียังใช้รูปแบบการปกครองสมัยอยุธยาตอนปลาย แบ่งออกเป็นการปกครองส่วนกลาง ประกอบด้วยระบบจตุสดมภ์ คือ เวียง วัง คลัง นา และมีอัครเสนาบดี ๒ ตำแหน่ง คือ สมุหพระกลาโหมและ สมุหนายก และการปกครองหัวเมือง ยังแบ่งออกเป็นหัวเมืองชั้นใน หัวเมือง ชั้นนอก (เมืองพระยามหานคร) และหัวเมืองประเทศราช

#### ๒. ราชสำนักแห่งกรุงธนบุรีให้ความสำคัญต่อการค้ากับประเทศใด

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมีนโยบายที่จะส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศให้เจริญรุ่งเรือง เหมือนสมัยอยุธยาโดยพยายามติดต่อค้าขายในระบบบรรณาการกับจีน จนได้รับการยอมรับในฐานะ เป็นพระมหากษัตริย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๔ สามารถค้าขายที่กวางตุ้งได้โดยไม่เสียภาษีและยังได้รับ สิทธิประโยชน์ทางการค้ารวมทั้งสิ่งตอบแทนจากราชสำนักจีน

#### ๓. การแก้ไขปัญหภาวะข้าวยากหามาแพงในช่วงแรกของยุคสมัยดำเนินการด้วยวิธีใด

ภายหลังเสียกรุงศรีอยุธยาบ้านเมืองเกิดภาวะขาดแคลนอาหาร และราษฎรทำมาหากินฝืดเคือง พม่าได้กวาดต้อนคนไทยไปเป็นจำนวนมาก บางคนก็หนีภัยสงครามซุ่มซ่อนตามป่าทำให้สภาพ เศรษฐกิจตกต่ำทรงแก้ไขโดย

๑. ใช้นโยบายเกลี้ยกล่อมผู้คนให้เข้ามาอยู่ในเมืองหลวง เพื่อจะได้มีกำลังแรงงานในการพัฒนา บ้านเมืองและประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อคนมากก็เกิดภาวะขาดแคลนอาหาร ทรงสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ซื้อข้าวสารที่พ่อค้าต่างเมืองนำมาขาย แล้วพระราชทานแก่ราษฎร

๒. สนับสนุนการทำนาทรงเร่งให้ราษฎรรวมทั้งขุนนางทั้งหลายทำนาเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลน ข้าว โปรดให้ขยายพื้นที่ทำนาบริเวณชานพระนคร ออกโฉนดตราแดงให้แก่ราษฎรเพื่อเป็นหลักฐาน แสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน

๓. สนับสนุนการค้าขาย ทำการค้าขายกับจีน ชาวตั้งศูนย์การค้าภายในและเมืองท่าต่าง ๆ ทำให้มีรายได้จากภาษีขาเข้าและขาออกจากเรือสินค้า

#### ๔. เราสามารถแบ่งกลุ่มคนในสังคมสมัยธนบุรีได้เป็นกี่กลุ่ม อะไรบ้าง

สังคมไทยสมัยธนบุรีมีโครงสร้างทางสังคมเหมือนสมัยอยุธยา ประกอบด้วยชนชั้นปกครอง ได้แก่ พระมหากษัตริย์ เจ้านาย และขุนนาง และชนชั้นใต้ปกครอง ได้แก่ ไพร่และทาส นอกจากนี้ยังมี พระภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ได้รับความเคารพนับถือจากทุกชนชั้น เป็นกลุ่มที่เชื่อมโยงชนชั้น ปกครองและชนชั้นใต้ปกครอง

#### ๕. Give at least one example of Thai cultural heritage passed down from the Thonburi period.


Although the Thonburi period lasted only ๑๕ years, many cultural heritage sites were created such as the stupa of Wat Arun Ratchawararam or Temple of Dawn which was later restored until the Rattanakosin period.

## เฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	ก	ข้อ ๖	ข
ข้อ ๒	ค	ข้อ ๗	ข
ข้อ ๓	ก	ข้อ ๘	ก
ข้อ ๔	ง	ข้อ ๙	ก
ข้อ ๕	ค	ข้อ ๑๐	ง

## ๗. เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรมที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๕</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๘-๙
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรธนบุรีในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยธนบุรีที่คงอยู่ในปัจจุบัน

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

๑. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบรูฟ
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

## ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักรสุโขทัย ดังนี้

๑. พระมหากษัตริย์สมัยธนบุรี
๒. การเมืองการปกครองสมัยธนบุรี
๓. เศรษฐกิจและสังคมสมัยธนบุรี

## ๗. สรุปและอภิปราย


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

## ๘. การประเมินผล

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงานที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๕</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๘-๙
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรี		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับอาณาจักรธนบุรีในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมัยธนบุรีที่คงอยู่ในปัจจุบัน

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

๑. มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบรรณ
- ๕.๔ ปากกาตราหมา
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง สมัยธนบุรี

จุดประสงค์

๑. สืบค้น พระกรณียกิจด้านการรวบรวมบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ การสิ้นสุดรัชสมัยกรุงธนบุรี
๒. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษบุฟ
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูล เรื่อง พระกรณียกิจด้านการรวบรวมบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ การสิ้นสุดสมัยกรุงธนบุรี
๒. สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล
๓. แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้ง ออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์
๔. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย


ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

## ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๖
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๐-๑๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาร่วมสมัย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาแต่ละยุคสมัยได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
๒. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๓. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
๔. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๕. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๖. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
๗. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
๘. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
๙. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
๑๐. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

## ผู้สอน

๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้

๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๖

๓. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน โดยใช้ คำถามว่า พระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์ที่ผู้เรียนรู้จักว่ามี กษัตริย์พระองค์ใดบ้าง

๔. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของ พระมหากษัตริย์

๕. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน โดยใช้ คำถามว่า พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ

สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

๖. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

เศรษฐกิจ สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๗. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

เศรษฐกิจ สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๘. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง กรุงรัตนโกสินทร์

๙. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า

เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมไทยสมัย

รัตนโกสินทร์

๑๐. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันการเมืองการ

ปกครอง เศรษฐกิจ สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๑๑. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษา

เพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับ

สมัยรัตนโกสินทร์

๑๒. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์

๑๓. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้

ที่ ๖ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์

๑๔. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)สมัยรัตนโกสินทร์

## ผู้เรียน

ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา

และคำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการ

ประเมินผลการเรียนรู้

ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถาม

ผู้เรียนทราบถึงพระราชกรณียกิจที่สำคัญ

ของพระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนช่วยกันตอบคำถาม ตามความเข้าใจของตนเอง

ผู้เรียนทราบถึงการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ

สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

เศรษฐกิจ สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง กรุงรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า

เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมไทย

สมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนอธิบายการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ

สังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับสมัย

รัตนโกสินทร์

ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์

ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบสมัย

รัตนโกสินทร์

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้


- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโปรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวีดิทัศน์สื่อเสริมการเรียนรู้

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

- ๘.๑ หลักฐานความรู้
  - ๑) เอกสารประกอบการเรียน
- ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน
  - ใบเช็คชื่อ
  - แบบทดสอบประจำบทเรียน
  - กิจกรรมประจำบทเรียน
  - ใบงานประจำบทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

- ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน
  - ๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที
  - ๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐
  - ๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
  - ๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐
- ๙.๒ วิธีการประเมิน
  - ๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน
  - ๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
  - ๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน
  - ๔)ประเมินผลการเรียนรู้
- ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล
  - ๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน
  - ๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
  - ๓)ใบงาน
  - ๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๖
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๐-๑๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาร่วมสมัย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาแต่ละยุคสมัยได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
๒. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๓. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
๔. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๕. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๖. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
๗. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
๘. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
๙. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
๑๐. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

## ๑. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) ทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีและผู้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

### ข้อมูลสำคัญ

- พระปรมาภิไธย: พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
- รัชกาลที่: ๑ แห่งราชวงศ์จักรี
- ระยะเวลาครองราชย์: ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ - ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๓๕๒ (รวม ๒๗ ปี ๕ เดือน ๑ วัน)
- พระนามเดิม: ทองด้วง

### พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

#### ๑. การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์

- สถาปนาราชธานีใหม่: โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งกรุงเทพฯ) โดยทรงทำพิธียกเสาหลักเมืองเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ และเริ่มสร้างพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ()

#### ๒. การป้องกันและรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร

- การสงคราม: ทรงทำสงครามเพื่อป้องกันประเทศตลอดรัชสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สงครามเก้าทัพ ในปี พ.ศ. ๒๓๒๘ ซึ่งถือเป็นสงครามครั้งสำคัญที่สามารถรักษาเอกราชของชาติไว้ได้

#### ๓. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและบ้านเมือง

- สังคายนาพระไตรปิฎก: โปรดเกล้าฯ ให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎก ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เพื่อชำระและรวบรวมพระธรรมวินัยให้บริสุทธิ์
- กฎหมาย: ทรงชำระและรวบรวมกฎหมายเก่าสมัยอยุธยาและตราขึ้นใหม่เป็น "กฎหมายตราสามดวง" ซึ่งใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ
- การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม: ทรงฟื้นฟูและสร้างสรรค์งานด้านศิลปวัฒนธรรมตามแบบอย่างกรุงศรีอยุธยา ทั้งด้านการสร้างวัด การพระราชทานิพนธ์วรรณคดี เช่น *บทละครเรื่องรามเกียรติ์*

รัชสมัยของพระองค์ถือเป็นช่วงเวลาแห่งการสร้างชาติและการวางรากฐานอันมั่นคงของราชอาณาจักรไทยในยุคกรุงรัตนโกสินทร์

## ๒. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) เป็นช่วงเวลาที่ประเทศมีความสงบและรุ่งเรืองด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมาก จนได้รับการยกย่องว่าเป็น "ยุคทองของวรรณคดีไทย"

### ข้อมูลเบื้องต้น

- รัชกาลที่: ๒ แห่งราชวงศ์จักรี
- ระยะเวลาครองราชย์: ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๓๕๒ - ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗ (๑๔ ปี ๑๐ เดือน ๑๓ วัน)
- พระนามเดิม: เจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร (พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๑)

### พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

#### ๑. ด้านศิลปวัฒนธรรมและวรรณคดี

รัชสมัยนี้มีความโดดเด่นอย่างยิ่งในด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะวรรณกรรม

- กวีนิพนธ์: ทรงเป็น กวีเอก และทรงสนับสนุนกวีอื่น ๆ มีคำกล่าวที่ว่า "ในรัชกาลที่ ๒ นั้น ใครเป็นกวีก็เป็นคนโปรด"

- พระราชนิพนธ์สำคัญ:
  - บทละครใน: อิเหนา, รามเกียรติ์ (ทรงพระราชนิพนธ์ต่อจากรัชกาลที่ ๑)
  - บทละครนอก: สังข์ทอง, คาวี, ไชยเชษฐา, ไกรทอง
  - วรรณคดีอื่น: กาพย์เห่เรือชมเครื่องคาวหวาน
- งานช่างและประติมากรรม: ทรงมีพระปรีชาสามารถในงานช่างด้วยพระองค์เอง เช่น ทรงร่วมแกะสลักบานประตูพระวิหารพระศรีศากยมุนี วัดสุทัศนเทพวราราม
- ๒. ด้านการต่างประเทศและการค้า
  - การติดต่อกับชาติตะวันตก: เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับชาติตะวันตกมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โปรตุเกส ซึ่งได้ส่งทูตเข้ามาเจริญพระราชไมตรีในปี พ.ศ. ๒๓๖๑ และได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถานกงสุลเป็นแห่งแรกในสยาม
  - ๓. ด้านการปกครองและสังคม
    - การปรับปรุงกฎหมาย: ทรงออกพระราชกำหนดที่สำคัญ เช่น พระราชกำหนดห้ามสูบบุหรี่และซื้อขายฝิ่น (มีบทลงโทษรุนแรง) และมีการปรับปรุง พระราชกำหนดลักษณะ เพื่อเรียกเกณฑ์ไพร่พลเข้ารับราชการ
    - การทำนุบำรุงวัด: ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดสำคัญหลายแห่ง เช่น วัดอรุณราชวราราม และโปรดให้สร้างวัดสุทัศนเทพวราราม ต่อจากรัชกาลที่ ๑
    - ขยายพระบรมมหาราชวัง: ทรงขยายเขตพระบรมมหาราชวังออกไปทางใต้ และจัดสร้าง สวนขวา ภายในพระบรมมหาราชวัง
- ๓. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) เป็นยุคที่สยามมีความรุ่งเรืองเรื่องทางด้านการเศรษฐกิจและการค้า จนได้รับพระราชสมัญญานามว่า "เจ้าสัวแห่งราชวงศ์จักรี" และเป็นยุคที่เริ่มมีการติดต่อกับชาติตะวันตกอย่างเป็นทางการ .

#### ข้อมูลเบื้องต้น

- พระปรมาภิไธย: พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า พระมหาเจษฎาราชเจ้า)
- รัชกาลที่: ๓ แห่งราชวงศ์จักรี
- ระยะเวลาครองราชย์: ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗ – ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๔ (รวม ๒๖ ปี ๘ เดือน ๑๒ วัน)
- พระนามเดิม: เจ้าฟ้าชายทับ (กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์)

#### พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

##### ๑. ด้านเศรษฐกิจและการคลัง

- เงินถุงแดง: ทรงพระปรีชาสามารถในการค้าขายทางเรือสำเภา กับต่างประเทศ (โดยเฉพาะจีน) ทำให้มีรายได้สะสมเป็นจำนวนมาก "เงินถุงแดง" ซึ่งต่อมาได้ถูกนำมาใช้เป็นค่าชดเชยแก่ฝรั่งเศสในวิกฤตการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) เพื่อรักษาเอกราชของชาติ
- การจัดเก็บภาษี: ทรงปรับปรุงระบบภาษีอากร โดยตั้ง "ห่วย ก ข" (อากรบ่อนเบี้ย) เพื่อเพิ่มรายได้เข้าท้องพระคลัง

## ๒. ด้านการต่างประเทศและการป้องกันประเทศ

- **สนธิสัญญาการค้า:**
  - ทรงทำ สนธิสัญญาเบอร์นี (Burney Treaty) กับอังกฤษ ในปี พ.ศ. ๒๓๖๙
  - ทรงทำ สนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์ กับสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. ๒๓๗๕
- **การสงคราม:** ทรงปราบกบฏสำคัญ ได้แก่ กบฏเจ้าอนุวงศ์ แห่งเวียงจันทน์ ในปี พ.ศ. ๒๓๖๙ และทำสงครามกับญวนเรื่องเขมร (สงครามเจ้าอนุวงศ์ และ อาณามสยามยุทธ)

## ๓. ด้านศาสนาและการศึกษา

- **การบูรณะและสร้างวัด:** ทรงสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดเป็นจำนวนมากถึง ๕๙ แห่ง โดยเฉพาะการสร้างวัดในรูปแบบ สถาปัตยกรรมแบบไทย-จีน (พระราชานิยม) เช่น วัดราชโอรสาราม และ วัดเฉลิมพระเกียรติ
- **มหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย:** ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) โดยโปรดเกล้าฯ ให้จารึกสรรพวิชาความรู้แขนงต่าง ๆ ลงบนแผ่นศิลาประดับไว้ตามเสา ผนัง และศาลาราย ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง จึงได้รับการยกย่องเป็น "มหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย"

## ๔. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) เป็นยุคแห่งการ **เปิดประเทศและการปฏิรูปประเทศให้ทันสมัย** เพื่อรับมือกับการแผ่อำนาจของชาติตะวันตก เป็นช่วงเวลาที่ยุโรปเริ่มเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ (Modernization) อย่างจริงจัง

### ข้อมูลเบื้องต้น

- **พระปรมาภิไธย:** พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- **รัชกาลที่:** ๔ แห่งราชวงศ์จักรี
- **ระยะเวลาครองราชย์:** ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๔ – ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ (รวม ๑๗ ปี ๖ เดือน)
- **พระนามเดิม:** เจ้าฟ้ามงกุฎ (ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ๒๗ พรรษา ก่อนขึ้นครองราชย์)

### พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

#### ๑. การต่างประเทศและจุดเปลี่ยนสำคัญ

รัชสมัยนี้มีเหตุการณ์สำคัญที่สุดที่เปลี่ยนโฉมหน้าเศรษฐกิจและการปกครองของสยามคือการทำสนธิสัญญา

- **สนธิสัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty):** ในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ ทรงลงนามในสนธิสัญญาทางไมตรีและการพาณิชย์กับ เซอร์ จอห์น เบาว์ริง ทูตจากอังกฤษ สารสำคัญคือ:
  - **เปิดการค้าเสรี:** ยกเลิกระบบการค้าผูกขาดของพระคลังสินค้า
  - **จำกัดภาษี:** เก็บภาษีขาเข้าได้ไม่เกินร้อยละ ๓ (อัตราภาษีต่ำ)
  - **สิทธิสภาพนอกอาณาเขต:** ยอมให้คนในบังคับอังกฤษขึ้นศาลกงสุลของตนเอง
- **ผลกระทบ:** สนธิสัญญาเบาว์ริงทำให้สยามกลายเป็น **ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี** และเป็นจุดเริ่มต้นของการเสียเปรียบด้านสิทธิสภาพนอกอาณาเขต แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นแรงผลักดันให้สยามต้องเร่งปฏิรูปประเทศตามแบบตะวันตกเพื่อความอยู่รอด

#### ๒. การปฏิรูปประเทศและสังคม

- **การรับวิทยาการตะวันตก:** ทรงมีพระปรีชาสามารถด้านภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ ทรงจ้างครูต่างชาติมาสอนภาษาและวิทยาการในราชสำนัก เช่น แอนนา เลียวโนเวนส์ (ซึ่งมีบทบาทในการศึกษาของพระราชโอรส คือ รัชกาลที่ ๕)

- **การทหารและตำรวจ:** ทรงปรับปรุงการทหารตามแบบยุโรป และตั้งหน่วย **ตำรวจนครบาล** (ตำรวจวัง)
- **การสื่อสาร:** ทรงเริ่มใช้ระบบการสื่อสารและคมนาคมสมัยใหม่ เช่น **โรงพิมพ์หลวง** (โรงอักษรพิมพ์การ) และเริ่มมีการสร้าง **ถนน** และ **คลอง** ใหม่ ๆ
- **ธรรมเนียมราษฎร:** ทรงเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมหลายอย่างให้ทันสมัย เช่น
  - โปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการ **สวมเสื้อเข้าเฝ้า**
  - โปรดให้ราษฎร **เลิกไว้ผมทรงมหาดไทย** และ **สวมเสื้อผ้าเวลาออกจากบ้าน**

### ๓. ด้านศาสนาและดาราศาสตร์

- **ธรรมยุติกนิกาย:** ทรงเป็นผู้ก่อตั้ง **คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย** ในช่วงที่ยังทรงผนวชอยู่ โดยเน้นการปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด
- **วิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์:** ทรงมีความเชี่ยวชาญด้านดาราศาสตร์อย่างยิ่ง ทรงสามารถคำนวณการเกิด **สุริยุปราคาเต็มดวง** ได้อย่างแม่นยำ (ที่หัวอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปี พ.ศ. ๒๔๑๑) จนได้รับพระราชสมัญญานามว่า **"พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย"**

### ๕. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) เป็นยุคแห่ง การปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์สยาม เพื่อนำประเทศเข้าสู่ความทันสมัย (Modernization) และรักษาเอกราชของชาติ จากภัยคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตก พระองค์ทรงได้รับพระราชสมัญญานามว่า "พระปิยมหาราช" (พระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รักยิ่ง)

#### ข้อมูลเบื้องต้น

- **พระปรมาภิไธย:** พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- **รัชกาลที่:** ๕ แห่งราชวงศ์จักรี
- **ระยะเวลาครองราชย์:** ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๑๑ – ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ (รวม ๔๒ ปี)

#### พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

##### ๑. การปฏิรูปสังคมที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

- **การเลิกทาส:** เป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญที่สุด ทรงใช้เวลาถึง **๓๐ ปี** ในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและละมุนละม่อมเพื่อลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม
  - พ.ศ. ๒๔๑๗: ตรา **พระราชบัญญัติพิทักษ์เกษียณอายุลูกทาส** เพื่อกำหนดค่าตัวและอายุของลูกทาสที่เกิดในปีนั้น ๆ ให้เป็นไทเมื่ออายุครบ ๒๑ ปี
  - พ.ศ. ๒๔๔๘: ตรา **พระราชบัญญัติเลิกทาส ร.ศ. ๑๒๔** ให้ลูกทาสทุกคนเป็นไท และทาสประเภทอื่นให้ลดค่าตัวลงเดือนละ ๔ บาท จนหมดสิ้น
- **การเลิกระบบไพร่:** ทรงประกาศ **พระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร ร.ศ. ๑๒๔** เพื่อยกเลิกระบบการเกณฑ์แรงงานราษฎรมาใช้ในราชการ (ระบบไพร่) โดยเปลี่ยนเป็นการเกณฑ์ทหารตามแบบยุโรป ทำให้ประชาชนมีอิสระในการประกอบอาชีพ

##### ๒. การปฏิรูปการเมืองการปกครอง

- **การจัดตั้งกระทรวง:** ทรงปฏิรูปโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินจากระบบ **จตุสดมภ์** เป็น **ระบบกระทรวง ๑๒ กระทรวง** ในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพและรวมศูนย์อำนาจ
- **การปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค:** ทรงใช้ระบบ **มณฑลเทศาภิบาล** โดยส่งข้าหลวงจากส่วนกลางไปกำกับดูแลหัวเมือง ทำให้การปกครองเข้มแข็งและรวมศูนย์
- **การปฏิรูปกฎหมายและการศาล:** ทรงจัดตั้ง **กระทรวงยุติธรรม** และให้มีการร่างประมวลกฎหมายตามแบบตะวันตก เพื่อให้ระบบกฎหมายมีความทันสมัยและเป็นสากลขึ้น

### ๓. การพัฒนาประเทศและสาธารณูปโภค

- **คมนาคม:**
  - **รถไฟ:** ทรงริเริ่มสร้าง **ทางรถไฟสายแรก** (กรุงเทพฯ - นครราชสีมา) ในปี พ.ศ. ๒๔๓๔
  - **ไปรษณีย์และโทรเลข:** ทรงจัดตั้ง **กรมไปรษณีย์โทรเลข**
- **การศึกษา:** ทรงตั้ง **โรงเรียนหลวง** ขึ้นในพระบรมมหาราชวังและขยายไปสู่หัวเมือง เพื่อให้ราษฎรมีโอกาสทางการศึกษา
- **การสาธารณสุข:** ทรงจัดตั้ง **ศิริราชพยาบาล** (โรงพยาบาลหลวงแห่งแรก) ในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ และริเริ่มการประปา

### ๔. การต่างประเทศและการรักษาเอกราช

- **การเสด็จประพาสยุโรป:** ทรงเสด็จประพาสยุโรป ๒ ครั้ง (พ.ศ. ๒๔๔๐ และ พ.ศ. ๒๔๕๐) เพื่อทอดพระเนตรความเจริญและสร้างสัมพันธไมตรีกับมหาอำนาจ เพื่อถ่วงดุลอำนาจและป้องกันการถูกยึดครอง
- **วิกฤตการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖):** เป็นวิกฤตการณ์ที่สยามถูกฝรั่งเศสบังคับให้ยกดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง (ลาว) เพื่อแลกกับการถอนทัพออกจากจันทบุรี
- **การเสียดินแดน:** แม้จะทรงพยายามอย่างยิ่งในการรักษาเอกราช แต่สยามก็ต้องเสียดินแดนบางส่วนให้แก่ฝรั่งเศสและอังกฤษ เพื่อแลกกับความเป็นเอกราชของส่วนกลางของประเทศไว้ได้

### ๖. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชสมัยของ **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว** (รัชกาลที่ ๖) เป็นยุคแห่งการ **ปลูกฝังความเป็นชาติและความทันสมัยด้านสังคม** โดยเน้นการสร้างความรักชาติ ความสามัคคี และการวางรากฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมือง

#### ข้อมูลเบื้องต้น

- **พระปรมาภิไธย:** พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ทรงได้รับสมัญญานามว่า "**พระมหาธีรราชเจ้า**")
- **รัชกาลที่:** ๖ แห่งราชวงศ์จักรี
- **ระยะเวลาครองราชย์:** ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ – ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ (รวม ๑๕ ปี)

#### พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

##### ๑. การสร้างชาติและปลูกฝังความรักชาติ

- **ธงไตรรงค์:** ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ทรงพระราชทาน **ธงไตรรงค์** ให้เป็นธงชาติสยาม เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ (เดิมใช้ธงช้างเผือก)
- **นามสกุล:** ทรงตรา **พระราชบัญญัติขนานนามสกุล** ในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ เพื่อให้ประชาชนมีนามสกุลใช้เหมือนอารยประเทศ
- **กองเสือป่าและลูกเสือ:**
  - ทรงตั้ง **กองเสือป่า** (พ.ศ. ๒๔๕๔) สำหรับข้าราชการพลเรือน เพื่อฝึกหัดให้มีวินัย ความกล้าหาญ และความจงรักภักดี
  - ทรงตั้ง **กองลูกเสือ (Boy Scout)** (พ.ศ. ๒๔๕๔) เป็นแห่งแรกนอกประเทศอังกฤษ เพื่อฝึกเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี

##### ๒. การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๖๐)

- **ประกาศสงคราม:** ทรงตัดสินพระทัยเข้าร่วม สงครามโลกครั้งที่ ๑ โดยประกาศสงครามกับฝ่ายมหาอำนาจกลาง (เยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี) และเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร
- **ผลลัพธ์:** การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งนี้แม้จะมีการส่งทหารอาสาไปร่วมรบที่ยุโรปไม่มากนัก แต่มีผลดีทางการทูตอย่างยิ่ง เพราะทำให้สยามมีสิทธิ์เข้าร่วมการเจรจาหลังสงคราม และเป็นหนทางในการ เรียกร้องแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาค และ ยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ที่ทำไว้กับชาติตะวันตกได้สำเร็จในที่สุด

### ๓. การปฏิรูปการศึกษา

- **อุดมศึกษา:** ทรงยกฐานะ โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ให้เป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศ
- **การศึกษาภาคบังคับ:** ทรงตรา พระราชบัญญัติประถมศึกษา (พ.ศ. ๒๔๖๔) กำหนดให้เด็กทุกคนต้องเข้าเรียนในโรงเรียน
- **การตั้งกระทรวง:** ทรงปรับปรุง กระทรวงธรรมการ (ดูแลการศาสนาและการศึกษา)

### ๔. เศรษฐกิจและการคมนาคม

- **การเงิน:** ทรงจัดตั้ง คลังออมสิน (พ.ศ. ๒๔๕๖) เพื่อส่งเสริมการออมของประชาชน
- **พาณิชย์:** ทรงตั้ง กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ เพื่อส่งเสริมการค้า
- **รถไฟ:** ทรงตั้ง กรมรถไฟหลวง (พ.ศ. ๒๔๖๐) และขยายเส้นทางรถไฟสายเหนือ (ถึงเชียงใหม่) และสายใต้ (เชื่อมต่อไปยังมาเลเซีย)

### ๕. ด้านศิลปวัฒนธรรมและแนวคิดการเมือง

- **การประพันธ์:** ทรงเป็น กวีและนักประพันธ์ ที่ยิ่งใหญ่ ทรงพระราชนิพนธ์บทละครและบทความจำนวนมาก ทั้งใช้นามแฝง เช่น "อศวพาหุ" และ "รามจิตติ" ทรงแปลบทละครของเชกสเปียร์และบทละครเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย
- **ดุสิตธานี:** ทรงสร้าง เมืองจำลองดุสิตธานี (พ.ศ. ๒๔๖๑) ขึ้นในบริเวณพระราชวังสวนดุสิต เพื่อใช้เป็นสถานที่ ทดลองแนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการปกครองตนเองของพลเมืองก่อนจะใช้จริงกับประเทศ

### ๗. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๗) เป็นช่วงเวลาแห่งความผันผวนทางการเมืองและเศรษฐกิจโลก ซึ่งนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ครั้งสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย

ข้อมูลเบื้องต้น

พระปรมาภิไธย: พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ แห่งราชวงศ์จักรี

ระยะเวลาครองราชย์: ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ – ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ (รวม ๙ ปี)

พระราชกรณียกิจและเหตุการณ์สำคัญ

#### ๑. การแก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจ

เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ พระองค์ต้องเผชิญกับ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ทั่วโลก (The Great Depression) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสยามอย่างรุนแรง พระองค์ทรงดำเนินการปฏิรูปเพื่อรักษาฐานะทางการคลังของประเทศ:

การจัดระเบียบการคลัง: ทรงใช้หลักการ ดุลยภาพงบประมาณ (Balancing the Budget) และทรงเป็นแบบอย่างด้วยการ ตัดลดค่าใช้จ่ายส่วนพระองค์ และเงินเดือนข้าราชการที่ไม่จำเป็น เพื่ออ่อนเบาภาระงบประมาณ

การตั้งคณะอภิรัฐมนตรีสภา: ทรงจัดตั้งสภาที่ปรึกษาจากเจ้านายผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและประสบการณ์ เพื่อช่วยในการบริหารราชการแผ่นดินและการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

## ๒. การเตรียมการสู่ประชาธิปไตย

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับการศึกษาจากตะวันตก และทรงมีพระราชดำริที่จะพระราชทาน รัฐธรรมนูญ และเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ:

เอกสาร "Democracy in Siam": ทรงจัดทำบันทึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยในสยามตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยทรงมีแผนที่จะให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น (เทศบาล) ก่อน

ร่างรัฐธรรมนูญ: ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นหลายฉบับ รวมถึงฉบับที่มีการปรึกษาหารือกับที่ปรึกษากฎหมายชาวต่างชาติ (นายเรย์มอนด์ บี. สตีเวนส์) แต่ยังไม่สามารถประกาศใช้ได้เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจและข้อทักท้วงจากคณะอภิรัฐมนตรีสภา

## ๓. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕

เหตุการณ์: เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ คณะบุคคลที่เรียกตนเองว่า "คณะราษฎร" ได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองในขณะที่พระองค์ประทับอยู่ที่วังไกลกังวล หัวหิน

พระราชปณิธาน: พระองค์ทรงตัดสินพระทัย ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และเสด็จกลับพระนคร เพื่อป้องกันการเสียเลือดเนื้อของประชาชน และทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ

การพระราชทานรัฐธรรมนูญ:

๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕: พระราชทาน พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว

๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕: พระราชทาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกของไทย

## ๔. พระราชกรณียกิจอื่น ๆ

สาธารณูปโภค: ทรงเปิด สะพานพระพุทธยอดฟ้า และปฐมบรมราชานุสรณ์ (พ.ศ. ๒๔๗๕) เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๑๕๐ ปี

ศิลปวัฒนธรรม: ทรงเป็นผู้ริเริ่มการจัดตั้ง ราชบัณฑิตยสภา

การสละราชสมบัติ: พระองค์ทรงสละราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ (ตามปฏิทินในสมัยนั้น) ขณะประทับอยู่ในต่างประเทศ เนื่องจากทรงเห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นไปตามหลักการแห่งประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และไม่สามารถประนีประนอมกับรัฐบาลได้ ทรงดำรงพระชนมชีพในประเทศอังกฤษจนกระทั่งสวรรคตในปี พ.ศ. ๒๔๘๔

## ๘. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (รัชกาลที่ ๘) เป็นช่วงที่ประเทศกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างสมบูรณ์ และเป็นยุคแห่งความผันผวนทางการเมืองเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ และการอยู่ภายใต้การปกครองของคณะราษฎร

ข้อมูลเบื้องต้น

พระปรมาภิไธย: พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

รัชกาลที่: ๘ แห่งราชวงศ์จักรี ระยะเวลาครองราชย์: ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ – ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ (รวม ๑๒ ปี)

เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัย

เนื่องจากทรงเสด็จขึ้นครองราชย์ขณะมีพระชนมายุเพียง ๘ พรรษา และส่วนใหญ่ประทับอยู่ที่ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์เพื่อทรงศึกษา รัชสมัยของพระองค์จึงมี คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทำการบริหารราชการแผ่นดินมาโดยตลอด

#### ๑. การขึ้นครองราชย์และการสำเร็จราชการ

การขึ้นครองราชย์: ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๗) ทรงสละราชสมบัติใน พ.ศ. ๒๔๗๗ สถาปนาผู้แทนราษฎรได้มีมติอัญเชิญ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์: เนื่องจากยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะ รัฐบาลจึงแต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์บริหารราชการแผ่นดินแทน

#### ๒. การเสด็จนิวัตพระนคร

พระองค์เสด็จนิวัตพระนคร (กลับประเทศไทย) เพียง ๒ ครั้งในรัชสมัยของพระองค์:

ครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๒): เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระราชชนนีและพระอนุชา (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร) เป็นการชั่วคราวขณะทรงศึกษา

ครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๘๙): เสด็จกลับมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญและเตรียมการทรงผนวช

#### ๓. สงครามโลกครั้งที่ ๒

เหตุการณ์สำคัญระดับโลกที่เกิดขึ้นในช่วงรัชสมัยของพระองค์ คือ สงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๔๘๘) โดยสยาม (ประเทศไทย) ถูกกองทัพญี่ปุ่นบุกและจำต้องเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับฝ่ายอักษะ ก่อนที่จะมีการ ตั้ง ขบวนการเสรีไทย ขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น

#### ๔. พระราชกรณียกิจที่สำคัญ (ช่วงเสด็จนิวัต)

แม้จะทรงครองราชย์เป็นระยะเวลาสั้น ๆ และส่วนใหญ่อยู่ต่างประเทศ แต่พระราชกรณียกิจในช่วงที่เสด็จนิวัตพระนครได้สร้างความปลาบปลื้มแก่ประชาชนอย่างยิ่ง:

การเสริมสร้างความสามัคคี: การเสด็จประพาสสำเพ็ง ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ ถือเป็นพระราชกรณียกิจสำคัญที่ช่วย คลี่คลายความตึงเครียดระหว่างชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน ภายหลังสงคราม

การแพทย์และการสาธารณสุข: ทรงมีพระราชดำริในการก่อตั้ง โรงพยาบาลอานันทมหิดล (จังหวัดลพบุรี) และถือเป็นผู้มีคุณูปการต่อวงการแพทย์

#### ๕. เหตุการณ์สวรรคต

๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙: พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคตอย่างกะทันหัน ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง ด้วยทรงต้องพระแสงปืน ก่อนกำหนดการเสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อที่ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์เพียง ๔ วัน

รัชสมัยของพระองค์เป็นช่วงเวลาที่ประเทศอยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านครั้งใหญ่และต้องเผชิญกับ สถานการณ์โลกที่ผันผวน ก่อนจะเข้าสู่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ในเวลาต่อมา

#### ๙. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) เป็นช่วงเวลาแห่งการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยทรงเป็น "กษัตริย์นักพัฒนา" ผู้ทรงงานหนักเพื่อยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศ

ข้อมูลเบื้องต้น

พระปรมาภิไธย: พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

**รัชกาลที่: ๙ แห่งราชวงศ์จักรี**

ระยะเวลาครองราชย์: ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ - ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ (รวม ๗๐ ปี)

พระราชกรณียกิจหลัก (ศาสตร์พระราชฯ)

รัชสมัยของพระองค์โดดเด่นด้วยการอุทิศพระวรกายเพื่อการพัฒนาชนบท โดยมี โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กว่า ๔,๐๐๐ โครงการ ครอบคลุมทุกด้าน

๑. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทรงพระราชทานหลักปรัชญา "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนและประเทศชาติสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยเน้นหลักการสำคัญ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข:

๓ ห่วง: พอประมาณ, มีเหตุผล, มีภูมิคุ้มกัน

๒ เงื่อนไข: ความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) และ คุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน แบ่งปัน)

๒. การพัฒนาทรัพยากรน้ำและการเกษตร

ทรงเป็น "พระบิดาแห่งฝนหลวง" และทรงมีแนวพระราชดำริในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ:

โครงการฝนหลวง: ทรงคิดค้นและวิจัยวิธีการทำฝนเทียมเพื่อบรรเทาภัยแล้ง (ได้รับสิทธิบัตรจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา)

ทฤษฎีใหม่: การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรขนาดเล็กอย่างยั่งยืน โดยแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน (๓๐% แหล่งน้ำ, ๓๐% นาข้าว, ๓๐% พืชสวน, ๑๐% ที่อยู่อาศัย)

การแก้ปัญหาหน้าท่วม/น้ำเสีย: โครงการ "แก้มลิง" (กักเก็บน้ำรอการระบาย) และ "กั้นน้ำช่วยพัฒนา" (เครื่องกลเติมอากาศเพื่อบำบัดน้ำเสีย)

๓. การอนุรักษ์ดินและสิ่งแวดล้อม

โครงการแก้มลิงดิน: แนวทางแก้ไขปัญหา ดินเปรี้ยว ในพื้นที่พรุ โดยการเร่งให้ดินแสดงความเป็นกรดออกมาให้มากที่สุดแล้วจึงปรับปรุงด้วยปูนขาว

หญ้าแฝก: ทรงส่งเสริมการใช้ หญ้าแฝก ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ และป้องกันการพังทลายของหน้าดิน

๔. การแพทย์และสาธารณสุข

หน่วยแพทย์พระราชทาน: ทรงจัดตั้งเพื่อตรวจรักษาพสกนิกรในถิ่นทุรกันดารโดยไม่คิดมูลค่า

การพระราชทานทุน: ทรงสนับสนุนการศึกษาและการวิจัยทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มูลนิธิอานันทมหิดล

เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก: ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

การเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ: ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อเจริญสัมพันธไมตรี

วิกฤตการณ์ทางการเมือง: รัชสมัยของพระองค์เป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและการรัฐประหารหลายครั้ง โดยพระองค์ทรงใช้พระราชอำนาจอย่างระมัดระวังในการแก้ไขสถานการณ์สำคัญ ๆ

การได้รับการยกย่องจากนานาชาติ: องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้ถวายพระเกียรติเป็น "กษัตริย์นักพัฒนา" และเป็นผู้ริเริ่มหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงเป็นที่จดจำในฐานะ ยุคสมัยแห่งการสร้างรากฐานความมั่นคงและความยั่งยืน ให้แก่ประเทศและประชาชนชาวไทย

**๑๐. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว**  
 รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว  
 (รัชกาลที่ ๑๐) เป็นยุคสมัยแห่งการสืบสาน รักษา และต่อยอดพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรม  
 ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙)

ข้อมูลเบื้องต้น

พระปรมาภิไธย: พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

### รัชกาลที่: ๑๐ แห่งราชวงศ์จักรี

ระยะเวลาครองราชย์: ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน

เหตุการณ์สำคัญและพระราชพิธี

#### ๑. การขึ้นทรงราชย์

การสืบราชสมบัติ: ทรงรับการกราบบังคมทูลอัญเชิญขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ เมื่อวันที่ ๑๓  
 ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ภายหลังการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเด  
 ชมหาราช บรมนาถบพิตร

#### ๒. พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชพิธี: จัดขึ้นอย่างสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณี ระหว่างวันที่ ๔-๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมี  
 พิธีสำคัญ อาทิ การสรองพระมรุธาภิเษก การรับน้ำอภิเษก การเฉลิมพระปรมาภิไธย และการเสด็จเสียบพระนคร

ริ้วขบวนสำคัญ: พระราชพิธีเบี่ยงปลายมีการ เสด็จพระราชดำเนินเสียบพระนครโดยขบวนพยุหยาตรา  
 ทางชลมารค ในแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

#### ๑. โครงการจิตอาสา ๙๐๔

ทรงริเริ่มโครงการ "จิตอาสา ๙๐๔" เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้ร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยความ  
 สมัครใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อทำความดีด้วยหัวใจ และสร้างความสามัคคีในสังคม

กิจกรรมหลัก: การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การบรรเทาสาธารณภัย และการดูแล  
 ความเป็นอยู่ของประชาชน

#### ๒. ด้านการศึกษา

ทรงมี พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ที่มุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ผู้เรียน  
 โดยให้ความสำคัญกับ ๔ ด้าน คือ

มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง

มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง เข้มแข็ง

มีอาชีพ มีงานทำ

เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย

#### ๓. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข

การสนับสนุนทางการแพทย์: ทรงติดตามและพระราชทานความช่วยเหลือแก่โรงพยาบาลและสถาบันทาง  
 การแพทย์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และพระราชทานทรัพย์ในการจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตการณ์  
 ต่าง ๆ

#### ๔. การบริหารจัดการในพระองค์

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการในพระองค์ ให้มีความคล่องตัวและเป็นเอกภาพมากขึ้น เพื่อการปฏิบัติงานในฐานะองค์

#### ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

##### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๓

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้อย่างไร
๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนได้อย่างไร และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตหรือไม่ จงอธิบาย
๓. เพราะเหตุใดเรือไทยจึงถือเป็นภูมิปัญญาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม และช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๔. การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนท้องถิ่นจัดเป็นภูมิปัญญาทางด้านใด และเป็นประโยชน์อย่างไรต่อการประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น
๕. How can students participate in the conservation of Thai wisdom?

##### ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. ใครเป็นผู้สถาปนาราชวงศ์จักรี

- ก. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช      ข. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว  
ค. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว                      ง. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. ใครเป็นผู้เปลี่ยนนามราชธานี “กรุงเทพมหานคร บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบูรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” เป็น “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์”

- ก. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช      ข. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว  
ค. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว                      ง. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้อาณาจักรไทยสมัยรัตนโกสินทร์มีความเจริญ

- ก. การตั้งราชธานีใกล้ปากแม่น้ำ                                      ข. เป็นเมืองท่าสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้  
ค. อยู่บนเส้นทางค้าระหว่างจีนและญี่ปุ่น                      ง. มีเส้นทางติดต่อกับต่างประเทศได้สะดวก

๔. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นส่วนใหญ่เป็นการค้ากับจีนในระบบบรรณาการ  
ข. เครื่องเทศกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญ  
ค. การทำสงครามกับพม่าสิ้นสุดลงเมื่อพม่าเสียเอกราชให้แก่ฝรั่งเศส  
ง. ในสมัยรัตนโกสินทร์ไม่มีการขยายอำนาจทางการเมือง

๕. พระมหากษัตริย์พระองค์ใดโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมและตรวงชำระกฎหมายตราสามดวง

- ก. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย                      ข. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว  
ค. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว                      ง. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

๖. ข้อใดกล่าวถูกต้องในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

- ก. ฟันฟุพระราชพิธีบรมราชาภิเษก                                      ข. ให้ขุนนางสวมเสื้อเวลาเข้าเฝ้าฯ  
ค. เป็นยุคทองแห่งวรรณกรรมและศิลปกรรม                      ง. เกิดการปฏิรูปทางการเงิน

๗. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองส่วนกลางในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

- ก. อัครมหาเสนาบดี ๔ ตำแหน่ง  
 ข. กรมวังอยู่ในการบังคับบัญชาของพระยายมราช  
 ค. กรมคลังมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ของแผ่นดิน  
 ง. กรมพระกลาโหมมีหน้าที่ดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือ

๘. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ ๕

- ก. มีการตั้งสภาที่ปรึกษา ๒ สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและสภาที่ปรึกษาแผ่นดิน  
 ข. จัดเพิ่มหน่วยงานราชการจาก ๖ หน่วยงาน เป็น ๑๐ หน่วยงาน  
 ค. มีการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง  
 ง. กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่จัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่น

๙. ผู้นำของกลุ่มคณะราษฎรคือใคร

- ก. นายปรีดี พนมยงค์  
 ข. จอมพลแปลก พิบูลสงคราม  
 ค. พันตรีควง อภัยวงศ์  
 ง. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

๑๐. เหตุการณ์ ๖ ตุลาคม และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เกิดขึ้นเพราะสาเหตุใดตามลำดับ

- ก. การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง เกิดความขัดแย้งของนิสิตนักศึกษา  
 ข. เกิดความขัดแย้งของนิสิตนักศึกษา เพื่อขับไล่ผู้นำที่ผูกขาดอำนาจทางการเมือง  
 ค. เพื่อขับไล่ผู้นำที่ผูกขาดอำนาจทางการเมือง การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง  
 ง. เกิดความขัดแย้งของนิสิตนักศึกษา การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง

## ๗. เอกสารอ้างอิง

สังจาวุฒิ รอดสำราญ . สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์. ๒๕๖๗

## ๘. ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

### เฉลยแบบฝึกหัด

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้อย่างไร

ภูมิปัญญาไทยเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติ เพราะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของคนไทย ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึก เป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจผ่านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบริการที่เป็นเอกลักษณ์ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และ การศึกษา โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร การเกษตร และการแพทย์แผนไทย ซึ่ง ช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทย จึงเป็นการรักษา รากเหง้าของชาติ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนได้อย่างไร และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หรือไม่ จงอธิบาย

ภูมิปัญญาไทยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนผ่านประเพณีและวัฒนธรรม ต่างๆ เช่น การลงแขก เกี่ยวข้าว งานบุญ และการละเล่นพื้นบ้าน ที่ช่วยสร้างความสามัคคีและการ ช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชน รวมถึงการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นผ่านระบบครูพักลักจำและการสั่ง สอนด้วยนิทานและสุภาษิต นอกจากนี้ยังมีประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิต ทั้งด้านการ ประกอบอาชีพ เช่น งานหัตถกรรมและเกษตรกรรม ด้านสุขภาพผ่าน

การแพทย์แผนไทยและ สมุนไพร รวมถึงการแก้ปัญหาชีวิตด้วยหลักธรรมคำสอนและภูมิปัญญาในการจัดการความขัดแย้ง ทำให้คนไทยสามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๓. เพราะเหตุใดเรือนไทยจึงถือเป็นภูมิปัญญาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม และช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง

เพราะเรือนไทยเป็นภูมิปัญญาด้านการสร้างที่อยู่อาศัยที่แสดงถึงทักษะและ ความสามารถงานช่างไทย ที่สืบทอดต่อกันมา เป็นผลงานการสร้างสรรค์ศิลปกรรมไทยด้วยการนำวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ ในท้องถิ่นมาสร้างประโยชน์การใช้สอยโดยเพิ่มความวิจิตรงดงามเข้าไปจนเกิดเป็นงานศิลปะที่มี คุณค่าเป็นเอกลักษณ์ไทย ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละภาคขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ คติความเชื่อ สภาพเศรษฐกิจสังคมและความนิยมแต่ละท้องถิ่น แต่โดยทั่วไปเรือนไทยในทุกภูมิภาคของไทยมี ลักษณะที่เหมือนกันคือ เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว โครงสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายกพื้นสูงมีใต้ถุนทุกบ้าน หลังคาทรงจั่วสูง ชายคายื่นยาวกันแดดกันฝน และมีชานเรือนกว้างสำหรับใช้เป็นที่พักผ่อน ร่วมกันในครัวเรือน

๔. การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนท้องถิ่นจัดเป็นภูมิปัญญาทางด้านใด และเป็นประโยชน์อย่างไรต่อ การประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่น

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนท้องถิ่นจัดเป็นภูมิปัญญาทางด้านธุรกิจการค้าและ บริการ มีประโยชน์ในการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือกันและกัน โดนการประหยัดทรัพย์และ นำมาสะสมรวมกันที่ละเล็กที่ละน้อยเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็น เดือดร้อนได้กู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพและเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

๕. How can students participate in the conservation of Thai wisdom?

- ๑ ) Promoting and supporting education and research about Thai wisdom.
- ๒) Appreciating and honoring the history of local philosophers.
- ๓) Promoting and supporting the application of Thai wisdom which has been selected and refined for educational integration. They enable the youth and the public to have an interest in further studying or learning. Promoting and supporting the application of Thai wisdom also allows them to understand, appreciate, be proud of, cherish value, and apply or practice appropriately.
- ๔) Creating a home page for learning centers and organizations related to Thai wisdom to publicize and teach the wisdom.
- ๕) Promoting and supporting Thai wisdom in both government and private sectors working on Thai wisdom.


เฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	ก	ข้อ ๖	ค
ข้อ ๒	ค	ข้อ ๗	ค
ข้อ ๓	ค	ข้อ ๘	ค
ข้อ ๔	ก	ข้อ ๙	ก
ข้อ ๕	ง	ข้อ ๑๐	ง

๗.

เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรมที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๖
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๐-๑๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาร่วมสมัย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาแต่ละยุคสมัยได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรูป
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ดังนี้

๑. การเมืองการปกครอง
๒. เศรษฐกิจ

**๗. สรุปและอภิปราย**


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

**๘. การประเมินผล**

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

**๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม**

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงานที่ ๑</b>	<b>หน่วยที่ ๖</b>
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๐-๑๒
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. แสดงความรู้เกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๒. ศึกษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาร่วมสมัย

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์พัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครองได้
๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาพัฒนาการประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยธนบุรีได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ สามารถวิเคราะห์พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยรัตนโกสินทร์ด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาแต่ละยุคสมัยได้อย่างถูกต้อง และเสริมสร้างให้เกิดความภูมิใจในความเป็นไทย

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

- ๕.๑ คอมพิวเตอร์
- ๕.๒ โปรเจ็คเตอร์
- ๕.๓ กระดาษบุรูป
- ๕.๔ ปากกาตราม้า
- ๕.๕ สีไม้

### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง สมัยธนบุรี

จุดประสงค์

๑. สืบค้น สังคม วัฒนธรรม ของกรุงรัตนโกสินทร์
๒. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูล เรื่อง สังคม วัฒนธรรม ของกรุงรัตนโกสินทร์

๒. สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล

๓. แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้ง ออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์

๔. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย

ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม


## ๙. การประเมินผล

๙.๑ สังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมกลุ่ม

๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๗
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๓-๑๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย		

**๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้**

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

**๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ**

-

**๓. สมรรถนะประจำบทเรียน**

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

๒. ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

**๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม**

**ด้านความรู้ (Knowledge)**

๑. อธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยได้

**ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)**

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)**

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

**ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)**

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย และใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

**๕. สารการเรียนรู้**

๑. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๒. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๓. ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๔. ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย

๕. แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

## ผู้สอน

๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๗
๓. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับ ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญา คืออะไร ตามความเข้าใจของผู้เรียน
๔. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย กับการประกอบอาชีพ
๕. ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่าง ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทยที่ผู้เรียนรู้จักว่ามีอะไรบ้าง
๖. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย
๗. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพ
๘. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย เรื่อง ปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบสัมมาชีพ และภูมิปัญญาไทย มรดกอันล้ำค่า
๙. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันตอบคำถามเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย เรื่อง ปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบ สัมมาชีพ และภูมิปัญญาไทย มรดกอันล้ำค่า
๑๐. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษา เพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
๑๑. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
๑๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
๑๓. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ)ภูมิปัญญาท้องถิ่น และไทย

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

-

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโปรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอที่ค้นคว้าเสริมการเรียนรู้

## ผู้เรียน

- ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ผู้เรียนตอบคำถาม ตามตามความเข้าใจของผู้เรียน
- ผู้เรียนทราบถึงลักษณะและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย กับการประกอบอาชีพ
- ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
- ผู้เรียนร่วมกันสรุป เกี่ยวกับภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย
- ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพ
- ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย เรื่อง ปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบสัมมาชีพ และภูมิปัญญาไทย มรดกอันล้ำค่า
- ผู้เรียนอธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย เรื่อง ปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบสัมมาชีพ และภูมิปัญญาไทย มรดกอันล้ำค่า
- ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิดแสดงเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
- ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย
- ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอด เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

### ๘.๑ หลักฐานความรู้

๑) เอกสารประกอบการเรียน

### ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน

-ใบเช็คชื่อ

-แบบทดสอบประจำทเรียน

-กิจกรรมประจำทเรียน

-ใบงานประจำทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

### ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน

๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที

๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐

๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

### ๙.๒ วิธีการประเมิน

๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน

๔)ประเมินผลการเรียนรู้


### ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล

๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ใบงาน

๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๗
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๓-๑๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

๒. ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

๑. อธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย และใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๒. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๓. ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๔. ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย

๕. แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

#### ๕.๑. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

**ภูมิปัญญาท้องถิ่น** คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถของคนในแต่ละพื้นที่ ที่เกิดจากการเรียนรู้และสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ เพื่อใช้แก้ปัญหาและดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมของตนเอง

**ภูมิปัญญาไทย** คือ ความรู้และแนวคิดของคนไทยโดยรวม ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติไทย ทั้งด้านความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม เกษตรกรรม การแพทย์ และการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

## ลักษณะสำคัญ

๑. เกิดจากประสบการณ์จริงของคนในท้องถิ่น
๒. สอดคล้องกับวิถีชีวิตและธรรมชาติ
๓. เรียบง่าย ประหยัด ใช้ทรัพยากรในพื้นที่
๔. ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยการพูดและการปฏิบัติ
๕. สะท้อนค่านิยมและจิตวิญญาณของคนไทย
๖. สามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยได้

ลักษณะของ **ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย** มีหลายด้านที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความคิด และค่านิยมของคนไทยที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

## ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย

๑. เกิดจากประสบการณ์และการสั่งสมความรู้
  - เป็นผลจากการเรียนรู้ ทดลอง และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น
  - ไม่ได้เกิดจากการเรียนในระบบการศึกษา แต่จากการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน
๒. สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม
  - พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรในท้องถิ่น
  - เช่น การสร้างบ้านใต้ถุนสูงในภาคกลาง หรือการใช้ไม้ไผ่ในภาคเหนือ
๓. เน้นความเรียบง่ายและประหยัด
  - ใช้วัสดุที่หาได้ในพื้นที่
  - ยึดหลักพอเพียงและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
๔. มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้
  - เมื่อสังคมหรือเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถประยุกต์เข้ากับสิ่งใหม่ได้
  - เช่น การนำสมุนไพรพื้นบ้านมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรสมัยใหม่
๕. สะท้อนค่านิยมและจิตวิญญาณของชุมชน
  - มีพื้นฐานจากศาสนา ความเชื่อ และจารีตประเพณี
  - เช่น งานหัตถกรรม ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรี และพิธีกรรมต่าง ๆ
๖. มุ่งสร้างความสมดุลและความกลมกลืน
  - ทั้งในด้านธรรมชาติ สังคม และจิตใจ
  - ยึดหลัก “อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเคารพและเกื้อกูลกัน”
๗. เป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดด้วยวาจาและการลงมือทำ
  - ใช้วิธีสอนแบบปากต่อปาก หรือให้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง
  - เช่น การเรียนทอผ้า ทำอาหาร หรือแกะสลักไม้

## ๕.๒. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

๑. เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย
  - ภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยรักษาเอกลักษณ์และประเพณีของแต่ละถิ่นไว้
  - ทำให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
๒. ช่วยในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม
  - สอนให้คนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

- อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล เช่น การปลูกพืชตามฤดูกาล การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน
- ๓. เป็นแหล่งความรู้และนวัตกรรมพื้นบ้าน
  - เป็นพื้นฐานของการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะกับท้องถิ่น
  - เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) จากภูมิปัญญาเดิม
- ๔. ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน
  - ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ เช่น งานหัตถกรรม การเกษตรพื้นบ้าน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
  - ช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้
- ๕. เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดคุณธรรมและค่านิยมไทย
  - ภูมิปัญญาไทยแฝงไว้ด้วยหลักคิด เช่น ความกตัญญู ความอดทน ความพอเพียง
  - เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม
- ๖. ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - เพราะยึดหลักใช้สิ่งของอย่างรู้คุณค่า ไม่ฟุ่มเฟือย
  - ทำให้สิ่งแวดล้อมคงอยู่และใช้ได้ยาวนาน
- ๗. เป็นมรดกทางปัญญาของชาติ
  - เป็นสิ่งที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น แสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถของคนไทย
  - ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังเรียนรู้ต่อไป

### ๕.๓. ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

#### ๑. ด้านการเกษตร

- การทำนาแบบดั้งเดิม เช่น ดำนา หว่านกล้า ปลูกข้าวตามฤดูกาล
- การปลูกพืชผสมผสาน (สวนครัว สวนผลไม้) เพื่อความพอเพียง
- การเลี้ยงสัตว์พื้นบ้าน เช่น ควาย ไก่พื้นเมือง
- การทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารหรือมูลสัตว์

#### ๒. ด้านการแพทย์และสมุนไพร

- การใช้สมุนไพรพื้นบ้านรักษาโรค เช่น ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน มะขามป้อม
- การนวดแผนไทยและอบสมุนไพร
- การดูแลสุขภาพแบบไทย เช่น การประคบ การกดจุด

#### ๓. ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน

- การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย (เช่น ผ้าไหมบุรีรัมย์ ผ้าฝ้ายเชียงใหม่)
- การจักสานไม้ไผ่ ทำกระติบข้าว หมวก หรือเครื่องใช้ในบ้าน
- การแกะสลักไม้ แกะสลักผลไม้
- การทำเครื่องปั้นดินเผา เช่น เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง

#### ๔. ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

- ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง บุญบั้งไฟ
- การแสดงพื้นบ้าน เช่น หมอลำ โนรา รำโทน โขน
- ดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน ซอ ระนาด
- งานศิลปะไทย เช่น จิตรกรรมฝาผนัง ลายไทย

## ๕. ด้านอาหารและโภชนาการ

- การถนอมอาหาร เช่น การหมักปลา (ปลาร้า) การทำแหนม การตากแห้ง
- การใช้สมุนไพรในการปรุงอาหารเพื่อสุขภาพ
- อาหารพื้นบ้านแต่ละภาค เช่น ส้มตำภาคอีสาน แกงฮังเลภาคเหนือ แกงไตปลาใต้

## ๖. ด้านการจัดการชุมชนและสิ่งแวดล้อม

- การจัดตั้งกลุ่มอาชีพชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำขนม
- การใช้ภูมิปัญญาในการจัดการน้ำ เช่น ฝายชะลอน้ำ คลองไส้ไก่
- การสร้างบ้านเรือนให้เหมาะกับภูมิอากาศ เช่น บ้านใต้ถุนสูง บ้านไม้

### ๕.๔. ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทย

ภูมิปัญญากับการประกอบอาชีพในไทยมีความหลากหลายและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต โดยสามารถแบ่งออกเป็นสาขาหลักๆ เช่น เกษตรกรรม (การทำนา ทำสวน) หัตถกรรม (การทอผ้า สานตะกร้า) การแพทย์แผนไทย (การใช้สมุนไพร นวดไทย) และ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (การอนุรักษ์ป่า การจัดการน้ำ) การนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ช่วยให้การประกอบอาชีพมีความยั่งยืนและสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยได้

#### ตัวอย่างภูมิปัญญาและการประกอบอาชีพ

๑.ด้านเกษตรกรรม: การทำนา ทำสวน ปลูกพืชผลทางการเกษตร การจับสัตว์น้ำ รวมถึงการประมวลผลทางการเกษตร เช่น การถนอมอาหาร

๒.ด้านหัตถกรรมและอุตสาหกรรม: การทอผ้า การสานเครื่องจักสาน การทำเครื่องปั้นดินเผา การแกะหนังตะลุง และการผลิตเครื่องเรือนไม้ เพื่อสร้างรายได้และการค้า

๓.ด้านการแพทย์แผนไทย: การใช้สมุนไพรเป็นยารักษาโรค การนวดแผนไทย การอยู่ไฟ และการเป็นหมอพื้นบ้าน

๔.ด้านศิลปกรรม: การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏกรรม รวมถึงดนตรีพื้นบ้าน เช่น เพลงอีแซว เพลงกล่อมเด็ก เพื่อเป็นอาชีพเสริมหรือสร้างรายได้

๕.ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: การจัดการป่าไม้ การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น การสร้างฝาย หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนของชุมชน

### ๕.๕. แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย

แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ได้แก่ การอนุรักษ์ (ปลูกจิตสำนึก) การฟื้นฟู (นำภูมิปัญญาที่สูญหายกลับมา) การพัฒนา (ประยุกต์ภูมิปัญญาให้เข้ากับยุคสมัย) และการสืบทอด (ถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลัง) โดยสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การค้นคว้าวิจัย การส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม การสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการให้การสนับสนุนแก่ครูภูมิปัญญา

#### ๑. อนุรักษ์ (Conservation)

- **ปลูกจิตสำนึก:** สร้างความตระหนักและความภาคภูมิใจในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนในชุมชน
- **จัดกิจกรรม:** ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- **สร้างแหล่งเรียนรู้:** จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชน เพื่อเป็นแหล่งจัดเก็บและจัดแสดงภูมิปัญญา

## ๒. ฟื้นฟู (Revitalization)

- **เลือกสรรภูมิปัญญา:** คัดเลือกภูมิปัญญาที่กำลังจะสูญหายหรือสูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและความสำคัญอีกครั้ง
- **เน้นคุณค่า:** ฟื้นฟูภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

## ๓. พัฒนา (Development)

- **ประยุกต์ให้ร่วมสมัย:** นำภูมิปัญญามาพัฒนาให้ทันสมัย เหมาะกับยุคปัจจุบัน
- **นำเทคโนโลยีมาใช้:** นำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยในการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ
- **สร้างมูลค่าเพิ่ม:** นำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม

## ๔. สืบทอด (Transmission)

- **ถ่ายทอดตามธรรมชาติ:** ถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูก
- **ศึกษาจากตำราและปฏิบัติ:** เรียนรู้จากตำราและฝึกฝนปฏิบัติ
- **เรียนรู้และประยุกต์:** เรียนรู้จากสื่อมวลชนและนำความรู้จากสังคมอื่นมาปรับใช้
- **ยกย่องครูภูมิปัญญา:** ส่งเสริมและเชิดชูครูภูมิปัญญาให้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้

## ๕. สร้างเครือข่ายและสนับสนุน (Networking and Support)

- **สร้างเครือข่าย:** ประสานงานระหว่างภูมิปัญญา ชุมชน รัฐบาล และองค์กรต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร
- **ให้การสนับสนุน:** รัฐบาลควรสนับสนุนเงินทุนหรือเงินอุดหนุนแก่งานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน
- **ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล:** นำภูมิปัญญามาเผยแพร่ในรูปแบบดิจิทัลผ่านช่องทางออนไลน์และโซเชียลมีเดีย เพื่อให้เข้าถึงได้กว้างขวางขึ้น

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๓

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้อย่างไร
๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนได้อย่างไร และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หรือไม่จึงอธิบาย
๓. เพราะเหตุใดเรือยนต์ไทยจึงถือเป็นภูมิปัญญาที่ 'แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม และช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๔. ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นอย่างไร
๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อชุมชนและชาติไทยอย่างไร
๖. ศิลปวัฒนธรรมหมายถึงอะไร และแตกต่างจากวัฒนธรรมอย่างไร

### ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

#### จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

- ๑ ข้อใดเป็นปัจจัยสำคัญทำให้แต่ละชุมชนชนท้องถิ่นมีภูมิปัญญาชาชาวบ้านคล้ายคลึงกันได้
  - ก. กระบวนการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ
  - ข. สภาพแวดล้อมจากธรรมชาติและสังคม
  - ค. ชาติพันธุ์เดียวกันทำให้มีวัฒนธรรมร่วมกัน
  - ง. ทูตทางสังคมที่ชุมชนท้องถิ่นมีเหมือนกัน
- ๒ ข้อใดไม่ใช่เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เป็นมรดกล้ำค่าของท้องถิ่น
  - ก. ผลงานที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของชาวบ้าน
  - ข. การประดิษฐ์คิดค้นจากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น
  - ค. เครื่องมือที่สะดวก ง่ายต่อการใช้และการควบคุมดูแลรักษา
  - ง. การใช้ช่างเทคนิคหรือผู้เชี่ยวชาญการพิเศษเฉพาะด้านเป็นผู้ให้คำแนะนำ
- ๓ ข้อใดหมายถึง "มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้" ตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก
  - ก. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
  - ข. มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ
  - ค. มุขปาฐะ สุภาพิต คำพังเพย เพลงกล่อมเด็กเท่านั้น
  - ง. ศิลปะการแสดงที่มีความเป็นเอกลักษณ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของชาติ
- ๔ หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ คือข้อใด
  - ก. กระทรวงศึกษาธิการ
  - ข. กระทรวงวัฒนธรรม
  - ค. กระทรวงมหาดไทย
  - ง. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- ๕ ไปกลางจัดอยู่ในสาขาใดของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทย
  - ก. กีฬาพื้นบ้าน
  - ข. งานช่างฝีมือดั้งเดิม
  - ค. ศิลปะการแสดง
  - ง. วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- ๖ ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย
  - ก. การจัดทำโครงการเยาวชนรักถิ่น
  - ข. การปรับเปลี่ยนป่าชุมชนให้เป็นนันทนาการชาติ
  - ค. ความสามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้ให้เหมาะกับสังคมไทย
  - ง. การจัดทำห้องสมุดดิจิทัลภูมิปัญญาท้องถิ่น : นนทบุรีศึกษา

๗. ข้อใดหมายถึงการปรับตัวในระบบนิเวศได้อย่างเหมาะสม

- ก. เรือเครื่องผูกและเรือเครื่องสับ
- ข. การบวงสรวงแม่โพสพ และการบูชาแม่ย่านางเรือ
- ค. ดนตรีไทย นาฏศิลป์ไทย ศิลปกรรมไทย อาหารไทย
- ง. การรับผสมผสานและปรับใช้ภูมิปัญญาจากต่างชาติให้เหมาะสมกับสังคมไทย

๘. ข้อใดหมายถึงภูมิปัญญาของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยา

- ก. การสร้างกำแพงอิฐโดยใช้ดินเหนียวล้อมรอบราชธานี
- ข. การบริหารจัดการน้ำด้วยการสร้างเขื่อนและจุดคูคลองเพื่อเก็บกักน้ำ
- ค. การเลือกทำเลที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาได้อย่างเหมาะสมและชาญฉลาด
- ง. การกู่เอกราชและความสามารถในการทำสงครามขับไล่ข้าศึกออกจากดินแดนไทย

๙. ปัจจัยในข้อใดที่ส่งผลให้ภูมิปัญญาไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากสังคมอื่น

- ก. วิถีการดำรงชีพทางสังคมไทยที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น
- ข. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม
- ค. การรับนับถือและน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต
- ง. การปรับปรุงพัฒนาภูมิปัญญาไทยอย่างต่อเนื่องเป็นลักษณะที่เหมาะสม

๑๐. ข้อใดไม่ใช่ภูมิปัญญาของอาหารไทยที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ

- ก. การใช้เครื่องเทศและสมุนไพรที่มีสรรพคุณทางยาในการประกอบอาหาร
- ข. รสชาติที่หลากหลาย ทั้งเผ็ด เปรี้ยว เฝี้ยว หวาน และอาหารที่มีรสชาติดกุ่มกลม่อม
- ค. การใช้วิธีการปรุงอาหารที่ชาญฉลาดในการสร้างสรรค์อาหารหลายประเภท
- ง. การนำวัสดุจากต่างประเทศที่มีคุณค่ามาใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารไทยทำให้ชาวต่างชาตินิยมล้อมรอบคำตอบที่ถูกต้อง

## ๗. เอกสารอ้างอิง

สังจาวุฒิ รอดสำราญ . สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

## ๘. ภาคผนวก (เฉลยแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบ ฯ)

### เฉลยแบบฝึกหัด

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อการสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงได้อย่างไร

ภูมิปัญญาไทยเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชาติ เพราะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของคนไทย ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึก เป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจผ่านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบริการที่เป็นเอกลักษณ์ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และการศึกษาโดยเฉพาะองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร การเกษตร และการแพทย์แผนไทย ซึ่งช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทย จึงเป็นการรักษา รากเหง้าของชาติ พร้อมทั้งประยุกต์ใช้ให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนได้อย่างไร และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หรือไม่จึงอธิบาย

ภูมิปัญญาไทยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนผ่านประเพณีและวัฒนธรรม ต่างๆ เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว งานบุญ และการละเล่นพื้นบ้าน ที่ช่วยสร้างความสามัคคีและการช่วยเหลือเกื้อกูลในชุมชน รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ จากรุ่นสู่รุ่นผ่านระบบครูพักลักจำและการสั่ง สอนด้วยนิทานและสุภาษิต นอกจากนี้ยังมีประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิต ทั้งด้านการ ประกอบอาชีพ เช่น งานหัตถกรรมและเกษตรกรรม ด้านสุขภาพผ่านการแพทย์แผนไทยและ สมุนไพร รวมถึงการแก้ปัญหาชีวิตด้วยหลักธรรมคำสอนและภูมิปัญญาในการจัดการความขัดแย้ง ทำให้คนไทยสามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๓. เพราะเหตุใดเรือนไทยจึงถือเป็นภูมิปัญญาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม และช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง

เพราะเรือนไทยเป็นภูมิปัญญาด้านการสร้างที่อยู่อาศัยที่แสดงถึงทักษะและ ความสามารถงานช่างไทยที่สืบทอดต่อกันมา เป็นผลงานการสร้างสรรคศิลป์กรรมไทยด้วยการนำวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ ในท้องถิ่นมาสร้างประโยชน์การใช้สอยโดยเพิ่มความวิจิตรงดงามเข้าไปจนเกิดเป็นงานศิลปะที่มีคุณค่าเป็นเอกลักษณ์ไทย ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละภาคขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ คติความเชื่อ สภาพเศรษฐกิจสังคมและความนิยมแต่ละท้องถิ่น แต่โดยทั่วไปเรือนไทยในทุกภูมิภาคของไทยมี ลักษณะที่เหมือนกันคือ เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว โครงสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายกพื้นสูงมีใต้ถุนทุก บ้าน หลังคาทรงจั่วสูง ชายคาย่นยาวกันแดดกันฝน และมีชานเรือนกว้างสำหรับใช้เป็นที่พักผ่อน ร่วมกันในครัวเรือน

๔. ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นอย่างไร

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นประโยชน์แก่คนทุกระดับมีลักษณะเด่นคือ การสร้างสำนึกความเป็นหมู่คณะทั้งในระดับครอบครัวและเครือญาติของ ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น หรือความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จากบรรพบุรุษที่ สืบทอดต่อกันมาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นความรู้ที่ชาวบ้าน อาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ไขปัญหาค่าดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อันเป็นการสั่งสมทุนทางปัญญาซึ่งถือเป็นทุนทางสังคม

๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อชุมชนและชาติไทยอย่างไร

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือความรู้ความสามารถและสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาและวิกฤตการณ์ใน การดำรงชีวิตและการพัฒนาของคนในชุมชนท้องถิ่นที่คิดค้น ปรับปรุง สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องจากบรรพชนและนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน มีคุณค่าทั้งต่อบุคคล ชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ ให้สามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์สังคมและเศรษฐกิจ เป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ ศึกษาและพัฒนาต่อไป

๖. ศิลปวัฒนธรรมหมายถึงอะไร และแตกต่างจากวัฒนธรรมอย่างไร


คำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” เป็นการผสมคำระหว่างศิลปะ กับวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมในเชิงศิลปะ ซึ่งให้ความสำคัญกับ “ศิลปะ” โดยมี “วัฒนธรรม” บูรณาการรวมอยู่ด้วย หรือมีวัฒนธรรมเป็นพลังขับเคลื่อน (ใน ส่วนคำถามที่ว่า “และแตกต่างจากวัฒนธรรมอย่างไร” ขึ้นอยู่กับ ความคิดเห็นของผู้เรียนและดุลยพินิจของผู้สอน)

เฉลยแบบทดสอบ

	ข้อ ๑	ข	ข้อ ๖	ค
	ข้อ ๒	ง	ข้อ ๗	ก
	ข้อ ๓	ก	ข้อ ๘	ค
	ข้อ ๔	ข	ข้อ ๙	ง
๗.	ข้อ ๕	ค	ข้อ ๑๐	ง

เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ ประวัติศาสตร์ชาติไทย สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรมที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๗
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๓-๑๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

๒. ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

๑. อธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย และใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

๕.๑ คอมพิวเตอร์

๕.๒ โปรเจ็คเตอร์

๕.๓ กระดาษบุรุษ

๕.๔ ปากกาตราหมา

๕.๕ สีไม้

### ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย มรดกอันล้ำค่า (ยกตัวอย่างภูมิปัญญาไทยและแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย)

**๗. สรุปและอภิปราย**


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

**๘. การประเมินผล**

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

**๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม**

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงานที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๗
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๓-๑๕
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๖ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

๒. ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

๑. อธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. วิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาไทยได้

๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย สามารถวิเคราะห์อิทธิพลของภูมิปัญญาท้องถิ่นและไทย และใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

๕.๑ คอมพิวเตอร์

๕.๒ โปรเจ็คเตอร์

๕.๓ กระดาษบุรูป

๕.๔ ปากกาตราม้า

๕.๕ สีไม้

### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง ปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบสัมมาชีพ

### จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียน(กลุ่ม) เลือกปราชญ์ชาวบ้านผู้เป็นต้นแบบในการประกอบอาชีพ ๑ ท่าน พร้อมระบุข้อมูลดังนี้

- ๑.ชื่อ-สกุล
- ๒.ประวัติส่วนตัว
- ๓.ปราชญ์ชาวบ้านด้าน
- ๔.เหตุผลที่เลือก
- ๕.สิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้

### วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

### ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูลเรื่อง ปราชญ์ชาวบ้าน ต้นแบบสัมมาชีพ

๒.สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล

๓.แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้งออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์

๔.ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย


ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

## ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

	<b>แผนการจัดการเรียนรู้</b>	หน่วยที่ ๘
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๖-๑๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย		

#### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำพระบรมราโชบาย สู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

#### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

#### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

#### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

##### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยได้

##### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระมหากษัตริย์ไทยได้

๒. นำความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ได้

##### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

##### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย สามารถนำความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ และเลือกใช้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

#### ๕. สารการเรียนรู้

๑. พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย

๒. น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

## ผู้สอน

๑. ผู้สอนบอกจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และ คำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้
๒. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน บทที่ ๘
๓. ผู้สอนให้ผู้เรียนยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยที่ผู้เรียนรู้จัก มาคนละ ๑ อย่าง
๔. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยภายใต้การปกครอง ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐
๕. ผู้สอนให้ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยภายใต้การปกครอง ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๖. ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐
๗. ผู้สอนสุ่มถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มให้ช่วยกันตอบคำถามเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐
๘. ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิด
๙. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่องพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
๑๐. ผู้สอนให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่องพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
๑๑. ผู้สอนสรุปความคิดรวบยอด(สาระสำคัญ) พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

## ๖. กิจกรรมการเรียนรู้

-

## ๗. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- ๗.๑ เอกสารประกอบการเรียนจัดทำด้วยสื่อ Google สไลด์
- ๗.๒ เครื่องโพรเจคเตอร์ , โน้ตบุค
- ๗.๓ หนังสือเรียน วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย ของสำนักพิมพ์เอมพันธ์
- ๗.๔ คลิปวิดีโอทัศน์สื่อเสริมการเรียนรู้

## ผู้เรียน

- ผู้เรียนทราบจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา แนวทางวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
- ผู้เรียนยกตัวอย่างพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
- ผู้เรียนทราบถึงพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยภายใต้การปกครอง ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐
- ผู้เรียนดูวิดีโอ เรื่อง พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยภายใต้การปกครอง ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ผู้เรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทยและพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐
- ผู้เรียนอธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย และพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐
- ผู้เรียนเขียนสรุปแผนผังความคิด
- ผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่องพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
- ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่องพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย
- ผู้เรียนร่วมกับผู้สอนในการสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย

## ๘. หลักฐานการเรียนรู้

### ๘.๑ หลักฐานความรู้

๑) เอกสารประกอบการเรียน

### ๘.๒ หลักฐานการปฏิบัติงาน

-ใบเช็คชื่อ

-แบบทดสอบประจำบทเรียน

-กิจกรรมประจำบทเรียน

-ใบงานประจำบทเรียน

## ๙. การวัดและประเมินผล

### ๙.๑ เกณฑ์การปฏิบัติงาน

๑)เข้าเรียนสายไม่เกิน ๑๐ นาที

๒)เกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล คะแนนไม่ต่ำกว่า ๘๐

๓)เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบ กิจกรรมและใบงาน คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

๔)เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๖๐

### ๙.๒ วิธีการประเมิน

๑)เช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ทำแบบทดสอบ กิจกรรม และใบงาน

๔)ประเมินผลการเรียนรู้


### ๙.๓ เครื่องมือการประเมินผล

๑)ใบเช็คชื่อผู้เข้าเรียน

๒)แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

๓)ใบงาน

๔)แบบประเมินผลการเรียนรู้

	<b>ใบความรู้ที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๘
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๖-๑๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำพระบรมราโชบาย สู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. นำความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ได้

๒. เลือกใช้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย สามารถนำความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ และเลือกใช้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

### ๕. สารการเรียนรู้

๑. พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย

๒. น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษามาสู่การปฏิบัติ

#### ๕.๑. พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑)

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระปฐมบรมกษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้ทรงสถาปนากรุงเทพมหานคร (หรือกรุงรัตนโกสินทร์) เป็นราชธานี และทรงสถาปนาราชวงศ์จักรี มีพระนามเดิมว่า ดั่ง หรือ ทองดั่ง พระราชบิดา คือ สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก พระนามเดิมว่า ทองดี สืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) พระราชมารดาพระนามเดิมว่า หยก หรือ ดาวเรือง เสด็จพระบรมราชสมภพเมื่อวันที่

พุทธ ที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๒๗๙ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ เสด็จสวรรคต  
เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๓๕๒

พระราชกรณียกิจ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อทำนุบำรุงบ้านเมืองให้  
เจริญรุ่งเรืองนานับการ โดยเฉพาะในด้านการสงคราม ทรงทำศึกสงครามป้องกันและขยายพระราชอาณาจักร  
หลายครั้ง ครั้งสำคัญในรัชกาล คือ สงครามเก้าทัพใน พ.ศ. ๒๓๒๘ ซึ่งได้รับชัยชนะเป็นที่เลื่องลือในยุทธวิธีการ  
รบของกองทัพไทยที่มีกำลังพลน้อยกว่าข้าศึกที่ยกมาถึงเก้าทัพ

ด้านกฎหมายบ้านเมือง โปรดให้ชำระ พระราชกำหนดกฎหมายให้ถูกต้องแล้วให้อาลักษณ์ชุบเส้นหมึกไว้  
ประทับตราพระราชสีห์ พระคชสีห์ และบัวแก้ว ซึ่งเป็นตราของสมุหนายก สมุหพระกลาโหม และพระคลัง เพื่อ  
ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร กฎหมายนี้เรียกกันว่ากฎหมายตราสามดวง

ด้านศาสนา พ.ศ. ๒๓๓๑ โปรดเกล้าฯ ให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎก ณ วัดนิพพานาราม(ปัจจุบัน คือ  
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์) และโปรดให้ตรากฎหมายสงฆ์ควบคุมสมณปฏิบัติและข้อพึงปฏิบัติของพุทธศาสนิกชน  
รวมทั้งพระราชกำหนดกวดขันศีลธรรมข้าราชการและพลเมือง มีพระราชศรัทธาทำนุบำรุงพระอารามทั้งในเขต  
พระนครและหัวเมืองหลายแห่ง วัดประจำ รัชกาล คือ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรม โปรดให้สร้างปราสาทพระราชวัง วัดวาอาราม เช่น  
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดสระเกศและวัดสุทัศน์เทพวราราม ทั้งยังฟื้นฟูทำ  
นุบำรุงงานศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมและราชประเพณีต่าง ๆ ที่มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา เช่น พระราชพิธีบรม  
ราชาภิเษก พระราชพิธีโสกันต์ พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นต้น

## พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระนามเดิมว่า สมเด็จเจ้าฟ้าฉิม เป็นพระราชโอรส  
ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชกับสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี เสด็จพระบรมราชสมภพ  
เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๓๑๐ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๓๕๒  
เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗

พระราชกรณียกิจ

พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญต่อบ้านเมืองและราษฎรหลายด้าน เพื่อให้เกิดความมั่นคงและ  
เจริญรุ่งเรืองของชาติไทย ซึ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ถือว่าเป็นยุคทองของวรรณคดี  
เพราะวรรณคดีของชาติรุ่งเรืองมาก ทรงส่งเสริมศิลปะทุกประเภททรงพระปรีชาสามารถในงานวรรณกรรมและ  
บทละครเป็นอย่างยิ่ง ทรงพระราชนิพนธ์งานวรรณกรรมและบทละครต่าง ๆ ที่ทรงคุณค่าไว้จำนวนมาก เช่น  
เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน (บางตอน) บทละครเรื่องอิเหนา รามเกียรติ์ คาวี ไกรทอง มณีพิชัย สังข์ทอง กาพย์เห่  
เรือ และบทพากย์โขนตอนเอราวัณ นาคบาศ และนางลอย เป็นต้น

นอกจากนี้ พระองค์ยังสนพระราชหฤทัยด้านศิลปะการดนตรีเป็นอย่างยิ่งทรงเชี่ยวชาญและโปรดขอสาม  
สาย พระองค์มีขลุ่ยพระหัตถ์อยู่คั่นหนึ่ง พระราชทานนามว่า “ขลุ่ยฟ้าฟาด” ทั้งนี้ พระองค์ยังพระราชนิพนธ์  
ทำนองเพลงบุหลันลอยเลื่อน (บุหลันเลื่อนลอยฟ้าหรือ สรรเสริญพระจันทร์ บางแห่งเรียกว่า เพลงทรงพระสุบิน)  
ซึ่งในรัชสมัยของพระองค์ ศิลปะด้านนาฏกรรมเจริญรุ่งเรืองมาก ความงดงามไพเราะทั้งบทละคร ทำร่า ได้  
ปรับปรุงและใช้เป็นแบบแผนทางนาฏศิลป์ของชาติมาจนปัจจุบัน

ด้านการปกครอง ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองในทุกด้าน โปรดเกล้าฯ ให้สร้างป้อมปราการต่าง ๆ สร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ เป็นเมืองหน้าด่านชายทะเลเพื่อป้องกันข้าศึกกรุงธน

ด้านการค้ากับต่างประเทศ ปรากฏว่าการค้ากับจีนและประเทศทางตะวันตกเฟื่องฟูมาก ทรงส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศ โดยทรงส่งเรือสำเภาไปค้าขายกับจีน เขมร ญวนมลายู มีเรือสินค้าของหลวงเดินทางไปจีนเป็นประจำ รวมทั้งประเทศตะวันตกต่าง ๆ เช่น โปรตุเกสอังกฤษ เป็นต้น นำรายได้เข้าสู่ประเทศจำนวนมาก

ด้านสังคม ทรงพระราชดำริว่า การสุบผืนเป็นอันตรายแก่ผู้สูบ ทั้งก่อให้เกิดคดีอาชญากรรมขึ้นมาก แม้ผืนจะนำรายได้จำนวนมากเข้าพระคลังหลวง แต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อราษฎร ทรงตราพระราชกำหนดห้ามมิให้ซื้อขายและสุบผืน ทรงกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้อย่างหนัก

ส่วนการพระศาสนา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ริเริ่มการประกอบพิธีวิสาขบูชาขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๖๐ เป็นครั้งแรกในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงบริหารราชการโดยการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่บุคคลที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ ทรงมอบอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินแก่เจ้านายและขุนนางที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยทรงส่งเสริมให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามความสามารถและความถนัดของบุคคลนั้น ๆ การปกครองหัวเมืองประเทศราช ทรงใช้นโยบายสร้างดุลอำนาจของขุนนางในการบริหาร การปกครองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทรงใช้นโยบายการทหาร การทูต และการค้า ควบคู่กันไปตามแต่สถานการณ์ ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ส่งผลให้บ้านเมืองมีความสุข พลสกนิกรไทยต่างตระหนักถึงพระบารมีปกเกล้าด้านพุทธศาสนา อักษรศาสตร์ ศิลปะ และนาฏศิลป์ อันเป็นต้นแบบแห่งศาสตร์และศิลป์นานัปการ

### พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓)

#### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าทับ เป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย กับเจ้าจอมมารดาเรียบเสด็จพระบรมราชสมภพ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๓๐ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗ เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๔

#### พระราชกรณียกิจ

ในรัชสมัยของพระองค์ ได้รับการยกย่องว่ามีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจและศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงมีพระปรีชาสามารถในการนำรายได้เข้าสู่ท้องพระคลังมาตั้งแต่ก่อนขึ้นครองราชย์ ครั้นเมื่อเสวยราชย์แล้ว ทรงสร้างความเป็นปึกแผ่นทางเศรษฐกิจด้วยการประหยัทรายจ่ายและเพิ่มพูนรายได้แผ่นดิน โดยการแก้ไขวิธีเก็บภาษีอากรแบบเดิม เช่น เปลี่ยนเก็บอากรค่านาจากทางเข้ามาเป็นเงิน ทรงตั้งภาษีอากรใหม่ อีก ๓๘ ชนิด และทรงกำหนดระบบเจ้าภาษีนายอากรใหม่ โดยรัฐเก็บภาษีเองเฉพาะภาษีที่สำคัญบางอย่างด้วยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระปรีชาสามารถในการพาณิชย์มานับแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ จนทรงได้รับการยกย่องจากสมเด็จพระบรมชนกนาถว่าเป็น “เจ้าสัว” เพราะทรงเชี่ยวชาญในด้านการค้ากับต่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการค้ากับจีนเป็นผลให้มีพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นจำนวนมากก่อนเสด็จขึ้นครองราชย์ พระราชทรัพย์ดังกล่าวนี้บรรจุไว้ในถุงแดงเก็บรักษาไว้ในพระคลังข้างที่ ต่อมาเรียกว่า “เงินถุงแดง” (ถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๓๖ ทรงใช้เงินถุงแดงเป็นค่าปฏิกรรมสงคราม ภายหลังเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เมื่อครั้งวิกฤตการณ์ ร.ศ. ๑๑๒)

ด้านพระศาสนา ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกตามพระราชประเพณี ในรัชสมัยของพระองค์ ผลที่เกิดจากการที่ทรงพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา คือ ความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะสถาปัตยกรรม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเป็นพระราชนิยม เช่นการเปลี่ยนแปลงส่วนหลังคาโบสถ์ ไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันประดับกระเบื้องเคลือบงานขามจีน เช่น ที่วัดราชโอรสาราม จิตรกรรมก็มีลักษณะผสมผสานแบบจีน

ตลอดรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แผ่นดินสยามมีความมั่นคงทั้งทางด้านการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ ก็ด้วยพระบารมีปกเกล้า ด้วยพระปรีชาสามารถและพระวิจารณ์ญาณที่กว้างไกล พระราชมารกาที่ทรงมี ทำให้บ้านเมืองเปรียบเสมือนฐานแห่งความมั่นคงและความเจริญของประเทศที่ได้รับการบูรณาการโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในอีกหลายรัชกาลต่อมา จากการศึกษาที่พระองค์ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อบ้านเมืองอย่างเต็มพระสติกำลังตลอดเวลาแห่งรัชกาล ทรงได้รับการถวายราชสดุดีจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “พระองค์ท่านเป็นหัวใจแผ่นดิน”

## พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔)

### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนามเดิมว่า สมเด็จเจ้าฟ้ามงกุฎ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยกับสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี เสด็จพระบรมราชสมภพ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๔๗ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๔ เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑

### พระราชกรณียกิจ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไทยต้องเผชิญกับการคุกคามโดยการแผ่ขยายอำนาจและอิทธิพลของจักรวรรดินิยมตะวันตกรอบด้าน โดยเฉพาะอังกฤษกับฝรั่งเศส ดังนั้น เพื่อความอยู่รอดของประเทศไทย ในฐานะประเทศเอกราชประเทศเล็กซึ่งด้อยกว่าอังกฤษและฝรั่งเศส จึงต้องดำเนินนโยบายการเจรจาผ่อนปรนทางการทูต การทำสนธิสัญญาไมตรีและพาณิชย์กับประเทศต่าง ๆ

พระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือการรักษาเอกราชของชาติ เพราะในรัชสมัยของพระองค์ตรงกับสมัยลัทธิจักรวรรดินิยมที่ชาติมหาอำนาจตะวันตกโดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศสกำลังแข่งขันแสวงหาอาณานิคม พระองค์ทรงตระหนักว่าถึงเวลาที่สยามต้องยอมเปิดสัมพันธ์ภาพกับประเทศตะวันตก โดยทำสนธิสัญญาในลักษณะใหม่ เมื่อสมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรียแห่งอังกฤษทรงแต่งตั้งเซอร์จอห์น เบาว์ริงเป็นอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มเชิญพระราชสาส์นมาเจรจาทำสนธิสัญญาทางไมตรีกับสยามใน พ.ศ. ๒๓๙๘ พระองค์ทรงต้อนรับอย่างสมเกียรติ และโปรดเกล้าฯ ให้ เซอร์จอห์น เบาว์ริง เข้าเฝ้าเพื่อเจรจากันเป็นการภายในแบบมิตรภาพ ก่อน ซึ่งเป็นที่ประทับใจของอัครราชทูตอังกฤษมากการเจรจาเป็นทางการใช้เวลาไม่นานก็ประสบความสำเร็จ อังกฤษและสยามได้ลงนามในสนธิสัญญาไมตรีและพาณิชย์ต่อกันในวันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๘ เป็นที่รู้จักกันในนามว่า สนธิสัญญาเบาว์ริง

พระองค์ทรงวางรากฐานในการยอมรับความเจริญก้าวหน้าแบบอารยประเทศมาใช้ในสยาม เช่น การรับชาวต่างประเทศเข้ามารับราชการด้วยการให้เป็นล่าม เป็นผู้แปลตำราเป็นครูหัดทหารบกและโปลิศ ซึ่งโปรดให้จัดตั้งขึ้นตามแบบยุโรป นอกจากกิจการดังกล่าวแล้ว ยังมีงานสมัยใหม่เกิดขึ้นอีกมาก เช่น การสำรวจทำแผนที่ชายแดนพระอาณาจักร การตั้งโรงพิมพ์อักษรในพระบรมมหาราชวัง เพื่อพิมพ์หนังสือราชการงานเบกษา เผยแพร่กฎหมาย คำสั่งข่าวราชการต่าง ๆ สร้างโรงศึกษาปณิธิการ (ปัจจุบันเป็นกรมธนารักษ์) เพื่อใช้ทำเงินเหรียญแทนเงินพดด้วงใช้ธัญทองแดงและดีบุกแทนเบี้ยหอย จัดตั้งศาลสถาน (กรมศาลการ) สถานที่เก็บภาษีอากรมีถนนสำหรับใช้รถม้า เกิดตึกแถวและอาคารแบบฝรั่ง โรงสีไฟ โรงเลื่อยจักร ฯลฯ

นอกจากนี้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น ทรงก่อตั้งคณะธรรมยุติกนิกาย ทรงบูรณะและปฏิสังขรณ์พระอารามที่สร้างค้างในรัชกาลก่อนให้ลุล่วงเรียบร้อยที่สำคัญยิ่ง คือ ได้ทรงปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์เป็นงานใหญ่

ด้านการศึกษา พระองค์ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาบ้านเมืองให้ทันสมัยแบบตะวันตก จึงทรงริเริ่มสนับสนุนการศึกษาภาษาอังกฤษและวิทยาการสมัยใหม่ของโลกตะวันตก โดยเฉพาะด้านดาราศาสตร์ ทรงมีพระอัจฉริยภาพเป็นที่ประจักษ์เลื่องลือในวงการดาราศาสตร์ทั่วโลก ด้วยทรงสามารถคำนวณวันเวลาและสถานที่เกิดสุริยุปราคาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จนได้รับการยกย่องว่าเป็น “พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย”

## พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕)

### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนามเดิมว่า สมเด็จเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีเสด็จพระบรมราชสมภพ เมื่อวันอังคารที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๓๙๖ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ เสด็จสวรรคต เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓

### พระราชกรณียกิจ

พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีมากมายเป็นอเนกประการ แต่ที่อยู่ในความทรงจำของอาณาประชาราษฎร์ ได้แก่ พระราชกรณียกิจที่ทรงเลิกทาส โดยใช้วิธีผ่อนปรนเป็นระยะ พอมีเวลาให้ผู้เป็นนายและตัวทาสเองได้ปรับตัว ปรับใจทรงพระราชดำริเริ่มจัดการศึกษาในทุกกระดับ ทรงตั้งโรงเรียนหลวงขึ้น เพื่อให้การศึกษาแก่คนทุกชั้นตั้งแต่เจ้านายในราชตระกูลไปจนถึงราษฎรสามัญ ในตอนกลางและตอนปลายรัชกาลของพระองค์การศึกษาเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงหลายแห่งเกิดขึ้น เช่น โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทยาลัย และโรงเรียนยंत्रศึกษา เป็นต้น

พระราชกรณียกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การปฏิรูประบบการเงินการคลังของประเทศและการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการเงินการคลัง ทรงตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๖ เพื่อจัดระบบรายรับของประเทศให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยขึ้นกว่าแต่ก่อน ทดแทนวิธีการที่ใช้จ่ายภาษีนายอากรเป็นเครื่องมือ ทรงพระราชดำริแก้ไขระบบบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ โดยทรงยกเลิกระบบเสนาบดีแบบเดิม แล้วทรงแบ่งราชการเป็นกระทรวงจำนวน ๑๒ กระทรวง ทรงแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน และเหมาะสมกับความเป็นไปของบ้านเมืองในรัชสมัยของพระองค์

นอกจากนี้ยังมีพระราชกรณียกิจด้านการสาธารณสุข โภค และสาธารณสุขโปรดเกล้าฯ ให้ทดลองจัดการสุขาภิบาลหัวเมืองขึ้นเป็นแห่งแรกที่ตำบลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างทางรถไฟหลวงสายแรกระหว่างกรุงเทพฯ - นครราชสีมา และริเริ่มกิจการด้านไฟฟ้า ประปา และโทรเลข ส่วนด้านการสาธารณสุข โปรดเกล้าฯ ให้ก่อตั้งโรงพยาบาลขึ้นเป็นแห่งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑ พระราชทานนามว่า “**โรงศิริราชพยาบาล**” ปัจจุบัน คือ “**โรงพยาบาลศิริราช**”

ส่วนพระราชกรณียกิจที่สำคัญที่สุด คือ การที่ทรงรักษาอิสราภาพของชาติไว้ได้รอดปลอดภัย ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบทุกทิศต้องตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตกแต่ชาติไทยสามารถดำรงอธิปไตยอยู่ได้อย่างน่าอัศจรรย์

โดยสรุป พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการปฏิรูปประเทศในลักษณะ “พลิกแผ่นดิน” ซึ่งส่งผลเป็นคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่ออาณาประชาราษฎร์ และก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเป็นอเนกอนันต์แก่บ้านเมืองท่ามกลางกระแสการคุกคามของจักรวรรดินิยมตะวันตกในขณะนั้น พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ล้วนเป็น

การวางรากฐานและเป็นต้นแบบของความเจริญทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทยสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

## พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖)

### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนามเดิมว่า สมเด็จเจ้าฟ้ามหาชิราวุธเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระบรมราชสมภพ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๓ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘

### พระราชกรณียกิจ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณูปการต่อประชาชนชาวไทยและประเทศมากมาย ด้วยพระปรีชาสามารถจนนักปราชญ์ของพระองค์โดยทรงวางแผนการพัฒนาด้านต่าง ๆ เริ่มจากการที่พระองค์มีพระราชดำริในการที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ความเจริญให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศซึ่งทรงเน้นการให้การศึกษาแก่พสกนิกรเป็นประการสำคัญ ทรงปรับปรุงโรงเรียนมหาดเล็กซึ่งตั้งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็น “โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ และโปรดสร้างอาคารเรียนที่อำเภอปทุมวัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ ต่อมาทรงสถาปนาขึ้นเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ โปรดให้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ใน พ.ศ. ๒๔๖๑ พร้อมทั้งทรงขยายงานด้านประถมศึกษาให้กว้างขวางขึ้น

พระราชกรณียกิจการพัฒนาประเทศที่สำคัญ คือ ทรงเปลี่ยนธงชาติจากธงช้างเผือกเป็น “ธงไตรรงค์” เช่นปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีพระราชกรณียกิจในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศอีกด้านหนึ่ง คือ พระราชกรณียกิจเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรงจัดตั้งคลังออมสิน (ปัจจุบัน คือ ธนาคารออมสิน) ทรงก่อตั้งบริษัทปูนซีเมนต์ไทยนอกจากนี้ยังมีพระราชกรณียกิจด้านกิจการกongsื่อป่าและกongsื่อพระองค์ทรงจัดตั้งกongsื่อป่า เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ มีพระราชประสงค์ที่จะฝึกหัดอบรมข้าราชการพลเรือนให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างทหารเป็นพลเมืองที่มีระเบียบวินัยและมีความสามัคคีในชาติ ส่วนกongsื่อโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งเป็นกิจการของเยาวชนตั้งขึ้นคู่กับกongsื่อป่า เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ และได้รับการยกย่องว่าเป็นพระบิดาแห่งกongsื่อไทย

แม้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงพระปรีชาสามารถทางการปกครอง ทรงมีความเป็นประชาธิปไตยแต่ชาวไทยและชาวต่างประเทศก็รู้จักพระองค์และยกย่องพระองค์ทางด้านอักษรศาสตร์มากกว่ามีพระราชนิพนธ์มากมายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่นพระชรรค์เพชร ศรีอยุธยา นายแก้วนายขวัญ เป็นต้น ในรัชสมัยของพระองค์นับเป็นยุครุ่งเรืองของกิจการพิมพ์และหนังสือพิมพ์ทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” หมายถึง พระมหากษัตริย์ผู้เป็นปราชญ์ที่ยิ่งใหญ่ มิใช่จะทรงเป็นปราชญ์ด้านอักษรศาสตร์ ผู้รจนาคำประพันธ์หลากหลายประเภทจำนวนมากเท่านั้น หากแต่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้มีความสุขุมคัมภีรภาพ ทรงมีพระราชวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จึงทรงวางแผนบริหารประเทศในลักษณะ “การตั้งรับและป้องกัน” ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การป้องกันตนเองของพลเรือน การวางระบบให้การศึกษาแก่ราษฎรทั่วประเทศ

## พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๗)

### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระนามเดิมว่า สมเด็จพระเจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๖ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ทรงสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

### พระราชกรณียกิจ

พระองค์ทรงริเริ่มสิ่งใหม่ให้ปรากฏในแผ่นดินหลายประการ ทั้งการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะการวางรากฐานระบบข้าราชการพลเรือนไทยในยุคปัจจุบัน อันมาจากแนวพระราชดำริ ๔ ประการ คือ

- ๑) ให้ข้าราชการพลเรือนอยู่ในระเบียบเดียวกัน
- ๒) ให้เลือกสรรผู้มีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการ
- ๓) ให้ข้าราชการพลเรือนยึดถือการเข้ารับราชการเป็นอาชีพ และ
- ๔) ให้ข้าราชการพลเรือนมีวินัย ซึ่งจากแนวพระราชดำรินี้ ทรงร่างกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนขึ้นเป็นครั้งแรก

นอกจากนี้ยังมีพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

**ด้านการปกครอง** พระองค์มีพระราชปรารภจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ ให้แต่คนไทยแต่ถูกทักท้วงจากพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ จึงได้ระงับไปก่อน ต่อมาเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติโดยคณะราษฎรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ พระองค์จึงยินยอมสละพระราชอำนาจ และเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ นำไปสู่การตั้งรัฐสภาและรัฐบาลเพื่อบริหารราชการแผ่นดินต่อมามีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และพระราชทานรัฐธรรมนูญสำหรับการปกครองแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

**ด้านการศึกษาและการศาสนา** ทรงปฏิรูปมหาวิทยาลัย โดยทรงสร้างกลไกการปฏิรูปมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นครั้งแรกที่ผู้หญิงและผู้ชายได้รับความเสมอภาคทางการศึกษามีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะแพทยศาสตร์

**ด้านศาสนา** ทรงจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับพิมพ์อักษรไทยสมบูรณ์ ชานานนามว่า “พระไตรปิฎกสยามรัฐ”

## พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (รัชกาลที่ ๘)

### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรพระนามเดิมว่า พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๘ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙

### พระราชกรณียกิจ

พระราชกรณียกิจในการบริหารจัดการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ด้านการปกครอง ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๔๘๙ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับที่ ๒ ประกาศใช้หลังจากรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ฉบับที่ ๑ พุทธศักราช ๒๔๗๕ ที่ประกาศใช้มาเป็นเวลา ๑๔ ปี การแก้ไขความบาดหมางระหว่างชาวไทย - จีน โดยพระองค์ได้เสด็จประพาสสำเพ็ง อย่างเป็นทางการ โดยมีพระราชประสงค์สำคัญที่จะเชื่อมสัมพันธ์มิตรระหว่างชาวไทยกับชาวจีน นอกจากนี้ พระองค์ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจที่มีความสำคัญและเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างไพศาล ในฐานะพระประมุขสูงสุดของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศเอกราช โดยการเสด็จพระราชดำเนินตรวจพลสวนสนามกองทหารสหประชาชาติพร้อมด้วยลอร์ด หลุยส์

เมานต์แบตเตน ผู้บัญชาการทหารฝ่ายสัมพันธมิตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้การเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้เป็นการประกาศยืนยันแน่วแน่ชัดถึงสถานภาพความเป็นเอกราชของประเทศไทย สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ประชาชนชาวไทยอย่างดียิ่ง

## พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙)

### พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) พระนามเดิมว่าพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระบรมราชสมภพเมื่อวันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ และในวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ โปรดเกล้าให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี มีพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เสด็จสวรรคต เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

### พระราชกรณียกิจ

พระราชกรณียกิจของพระองค์ในระยะเริ่มแรก ทรงเน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปสู่การพัฒนา เน้นการเกษตรเป็นหลัก เพราะราษฎรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพกสิกรรม ทรงตระหนักว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ การศึกษาน้อย ขาดหลักวิชาสมัยใหม่ต้องเผชิญปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ ดิน ป่าไม้ แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค พระองค์มีพระราชประสงค์ให้เกษตรกรเรียนรู้เรื่องการอาชีพ มีการพัฒนาที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ดังที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่
๒. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร
๓. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี
๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
๕. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี
๖. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส

พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ทรงสนพระราชหฤทัยอย่างยิ่ง ทรงตระหนักว่าปัญหาเกษตรกรมาจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ถูกทำลายจำนวนมาก ทรงคิดค้น ดัดแปลงปรับปรุง และแก้ไขด้วยการพัฒนาที่ดำเนินการได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของความเป็นอยู่ และระบบนิเวศในแต่ละภูมิภาค พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติมาตลอดรัชสมัยเป็นที่ยอมรับ ทรงสร้างรูปแบบที่เป็นตัวอย่างของการพัฒนาแบบยั่งยืน ผสมผสานความต้องการของราษฎรให้เข้ากับการประกอบอาชีพ โดยทรงนำพระราชดำริมาปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาให้เป็นทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นระบบการจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน ทำให้เกษตรกรสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยทรงเน้นคนเป็นศูนย์กลางตลอดมา พระองค์เป็นต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีในทุกพระราชภารกิจ ในฐานะพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ทรงเกื้อหนุนการบริหารราชการทุกรัฐบาล แนวพระราชดำริจำนวนมากที่

พระราชทานให้รัฐบาลนำไปปฏิบัติล้วนมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนชาวไทยมีความสุข ได้รับบริการจากรัฐอย่างทั่วถึง เข้าถึงทรัพยากรของชาติอย่างเท่าเทียมกัน และใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด

พระราชกรณียกิจในช่วงสมัยต้น ๆ เป็นลักษณะของการพัฒนาสังคม เช่น การรณรงค์หาทุนเพื่อก่อสร้างอาคารพยาบาล การต่อสู้โรคเรื้อนของมูลนิธิราชประชาสมาสัย การจัดตั้งโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจน พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาที่สำคัญยิ่งคือ งานพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ศาสตร์ทั้งปวงที่เกี่ยวกับน้ำ ทั้งการพัฒนา การจัดหาแหล่งน้ำ การเก็บกักน้ำ การระบาย การควบคุม การทำน้ำเสียให้เป็นน้ำดี ตลอดจนการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม นอกจากนี้ ยังมีพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา น้ำเสีย เช่น โครงการ “น้ำดีไล่น้ำเสีย” ในการแก้ไขปัญหา มลพิษทางน้ำ โดยทรงใช้น้ำที่มีคุณภาพดีจากแม่น้ำเจ้าพระยาให้ช่วยผลักดันและเจือจางน้ำเน่าเสียให้ออกจากแหล่ง น้ำของชุมชนภายในเมืองตามคลองต่าง ๆ แนวพระราชดำรินี้ด้านการเกษตรที่สำคัญ คือ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

พ.ศ. ๒๕๔๐ ประเทศไทยประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่ราษฎร เป็นผลให้เกิดการพัฒนาสังคมและทรัพยากรบุคคลอย่างมั่นคง ยั่งยืน และสงบสุข

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในรัชสมัยของพระองค์มีทั้งสิ้นมากกว่า ๔,๐๐๐ โครงการอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

นอกจากนี้พระองค์ยังทรงมีพระปรีชาสามารถในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทั้งสิ้น ทั้งในด้านการประดิษฐ์ ได้แก่ การประดิษฐ์ “กังหันชัยพัฒนา” ซึ่งเป็นเครื่องกลเติมอากาศแบบหมุนลอย

งานทางด้านวรรณศิลป์ พระองค์ทรงเชี่ยวชาญในภาษาหลายภาษาทรงพระราชนิพนธ์บทความ แปลหนังสือ เช่น นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ตีโต พระมหาชนก และพระมหาชนกฉบับการ์ตูน เป็นต้น งานทางด้านดนตรี พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถเป็นอย่างมาก และรอบรู้ในเรื่องการดนตรีเป็นอย่างดี พระองค์ทรงดนตรีได้หลายชนิด เช่น แซ็กโซโฟน คลาริเน็ต ทรัมเป็ต กีตาร์ และเปียโน พระองค์ยังได้ประพันธ์เพลงที่มีความหมายและไพเราะหลายเพลงด้วยกัน เช่น เพลงพระราชนิพนธ์แสงเทียน เป็นเพลงแรก นอกจากนี้ยังมีเพลงสายฝน ยามเย็น ไกลรุ่ง ลมหนาว ยิ้มสู้ สายลม คำแล้ว ไกลกังวล ความฝันอันสูงสุด เราสู้ และเพลงพรปีใหม่ เป็นต้น

ตลอดรัชสมัยพระองค์ได้ทรงทุ่มเทกำลังพระวรกาย และกำลังพระสติปัญญา เพื่อพลกนิกรของพระองค์ ดังที่ปรากฏในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ซึ่งเป็นพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนเพื่อให้ประชาชนของพระองค์มีความสุขโดยเท่าเทียมกัน

กล่าวได้ว่า นับแต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติ พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของปวงอาณาประชาราษฎร์และความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมืองเป็นอเนกประการยังผลให้ราษฎร อยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภารตลอดมา พระองค์จึงทรงเป็นมิ่งขวัญศูนย์รวมจิตใจ และพลังสามัคคีของคนไทยทั้งชาติตลอดกาลนิรันดร์

## สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ ๑๐)

### พระราชประวัติ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระนามเดิมว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ เป็นพระราชโอรสพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) กับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ขึ้นเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับทราบมติคณะรัฐมนตรี กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

ต่อมาในวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นายพรเพชร ลิขิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชานายกรัฐมนตรี นายวิระพล ตั้งสุวรรณ ประธานศาลฎีกา เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท กราบบังคมทูลเชิญขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๑๐ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงตอบรับขึ้นทรงราชย์ เฉลิมพระปรมาภิไธยว่า “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร”

### พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เพื่อแบ่งเบาพระราชภาระในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มาตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์เริ่มตั้งแต่การตามเสด็จพระราชดำเนินไปยังภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อทอดพระเนตรความเป็นอยู่และความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรทรงเรียนรู้แนวทางการพระราชทานความช่วยเหลือราษฎรซึ่งประสบปัญหาแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาแหล่งน้ำและการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรผู้ยากไร้ในถิ่นทุรกันดาร ทำให้ทรงเข้าพระราชหฤทัยถึงความทุกข์ยากของราษฎรทุกหมู่เหล่า

นอกจากนี้ พระองค์ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนไทยโดยทรงรับโรงเรียนหลายแห่งไว้ในพระราชูปถัมภ์ เนื่องจากทรงตระหนักว่าการศึกษจะสามารถพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จึงพระราชทานพระราชดำริด้านการส่งเสริมการศึกษา ได้แก่ “โครงการทุนการศึกษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร” เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน

ในยามที่ราษฎรประสบความเดือดร้อนเนื่องจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่นเมื่อครั้งเกิดมหาอุทกภัยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพสกนิกรยังพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และยังได้พระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรผู้ประสบภัยสร้างความปลื้มปิติแก่ผู้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง เป็นต้น

พระราชภาระสำคัญประการหนึ่งที่ทรงปฏิบัติต่อเนื่อง คือ การเสด็จแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปทรงเยือนมิตรประเทศทั่วทุกทวีป นอกจากจะเป็นการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นแล้ว ยังได้ทอดพระเนตรกิจการอันเป็นประโยชน์ต่าง ๆ อันจะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะด้านการทหาร

สำหรับการเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ในประเทศนั้น ได้เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีสำคัญหลายโอกาส อาทิ การเปลี่ยนเครื่องทรง “พระพุทธรูปมหาณีนรัตนปฏิมากร” หรือ “พระแก้วมรกต” ตามฤดูกาล การบำเพ็ญพระราชกุศล เนื่องในวันสำคัญทางศาสนาการตรึงหมุดธงชัยเฉลิมพล และพระราชทานธงชัยเฉลิมพล การพระราชทานปริญญาบัตรในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ การพระราชทานพระราชวโรกาสให้เอกอัครราชทูต

ประเทศต่าง ๆ ฝ้าหูละออองพระบาทถวายราชสาส์น และอักษรสาส์นตราตั้ง ทั้งยัง พระราชทานพระราชวโรกาสให้นายทหารและนายตำรวจชั้นนายพล ฝ้าหูละออองพระบาท ถวายสัตย์ปฏิญาณในโอกาสเข้ารับตำแหน่ง

การพุ่มเทพะวรกายปฏิบัติพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ โดยมีทรงวางเว้นของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สะท้อนถึงพระราชหฤทัยมุ่งมั่นในการจัดทุกข์บำรุงสุขแก่พสกนิกร เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งยังประโยชน์สุขแก่ราษฎรทุกหมู่เหล่าสืบมา

นอกจากนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ยังทรงห่วงใยและทรงคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของประชาชนเป็นสำคัญ และพระองค์มีพระราชปณิธานแน่วแน่ที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคงและประชาชนมีชีวิตรอบคอบอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริต่าง ๆ ในการบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้ประชาชนและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หน่วยราชการในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วมในเขตชุมชน ปัญหาการจราจร และอื่น ๆ เพื่อสืบสานพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ ๙) ที่ทรงห่วงใยปัญหาน้ำท่วมและปัญหาการจราจร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดโครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ระหว่างวันที่ ๒๘ กรกฎาคม - ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครก่อน เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ในชุมชนให้มีสภาพที่ดีขึ้น

โครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” โครงการในพระราชดำริ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ปลูกจิตสำนึกในการทำความดี ปลูกฝังให้คนทุกเพศทุกวัย ได้ตื่นตัวในการบำเพ็ญตน ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ชุมชน และประเทศชาติ

## ๕.๒. น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของรัชกาลที่ ๑๐ มุ่งสร้างพื้นฐานผู้เรียน ๔ ด้านหลัก ได้แก่ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง, มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงและมีคุณธรรม, มีงานทำและมีอาชีพ, และเป็นพลเมืองดี โดยจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในชาติบ้านเมือง, มีคุณธรรม จริยธรรม, มีทักษะการทำงาน และสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ พร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

### ๑. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

- ความรู้ความเข้าใจต่อบ้านเมือง: ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของบ้านเมือง
- ยึดมั่นในศาสนา: ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือและเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาด้วยความศรัทธา
- มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์: แสดงความรักและเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
- มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชน: ตระหนักถึงความสำคัญของการมีน้ำใจโอบอ้อมอารีและคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่นทั้งในครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

### ๒. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม

- การแยกแยะดีชั่ว: ผู้เรียนสามารถแยกแยะสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีได้
- การละเว้นสิ่งผิด: ปฏิเสธการกระทำที่ผิด
- การทำความดี: ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม

-การสร้างคนดี: มีส่วนร่วมในการช่วยกันสร้างสรรค์คนดีให้แก่บ้านเมือง

๓. มีงานทำ – มีอาชีพ

-ความรักในงาน: ผู้เรียนมีความรักที่จะทำงาน

-ความพากเพียร: สามารถทำงานอย่างสู้งานจนสำเร็จ

-ความสามารถในการทำงาน: มีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการทำงาน

-การดำรงชีพ: สามารถทำงานและเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

๔. เป็นพลเมืองที่ดี

-การปฏิบัติหน้าที่พลเมือง: ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองตามที่ต้องทำและที่ควรทำ

-การทำงานเพื่อบ้านเมือง: เมื่อเห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็พร้อมที่จะทำ

-การส่งเสริมพลเมืองดี: ครอบครัว สถานศึกษา และภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี

## ๖. แบบฝึกหัด/แบบทดสอบ

### แบบฝึกหัดท้ายบทเรียนที่ ๓

ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. พระราชกรณียกิจทางการปกครองของพระมหากษัตริย์ไทย ภายใต้การปกครองระบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นอย่างไร จงอธิบายเป็นประเด็นสั้น ๆ

๒. พระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช โดยโปรดเกล้าฯ ให้แขวนกระดิ่งไว้หน้าประตูวัง เป็น ประโยชน์ทางด้านใดแก่ราษฎร ซึ่งพระราชกรณียกิจดังกล่าวเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔)

๓. พระราชกรณียกิจทางการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นผลอย่างไรต่อสังคมและวัฒนธรรม อย่างไร

๔. “ลิลิตโองการแช่งน้ำ” คืออะไร เป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์พระองค์ใดและมี ความสำคัญอย่างไร

๕. Which royal duties of Thai kings have the greatest impact on people in a constitutional democracy? Please clarify your opinions.

### ตอนที่ ๒ แบบทดสอบ

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

๑. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในข้อใดแสดงว่ารัฐโบราณในดินแดนไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ก. โบราณสถาน

ข. ตำนานพงศาวดาร

ค. คัมภีร์พระพุทธศาสนา

ง. เหรียญเงินทวารวดี

๒. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยในข้อใด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย ซึ่งแตกต่างจากสังคมชาติอื่น ๆ

ก. อำนาจสิทธิขาดในการปกครองประเทศ

ข. พระบรมราชโองการคือกฎหมาย

ค. การดูแลทุกข์สุขของราษฎร

ง. การพัฒนาเศรษฐกิจ

๓. พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด ที่ปกป้องรักษาเอกราชของชาติไทยไม่ให้ตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก

ก. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ข. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ค. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ง. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช



## เฉลยแบบฝึกหัด

### ตอนที่ ๑ ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. พระราชกรณียกิจทางการปกครองของพระมหากษัตริย์ไทย ภายใต้การปกครองระบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นอย่างไร จงอธิบายเป็นประเด็นสั้น ๆ

การเมืองการปกครองในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้บริหารสูงสุด มี พระราชอำนาจเป็นสิทธิขาดในการปกครองประเทศ พระบรมราชโองการหรือคำสั่งของ พระมหากษัตริย์ ถือเป็นกฎหมายที่ถือเป็นอำนาจล้นพ้น ที่จะกำหนดรูปแบบและโครงสร้างการ ปกครองเพื่อปกครองดูแลราษฎรให้เกิดความสงบเรียบร้อยอยู่พระราชอำนาจอันเด็ดขาด โดยแบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การ บริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น นั้น จะเกิดขึ้นหลังสุดในสมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งการบริหารส่วนภูมิภาคจะเริ่มต้นในสมัยพระเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงศรีอยุธยา กล่าวคือ การบริหารส่วนกลางหรือส่วนราชธานีจะมีการปกครองแบบ “จตุสดมภ์ที่มี ๔ หน่วยงานหลัก คือ กรมเมือง (เวียง) กรมวัง กรมคลัง กรมนา โดยมีขุนนางเป็น ผู้บริหารควบคุมดูแลในตำแหน่ง “เสนาบดี” ที่มีหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของภารกิจ

๒. พระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช โดยโปรดเกล้าฯให้แขวนกระดิ่งไว้หน้าประตูวัง เป็น ประโยชน์ทางด้านใดแก่ราษฎร ซึ่งพระราชกรณียกิจดังกล่าวเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔)

พระราชกรณียกิจของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช โดยโปรดเกล้าฯให้แขวนกระดิ่งไว้หน้าประตูวัง เป็น ประโยชน์ทางการรักษาความยุติธรรมในสังคมไทย หากพลเมืองมีทุกข์ร้อนสามารถร้องทุกข์ กับพ่อขุนได้ ต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) ได้ทรงเปลี่ยน ประเพณีการรับฎีกาของราษฎรใหม่ โดยเสด็จออกรับฎีกาด้วยพระองค์เองทุกวันโกน เดือนละ ๔ ครั้ง เวลาเสด็จออก เจ้าพนักงานจะตีกลองวินิจฉัยแยกรื้อขึ้นราษฎรก็เข้ามาถวายฎีกาได้

๓. พระราชกรณียกิจทางการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นผลอย่างไรต่อสังคมและวัฒนธรรม อย่างไร

พระราชกรณียกิจทางการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ส่งผลให้สังคมไทยและชาติไทย เจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรม และศิลปกรรมเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องจากนานาชาติ

๔. “ลิลิตโองการแช่งน้ำ” คืออะไร เป็นพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์พระองค์ใดและมี ความสำคัญอย่างไร

ลิลิตโองการแช่งน้ำ เป็นพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอยู่หัว) โปรด เกล้าฯให้ แต่งขึ้นเพื่อให้พราหมณ์ใช้อ่านหรือสวดในพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ซึ่งเป็นพระ ราชพิธีสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในการสร้างความจงรักภักดี

๕. Which royal duties of Thai kings have the greatest impact on people in a constitutional democracy? Please clarify your opinions.

The Thai King, as the head of state, plays a significant role in the country, even within a constitutional monarchy. Their key roles and impacts on the Thai people include:

- Symbol of Unity: The King serves as a unifying figure, representing the nation's culture and values. This fosters a sense of national identity and stability.

-Moral Authority: Their moral authority shapes public opinion and influences the behavior of political leaders.

- Head of the Armed Forces: The King's position as Commander-in Chief gives them influence over military decisions and national security.


- Religious Leader: As the protector of Buddhism, the King influences social norms and values.
- Royal Initiatives: The Royal Family's projects, focusing on areas like healthcare and education, directly impact the lives of many Thais.

เฉลยแบบทดสอบ

ข้อ ๑	ง	ข้อ ๖	ค
ข้อ ๒	ค	ข้อ ๗	ง
ข้อ ๓	ข	ข้อ ๘	ค
ข้อ ๔	ค	ข้อ ๙	ง
ข้อ ๕	ก	ข้อ ๑๐	ก

### ๗. เอกสารอ้างอิง

สัจจาวุฒิ รอดสำราญ การพัฒนาอย่างยั่งยืน สำนักพิมพ์เอมพันธ์. ๒๕๖๗

	<b>ใบกิจกรรมที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๘
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๖-๑๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำพระบรมราโชบาย สู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๒. อ่างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระมหากษัตริย์ไทยได้

๒. นำความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ได้

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิริยาที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย สามารถนำความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ และเลือกใช้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

๕.๑ คอมพิวเตอร์

๕.๒ โปรเจ็คเตอร์

๕.๓ กระดาษบุรุษ

๕.๔ ปากกาตราม้า

๕.๕ สีไม้

### ๖. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของรัชกาลที่ ๑๐

### ๗. สรุปและอภิปราย


ครูนักเรียน ช่วยกันสรุปเนื้อหา

**๘. การประเมินผล**

ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

**๙. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม**

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

	<b>ใบงานที่ ๑</b>	หน่วยที่ ๘
	รหัสวิชา ๒๐๐๐๐-๑๕๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย	สอนครั้งที่ ๑๖-๑๗
	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย	ทฤษฎี ๐ ชม. ปฏิบัติ ๔ ชม.
ชื่อเรื่อง/งาน พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย		

### ๑. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำพระบรมราโชบายสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

### ๒. อ้างอิงมาตรฐาน/เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพ

-

### ๓. สมรรถนะประจำบทเรียน

ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ชาติไทย เพื่อเสริมสร้างความภูมิใจในความเป็นไทยในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

### ๔. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

#### ด้านความรู้ (Knowledge)

อธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยได้

#### ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

๑. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระมหากษัตริย์ไทยได้

๒. นำความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ได้

#### คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Attitude)

มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการสนใจใฝ่รู้ และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

#### ด้านการประยุกต์ใช้ (Apply)

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย สามารถนำความรู้จากพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยไปปรับใช้ และเลือกใช้พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย น้อมนำสู่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

### ๕. เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์

๕.๑ คอมพิวเตอร์

๕.๒ โปรเจ็คเตอร์

๕.๓ กระดาษบุรุษ

๕.๔ ปากกาตราหมา

๕.๕ สีไม้

### ๖. คำแนะนำ/ข้อควรระวัง

ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

## ๗. ขั้นตอนการทำกิจกรรม

ชื่อเรื่อง พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย

### จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียน(กลุ่ม) จับฉลาก เลือกหัวข้อเกี่ยวกับ พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ไทย ของรัชกาลที่ ๑-๑๐ ดังนี้

๑. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
๒. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
๓. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
๔. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๕. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๖. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
๗. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
๘. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
๙. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
๑๐. รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

### วัสดุอุปกรณ์

๑. กระดาษรูป
๒. ปากกาตราม้า
๓. สีไม้

### ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละประมาณ ๓-๔ คน ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ เพื่อสืบค้นข้อมูล

เรื่อง ประชาชนชาวบ้าน ต้นแบบสัมมาชีพ

๒. สมาชิกกลุ่มจับคู่เพื่อปฏิบัติกิจกรรมตามประเด็นที่กำหนด เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคู่เขียนรายละเอียดของข้อมูล

๓. แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลจากข้อ ๒ ของสมาชิกกลุ่มทุกคน แล้วร่วมกันลงสรุปเป็นข้อมูลของกลุ่ม รวมทั้งออกแบบรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ทำเป็นแผนที่ความคิดหรือ infographic พิมพ์เป็นโปสเตอร์ หรือนำเสนอด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูลของคอมพิวเตอร์

๔. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น

## ๘. สรุปและอภิปราย

ครูผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปเนื้อหา และเสนอแนะงานกลุ่ม

## ๙. การประเมินผล

- ๙.๑ สังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรมกลุ่ม
- ๙.๒ ผ่านเกณฑ์การประเมินผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐

## ๑๐. เอกสารอ้างอิง /เอกสารค้นคว้าเพิ่มเติม

หนังสือเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทย และจากเว็บไซต์

## บรรณานุกรม

หลักฐานทางประวัติศาสตร์. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๘ จาก [http://www.digitalschool.club/digitalschool/social๑\\_๑\\_๑/social๒\\_๔/more/page๐๑.php](http://www.digitalschool.club/digitalschool/social๑_๑_๑/social๒_๔/more/page๐๑.php)

สำนักศิลปากรที่ ๔ ลพบุรี. การแบ่งยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย แบบ “วิธีการดำรงชีวิต” .สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๘ จาก <https://www.finearts.go.th/fad๔/view/๔๕๙๒๖>

กรมศิลปากร. สำนักโบราณคดี. “โบราณคดีสำหรับเยาวชน เล่ม ๒ ยุค สมัยทางโบราณคดี.” (กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)), ๒๕๖๐.

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๘ จาก [http://siranee๒๕๓๔.blogspot.com/๒๐๑๓/๐๑/blog-post\\_๖๘๔๘.html](http://siranee๒๕๓๔.blogspot.com/๒๐๑๓/๐๑/blog-post_๖๘๔๘.html)

## ภาคผนวก







